

వ్రతి దినము వ్రకటింపఁబడును

Post Box No. 212.

Telephone No. 2544.

సంపుటము ౧౭ }
Vol. 17 }

చెన్న పట్టణము 1929-వ సం॥ సెప్టెంబరు నెల 9-వ తేది సోమవారము

{ సంచిక ౧౩౨
No 182

శ్రీ శుక్లనామ సంవత్సర చాద్రపదమాస శుద్ధ పక్షి

అమృతాంజనము అన్ని నొప్పులకు మంచిమందు

గొప్పగొప్ప వారిచే
వ్రతములు పొందియున్నది

తలనొప్పుల మాన్పును. వాయువుపోట్ల
బావును. పార్శ్వపునొప్పుల బారదోలును.
పోట్ల బోగొట్టును. బెంటుకుల భేదించును.
వాపుల రూపుమాపును. దగ్గును తగ్గించును
దురదను తొలగించును.

ఈ మందును రుద్దగానే చెమట పట్టుట
వలన శరీరమందలి దుష్పదార్థములను తొ
లగించును. నొప్పుల తగ్గించును. విదేశము
లలో గూడ వాడుచున్నారు.

అమృతాంజనము
అన్ని విధములగు నొప్పులకు

సంజీవి వంటిది

పంచభాష చీటీ చూచి కొని

మోసము గలుగదు.

చక్కని డబ్బితో నహా నీసా 1-కి 0-10-0

డజన్ 1-కి రు 6-4-0 లు.

ప్రతియింట ముఖ్యముగా నుండవలసింది.

అమృతాంజనం డిపో

6, 7 తంబు శెట్టివీధి, మద్రాసు

109, ఫ్రేరిరోడ్డు, ఫోర్టు, బొంబాయి.

వైద్యరత్న పండిత డి. గోపాలాచార్యులు గారిచే

ఆంధ్రీకరింపబడిన, మాధవనిదానము

మాధవనిదానము

ఇయ్యది ప్రతియింటను ఉండవలసిన గొప్ప వైద్యగ్రంథము. దీనిసాహాయ్యమున వైద్యులయొక్క ఆవశ్యకతలేకనే
జనసామాన్యమెల్లరు సులభముగ సమర్థులగుట నిర్ణయింపఁగలుగుదురు. "నిదానే మాధవనిదానము" అను నాశ్రీకీయే యీ
గ్రంథముయొక్క విలువను గుర్తింపజేయును. వైద్యులకు, విద్యార్థులకు, జనసామాన్యమునకు సులభగ్రాహ్య మగునటులు
తేలికతైలిలో రచింపబడినది. గ్రంథము 1-కి వెల రు. 5 లు. తపాలుఖర్చు వేరు, 550 పుటల గ్రంథము. చక్కని
కాగితముపై వ్రాయబడినది.

ఆయుర్వేదాశ్రమ గ్రంథమాల, 151, గోవిందప్పనాయక వీధి, తపాలుపెట్టె 287,
మదరాసు.

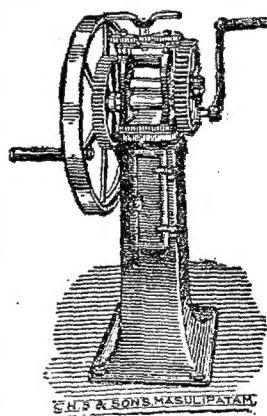
శ్రీ లక్ష్మీజ్యోతిరీ కంపెని, బెజవాడ - ఆంధ్రుల లక్ష్మీగృహము.
కల్పి కాదు. మోసము లేదు.

మాప్రదర్శనశాలలో క్రొత్తరకముగాజాలు, మెడగొలుసులు, రత్న
ములు, పచ్చలు, కెంపులు పొదిగిననగలు, ఉంగరములు, కాళ్లగొలుసులు, బం
గారు వెండిగొలుసులు, మరచెంబులు, పల్లెరములు, కాఫీసెట్లు ఎల్లవస్తువులు సిద్ధ
ముగా నుండును.

సవరనుబంగారునకు, ఛాదివెండికి, క్రొత్తమాదిరీలకు, చక్కని పనితన
మునకు గ్యారంటీ.

నచ్చనివస్తువులను తిరిగితినికొందుము. సంపూర్ణత్వప్రసాదము మాపుద్దేశ్యము.
బంగారు వెండివస్తువులమీద ఎక్సేస్ టాక్స్ నగిషిపనులు చేయించి యివ్వబడును.

ప్రాప్తైటరు:- ఎర్నే ని లక్ష్మీనారాయణచౌదరి.

రేకులమిషనులు

ఇది సగల పనిచేయువారి కు
పయోగపడును. రూలర్ల కెంపు
రుకాంతి విశేషకాలముపయో
గించినను తగ్గవేరదు. ప్రతిపట్టు
మందును యేజింట్లు కావలెను.

సి. మె. చౌ. శోభనాచలం,

అండ్ సన్స్,

చింకలపూడిపాస్ట్యూ,
చుచిలపట్నం

స్వయంశిక్షా సంస్కృత

గ్రంథములు

స్వామినాథకాశ్మీకృతము తెలుగులిపి, తెలుగుగ్రంథములు, శబ్దము
మొదలగు విద్యుత్తుకములపైట్టు అసలుధర 3-0-0 వద్దగర రు.
ఎస్. యస్. నరసింహం, బ్రయినింగుకారేడి, రాజమండ్రి.

తలులసి

కులసి మొక్కయొక్క ఉద్యుక్త కిరణములు 13-0-0
గ్రంథము, పర్వ స్పృశిక ప్రతి కీలుకొని 1-0-0
వాక్యములను, చంటిబిడ్డల జబ్బులకు సులభముగా
జోషధనులను, కులసి సువాక్యమును, కులసి పుస్తకమును,
కులసి వట్టలమును, కులసి గోవిందమును, కులసి
కులసి పూజయిన యింకా వ్రాయబడినవియున్నవి. వీరి
లకు, వైద్యులకు, శ్రీలక్ష్మి మిగుల ఉపయోగపడును.
గ్రంథము. వెల 3 ఆణాలు. పోస్టుఖర్చు 3 ఆణాలు.

కేసరికుటీరము

ఆయుర్వేద ఔషధశాల, ఎన్నూరు, మదరాసు.

ఏజంట్లు కావలెను

నెలకు రు. 75-5-150

మా కంపెనీలో ఏజంట్లుగా పనిచేయుటకు సమర్థులైన జిల్లా ఏజంట్లు కావలయును. ఏలూరు, విశాఖపట్టణం, బరహంపురములందు జిల్లా ఏజంట్లలో పనిచేయవలయును. రు. 1000 ధనము ధరావతు కట్టగలిగినవారికి మంచిజీతము కమిషను యియ్యబడును. సులభముగా విమలకాగల చేతి వంతులు, చిన్న ఇంజనులు ఏజంట్లలో ఉంచబడును. ధరావతు వెంటనే ఈయగలవాణ్ణి అప్లికేషను పంపుకోవలయును. రు. 500 డిపాజిట్టుచేయగల కాపియర్ కావలయును. జీతము రి-5-70.

మద్దూరి బ్రదర్స్,

ఇంజనీర్స్,

ఇన్స్టిట్యూట్ మెయిన్రోడ్డు, రాజమండ్రి.

నకలుమందునుకొని మోసపోకుడు

ఆయుర్వేదభూషణ నోరి రామశాస్త్రిలవారి

క్షీరవర్ధని (రిజిస్టర్డ్)

తల్లలకు వసుదాలకు వృద్ధిచేయును. తల్లికిని, పిల్లలకును ఆరోగ్యమును ఆనందమును కేజిన్లును కలిగించును. పశ్య మక్కరలేని తియ్యని రసాయనము ఉపయోగించిన మరుదినమే గణ మిచ్చును.

వెల స్వల్పము ఫల మధికము. వెల బుడ్డి 1-కి రు 1-8. వెల బుడ్డి 1-కి రు 1-8.

సారకువోట్లు:-

1. ఆయుర్వేద నిలయము (రిజిస్టర్డ్) బెజవాడ.
2. సుకా వెంకటరత్నంగారు, పచారీపాపు, తెనాలి.
3. దేవిశెట్టి పుల్లయ్యగారు పెద్దబజారు, గుంటూరు.
4. ఘంటసాల వెంకటచలం అండ్ సన్స్, బందరు.
5. ఈశ్వరదాస్ అండ్ కో, రాజమండ్రి.
6. రావు బ్రదర్స్, బరహంపురం.
7. యస్. విశ్వనాథము అండ్ కో, విజయనగరము.
8. హెచ్. యస్. సుబ్బారావు అండ్ బ్రదర్స్, చామరాజుపేట, చెంగుళూరుసిటీ.

సోత్ ఇండియా కెమికల్స్-లబ్. మైలాపూరు, మద్రాసు. జాయ్ బ్రదర్స్-మాంటురీడ్డు, మద్రాసు.

మా న సోల్టా సి సి మాత్రలు

30 మాత్రలు 0-10-0 (పది అణాలు)

వల సలభము! (పోస్టల్ ఆర్డర్లు ప్రత్యేకము) గుణ మధికము! కరీరములో ఉష్ణాధికముచే కలిగిడి వైద్యకాకల కీమార్లు దివ్యాత్మము, అజీర్ణము, అరుచి, ఆవులింతలు, అగ్ని మాంద్యము, అలిదాహము, ఎక్కిళ్లు, సర్వాంగముల యందు బలక్షయము, పిక్కలు, పార్శ్వములు, శరస్సు, వ్రేళ్లు, అగులు మొదలగువానియందు గలిగిడి నొప్పులను బోగొట్టి దోహదము మంచి ఆరోగ్యమునకు దెచ్చును.

ఈమాత్రలు మేనానాతనోప్పులను వెంటనే మాన్యును. ఇందు అనేక ఓషధులు చేరినవి. అనుభవముగల ఔషధ మగుటచేతను పరమహంసక్రియ యని చెప్పవచ్చును. ఒక్కసారి వాడియించిన నిజము తెలియగలదు.

విరుహమా:-

(93)

ఆయుర్వేద వైద్యనిలయం,

పోస్టు నిమమోలు, ఎలక్కర, కృష్ణాజిల్లా.

చంద్రా వర్మగోపాల్-మేనా జంక్షన్

3 సం॥ అంటుకామిడిచెట్టు, సిమ్మ, నారంజి, చక్కెర-డబ్బా రు 75. నాను, చామ, అంజూరు, అంగూర్ డబ్బా రు 45. నూనె, క్రొవెట్టు, పువ్వులపిట్ట డబ్బా రు 5.5. పువ్వుగారి, పూలపిట్ట రు 2.5. దినుసులు రు 2.5. స్వచ్ఛ తర్వా-పిట్టలు 12.5. నానుకెర్రో రు 1.5. కృష్ణాజిల్లా ఇశాం. Chandras Narsany, P. O. Salem June 10

మదరాసు మార్కెట్ రిపోర్టు

(9-9-29)

సీమజపురి దినుసులు

మరిగిడి గజముల పీస్ ధరలు రు.అ.పై
కాకికంముల్లు:- "ముంగిసమార్కు" 22 X 22 (బి) రు 8-2-0
సాధారణరకము రు 7-7-0 "సింహము" 22 X 22 (బి) రు 7-14-0 సాధారణరకము రు 7-8-0 "ఇంజను" 22 + 22 (బి) రు 7-14-0 "సింహము పాము" 22 + 22 (బి) రు 7-14-0 సాధారణరకము రు 7-2-0 "అమెజాను" 22 + 22 (బి) రు 7-14-0
చలవ:- "ముంగిస" 22 + 22 (బి) రు 9-0-0 సామాన్యరకము రు 8-2-0 "సింహము" 22 + 22 (బి) రు 8-10-0 సామాన్యరకము రు 7-18-0 "సింహము, పాము" 22 + 22 (బి) రు 8-11-0 సామాన్యరకము రు 7-18-0 "అమెజాను" 22 + 22 (బి) రు 8-8-0 సామాన్యరకము రు 7-11-0 "ఏనుగు" 22 + 22 (బి) రు 8-9-0 సామాన్యరకము రు 7-11-0.
చలవముల్లు:- 1708 (నెట్) రు 12-8-0 1702 రు 10-8-0 1508 రు 11-10-0 1808 రు 10-12-0 పై 4 రు 6-10-0 పై 5 రు 7-6-0 78073 రు 7-12-0 జి. జి. 73 రు 7-18-0

నూలు

40 సంబరు (సీమ 5 పా కట్టలు)-టూక్రి రు 5-7-9 లంబ (కొంక) రు 7-8-0; చలవ ("ఎనిటిక్స్-టో") రు 6-5-0 చలవ (నాగకన్యక) రు 6-8-0 చలవ (గున్టీ) రు 6-8-6 చలవ (గ్రద్దకొండా) రు 6-8-0 పచ్చగుట్టము (ఎట్ట) జి. రెడ్ సిక్స్టీస్ అనాని రు 8-5-0.
40 జవాక్ (పదిపానులకట్ట) అయిదు నత్తత్రములు కలర్ బాక్ రు 12-4-0. నెమలి రు 60 సీమ (5 పానులకట్టలు)- అడకతైర రు 14-5-0 జి. (ఎట్ట) "పాట్టెలుతల" మార్కు రు 11-7-0 ఏ రుదుకారము రు 8-9-0 ఎద్దుగడియారము రు 8-0-0; కంగారూ మార్కు రు 8-18-0.

పాట్టెలు రు 8-6-0 గడ్డిబండి మార్కు రు 8-9-0 పెన్సిల్లు రు 8-4-0 సిరాబుడ్డి రు 8-4-0 తెల్ల "కంగారు" ఇండియా బ్రిటానియామార్కు తెల్ల రు 10-7-6 ఇత్తడితేలులు-(డిటీ-మేక్) రు 255 డిల్ (క్రాసాయర్) రు 8-18-0 రు 825

సి మెంటుపీపా వెల:-

గిల్డ్ పీపా ("చెయ్యి") రు 11-4-0 జర్నల్ "స్టాక్" రు జర్నల్ "బువర్" రు 9-8-0 చక్కెరమూటయొక్క ధర:-

జావా "రెడ్" రు 25-5-0, అక్టోబరు 25-6-9 నవంబరు 25-10-9

బి. ఆర్. బి. (రెడ్)

వేరు సెనగ నూనె

పీపాలూ రు 98-0-0

ఆముదము

(బుల్-డెలివరీ) రు 100-0-0

పదునుచేసినతోలు రతి 1-కి ధరలు

వెల్తుల(7 బు-9) "అఫ్కంట్రిన్" రు 0-14-6 టు 1-0-8
" (దేలిక) " రు 1-1-6 టు 1-2-0
" (7-8 1/2) బెంసురూర్ రు 0-15-5 టు 1-1-9
" (దేలిక) " రు 1-1-9 టు 1-2-4
" 6 1/2 టు 8 1/2 బెజవాన్ రు 0-15-3 టు 1-0-6
" (6 1/2 టు 7 1/2) విజయనగరము రు 1-0-0 టు 1-0-8
" (7 టు 7 1/2) ఏలూరు రు 1-0-0 టు 1-0-8
" రు 0-10-6 టు 0-11-8
" రు 1-1-6 టు 1-2-6
" 1 10-0-0 టు 1 11-0

మీకు ఇది ఔషధం

కో-అయర్ వెంట్రుకలను శాశ్వతముగా మొలవకుండా చేయును. రు 2. నపుంసకత్వం నరముల బలహీనతకు నెక్స్ట్ రు 2. నపుంసకత్వం మెడికల్ స్టోర్స్, చీరాల.

హైదరాబాదు వార్తలు

(స్వకీయవిశేషం)

రాజకూటా వివాహము

మహా ఘనతనహించిన శ్రీనివాసు ప్రభువుగారి కుమార్తె ను రాజవంశమునకు సంబంధించిన ఖాదర్ జంగు అనువారి కిచ్చి వివాహముచేయ నిశ్చయించినట్లును ఈ వరుడు ఇంటర్మీడియేటు పరీక్షలో సుత్తీర్ణుడై యున్నట్లును "ప్రభుత్వమువారి స్కూల్స్ పు" (విద్యార్థి కేతనము) పైన వీరు సీమకు త్వరలో వెళ్లునట్లును శ్రీ ప్రభువుగారు గైరుమామూలీ జరిదా (Extra Ordinary Gazette) ద్వారా ప్రకటించిరి.

ప్రభుత్వమువారి స్కూల్ లరషిఫ్టులు

ఇదివరకు మంగ్రుల యొక్కయు, జాగీరుదార్ల యొక్కయు కుమార్తెలకు ఇట్టి స్కూల్ లరషిఫ్టులు లభించియుండెను. పైన వివరించిన ప్రకారము క్రొత్త స్కూల్ లరషిఫ్టు శ్రీ ప్రభువుగారి భవిష్యత్ జామాతకు లభించినది. ప్రభుత్వ స్కూల్ లరషిఫ్టులు ముందు క్రమముగా పేదసాదలవరకు రాగలవని కనుపడుచున్నది. అట్టి సుదినమునకై దేశీయప్రజలు సంతోషముతో ఎదురుచూచుచుండు రహట నిక్కము!

శ్రీ కృష్ణ దేవరాయల ఆంధ్రభాషా నిలయము

1 సెప్టెంబరునాడు ఈ గ్రంథాలయముయొక్క 29. స్థాపనదినోత్సవము మిగుల జయప్రదముగా జరిగినది. దేశభక్త వామననాయకుగారు అధ్యక్షతనహించియుండిరి. గ్రంథాలయ స్థాపకులును, అధ్యక్షులునునగు శ్రీ మునగాల రాజాగారియొక్కయు, శ్రీయుత పింగళి వేంకటరామరెడ్డి (ఉపాధ్యక్షులు) గారియొక్కయు, మాడపాటి హనుమంతరావుగారియొక్కయు పలుములు స్థానిక చిత్రలేఖకుడగు శ్రీయుత అల్లంపిడికరిగారిచే బహుమానముగా నిలయమున కర్పింపబడినవి బహిరంగపరచబడెను. సంగీతమును, ప్రహసనమును నేత్రపర్యమును, మనోహరమున నగు ఇతర కార్యక్రమమును జరుపబడెను. హాలు కిక్కిరిసియుండెను. సభ జయప్రదముగ జరిగి, ఆంధ్రమాతకు మంగళ గీతగానముతోను, బాలబాలికల హారతులతోను కార్యక్రమము ముగిసినది.

శ్రీ విశ్వేశ్వర నాథుగారు

విఖ్యాత న్యాయవాదులగు వీరికి హైకోర్టు న్యాయమూర్తి పదవి ఇచ్చువిషయము ప్రభుత్వసభ (Executive Council) వారిసలస తీర్మానముబొంది అంగీకారమునకై శ్రీవారి సన్నిధానమునకు పోయి ఎన్నియొడినములు గడచినవి. కాని ఇంకను అంగీకారము రాలేదు. ఇదివరకు హైకోర్టులో నున్న 7 గరు న్యాయమూర్తులలో 1 హిందూ మతకుడు. ఇదివరకు ఒకరు మాత్రమే హిందూమతకుడు ఈ పదవి నలంకరించుచుండిరి. శ్రీ విశ్వేశ్వర నాథుగారు నియోగింపబడినచో ఈసంప్రదాయమున మార్పుగలిగి ఒకసారియే ఇద్దరు హిందువుల న్యాయమూర్తులుగా నుండుట సంభవించును. క్రొత్తసంప్రదాయము ప్రవేశపెట్టు విషయము గనుక ఈయేర్పాటు ఇంకా ఆలోచనమునందున్నదని తెలపబడుచున్నది. యధార్థ మేమో తెలియజాలదు.

న్యాయమూర్తులు

ప్రధాన న్యాయమూర్తిగారి యుద్ధోగకాలము పూర్తి కావచ్చినది. అట్లే నవాబ్ సీరాజ్ యార్ జంగు గారి కియ్యబడిన అధిక కాలపరిమితియు ముగిసినది. కనుక వీరి విషయమున సమితి జరుపవలయునను సంకేతులుమాడ శ్రీ ప్రభువుగారి ఆలోచనమునందున్నట్లుల వివరముచున్నది.

వర్షములు

వారముదినముల క్రిందటివరకు వర్షములు దాదాపుగా లేనేలేవని చెప్పవచ్చును. ఇటీవల ఈ వారములో వర్షములు నగరమునందును జిల్లాలలోను కురియుచున్నవి. పశువులకు గడ్డి దొరకుట ఇప్పటికిని చాల కష్టముగా నున్నది.

గణపత్యుత్సవములు

వీని విషయమున నగరమునందు ఎప్పటివలె ఉత్సాహముతో ప్రయత్నములు జరుగుచున్నవి. రాబోవువారము హైదరాబాదునగరమునందలి హిందులవలన ఈ పండుగ ఎంతో ఆనందముతో జరుపబడును.

నేట్ ఫజల్ భాయి కరింభాయిగారు

వీరికి నివాసు ప్రభుత్వమువారు 50 లక్షల రూపాయలు అప్పుగానిచ్చిరి. ఏ కారణమువలన నిచ్చికో ఎంతవడ్డితోనిచ్చికో, ఎవరికిని తెలియలేదు. "రైతు" పత్రికలో నీవిషయమున మంగ్రులు తీవ్రవిమర్శమునకు పాల్పడినారు. ఇంత మొత్తమును ఒకబొంబాయివర్తనకు అప్పిచ్చుటకంటె దీనితో నోక స్టేటుబ్యాంకు నేర్పరచిన బాగుగా నుండియుండదా అని పలువురు ప్రశ్నించుదు. కాని ఎవరి నడుగవలెను.

చెన్నపురి బజారు ధరలు

1929 సం॥ సెప్టెంబరు నెల 9-వ తేది సోమవారము

1. ధాన్యములు

బియ్యముబస్తాలు

కుసుమ రెనాటిది ,, ౪ 45 కలది రు	12 8 0	12 12 0
నెల్లూరిది ,, డిటో 42	13 4 0	14 0 0
శీలి ,, డిటో 46	15 8 0	16 8 0
రాగులు రు. 164 బస్తా 1-కి	11 0 0	12 0 0
సువ్వలు ,,	21 0 0	24 0 0

2. ధాన్యము వస్తువులు

కందులు బస్తా 1-కి ర 205	16 0 0	17 0 0
సెనగలు ,, డిటో	15 8 0	17 8 0
పెసలు ,, డిటో	16 0 0	17 8 0
బెజారులు ,, డిటో	17 8 0	18 0 0
ఉలలు ,, ర 195	9 8 0	10 0 0

3. సూర్యవస్తువులు

సువ్వలకాన కా 1-కి	185 0	145 0
నెయ్యి ను 1-కి	14 0 0	19 0 0
మేరు సెనగపప్పు కా 1-కి	46 0 0	47-0-0
మేరు సెనగకాన కానుగ కా 1-కి రు 104 వివరమున 96		
అమడము కా 1-కి	96 0 0	98 0 0

4. చిల్లరవస్తువులు

చాయపసుపు కా 1-కి	119 0 0	122 0 0
పూరపసుపు ,,	65 0 0	67 0 0
జిరపకాయలు (గుంటూరుది) కా 1-కి	105 0 0	112 0 0
దనియాల ,, కా 1-కి	82 0 0	42 0 0
గుంటూరుపాయకట్టు నీలిమండు ముసుగు 1-కి రు 40 50		
తైలము కా 1-కి	28 8 0	49 0 0
అపొ-చక్కెర బస్తా 1-కి	25 2 0	25 6 0
బెంతిండు కా 1-కి	80 0 0	40 0 0

5. ఇనుము

కట్టారకం కా 1-కి	28 0 0	24 0 0
చదరం	27 0 0	24 0 0
కప్పుండు	22 8 0	25 0 0

6. కూరలు

నెం 20 బస్తా సెనగయూరె	రు 9 10 0	
నెం 8 ,, కటార్	8 0 0	
నెం 24 ,, లాకి	5 10 0	
నెం 40 కామడ 10 పా	10 7 9	
నెం 20 1/2 రెట్టలేడి	5 0	
నెం 40 రాడి	11 1 0	
నెం 4 బెన్ని మసీదు	4 12 8	

7. తోహములు

నండి 100 కులం 1-కి	రు 56 0 0	రు 59 0 0
బెనారసులు 1-కి	21 8 0	21 14 0
నవరస 1-కి		18 9 6
ఇత్తడి కా 1-కి	258 0 0	255-0-0
కాన కా 1-కి	815 0 0	812-0-0

8. రంగులు

అతిపేలు స్వీట్లరంగులు అతిజరంగు, సెనాంబూర్కు-		
పిసా 1-డిగ్రీల 200 కి రు	47 0 0	
నీలిరంగు 1 కతి	1 10 0	
14 రకుల	1 10 0	
29 రకుల	1 9 0	
56 రకుల	1 8 0	
1 అందర	1 8 0	
కొక్కలు పొట్టుసా-కలెట్ అవగా (బర్మీ-కెట్)	3 4 0	
కొంగో కి	1 0 0	
మనక కి	1 2 0	

భిక్షురత్న పాశ్యపు వెంకటాచల పండితుల ఆయుర్వేదీయ సిద్ధాంతములు లోకామయహార కస్తూరి మాత్రలు

ఈమాత్రలలో ఆశ్చర్యకరమైన ఔషధము చేరలేదు. ఈమాత్రలు 1-కి ను తొంబూలముతోగాని విడిగాగాని ప్రతిదినము ఉపయోగించితిమని ఎటువంటి కఠినతరహాలోనైనను శిష్టికరించి, గాలి నీళ్ల వ్యర్థము మారులవలన చెడుపుకానిలాగున దేహమును కాపాడును. పిల్లలు పెద్దలు ముసలివారి నెరకు అంగరి వారి దము, మలబద్ధము, పడిసెము, దగ్గు, గూరలు, కీళ్లముచే కాళ్లలాగుట, కడుపుబ్బరము, కడుపుకొప్పి, తక్కిత యందు నొప్పి, ఆహారదీర్ఘకాలమందు తలనొప్పి, చలిబద్ధరము, జ్వరము, ప్లేగు ఇన్ ఫ్లుయెంజా ఇంకను అనేక వ్యాధులను గుణపరచును. స్త్రీలు ప్రసవించినవాడు స్నానమునాడు (కస్తూరికి ప్రతిగా) ఈమాత్రలు 4-కి ను 2-కి తమలపాకులలో నమలి మింగవలెను. సాంక్రామికరోగులతో నుండవలసినవారు, దినము 1-2 మాత్రలను నేవించిన ఆరోగ్యవృద్ధులకు ల యరు. ఈమాత్రలసీసాతోగల అనుపానపత్రమును చూడుడు. 800 మాత్రలు గల సీసా 1-కి 4 అణా అయిన ప్రతిసంపుటలోనూ దొరకును. పోట్టుమూలకముగా 6 సీసాలు రు 1-కి-0, 12 సీసాలు రు 2-1/2-0, 25 సీసాలు రు 5-0-0.

సారస్వతానవం

మొదడుకు బలమును కలిగించి, భావకశక్తిని వృద్ధిచేయును గావున, మొదడు దుర్బలములను గలిగియుండు పుష్కలవ్యాధులను పరిహరించి నరకవలకు ముడిత్రాగు, కష్టవృద్ధి కలుగజేయును. పంకితపాటకుల కంఠస్వరమునకు మృదుమధురత్వము నిచ్చును. పాడను పాడను వుల్కానామ నింపుడి అపానలై న స్త్రీలు నెత్తినడుగు (నెత్తి నోరు చాలా మెత్తగా వుండుటవలన) మాట్లాడను నడువను కానిపిల్లలను సంతోషింపజేసి, 6 కొప్పలు సీసా 1-కి రు 1-0-0, పోట్టుబుట్టలు ప్రత్యేకము.

91

శ్రీ సీతా రామ వ వైద్య శాల, మైసూరు.

మీరు చెల్లిం చు వైకమునకు తగిన

ఆభరణములు

దొరకు నమ్మకమైన దుకాణమేదీ? యని మీర్యునగలను కొనుటకుమునుపే చక్కగా విచారించి, దీర్ఘకాలమునుండి ప్రజలలాభము నిమిత్తమే వ్యాపారమును సాగించుచున్నట్టి దుకాణము నందే బేరముచేసిన, పెనుక చింతించవలసిన అవసరముండదు. గాన జగత్ప్రసిద్ధిజెందిన ఈదిగువవర్గల మునకే దయచేయుడు.

ఉమ్మిడి రామయ్యశెట్టి గురుస్వామిశెట్టి కంపెనీ.

నగలవర్తకులు, 25, చెనాబజారురోడ్డు, మద్రాసు.

తరుణము మించిపోకమునుపే మీ తలవెండ్రుకల గురించి తగుశ్రద్ధ వహింపుడు.

వెండ్రుకలు దువ్వనతో ఊడినప్పుడంతవరకు అలంపకము వెండ్రుకలు చెడిపోవుటకు అది అంత్యదశ యని గ్రహింపుడు.

కామినియాటియల్ రిజిస్టర్డ్
న సేటినుండిగో వాడుకారంభింపుడు.

తలవెండ్రుకల బాధలన్నింటికీ

దివ్యామృతము

వెండ్రుకలను కాంతినిహింపముగాను, పట్టిపోవుట విడ నుగా నుండుటనుండి రక్షించి పట్టుమచ్చునలే, ముప్పుదరక్కలనలే నిగనిగలాడించును. ఈగులభవద్దతిని నేడే వరీసింపుడు. మీవెండ్రుక తంత త్వరలో అందముగా పెరుగునో, తలకు చల్లదనమును గలిగించు గనో మనింపుడు. కామినియాటియల్ మీవెండ్రుకలకు సెట్టు అధి క్యము గలుగజేయునో శుభ్రింపుడు. ప్రతిపట్టుకములోను, పట్టుకలోను, దుకాణాదారులందరినద్దను, పరిమళద్రవ్యము లమ్మువారలందరినద్దను దొరకును. మీయూరివర్తకులయొద్ద కొనునప్పుడు, కామినియాటియల్ నా అని చూచి మరీ కొనుడు.

సీసా 1-కి నెల రు 1-0-0; పొట్టేజి 0-6-0 ప్రత్యేకం. సీసాలు 8-కి రు 2-10-0; పొట్టేజి 0-12-0.

ఓటో దిల్ బహారు (రిజిస్టర్డ్)

కొనుట ముతవకుడు,

మీదుస్తులమీదగాని, జేబు రుమాలుమీదగాని రెండుమూడు చుక్కల ఆటోదిల్ బహారు చల్లిన వెంటనే మిక్కిలి మనోహరమైనట్టి మల్లె, డైకిపువ్వుల పరిమళములను, వెనబల్లిన ట్టొనరును, పెండ్లిపయములందు బంధువులందరిని సంతోషపరచుటకు, ఆటోదిల్ బహారు తప్ప మరెవ్వరూ కానరాదు. నేడే బికసీసాను కొని, దాని అశ్చర్యకరము లనుభవించు.

1/2 బొప్పి ఓటోదిల్ బహారు	రు. 2-0-0
1/4 బొప్పి ,,	1-4-0
1 డ్రామా ,,	0-12-0

నమూనాసీసా రెండణాల పోస్టు స్టాంపులు పంపిన, పంపబడును.

సువాసన కార్డు 1-కి అణా 1

ఆంగ్లో ఇండియన్ డ్రగ్స్ అండు కెమికల్ కంపెనీ.

225, బహ్మమునీడు మార్కెట్టు, బాగాకొయ్య. చెం. పి.

90

బరంపురం స్వర్ణ కేతకు

ఖారా మసాలా

బజారులో విక్రయింపబడు రకములు కన్న ప్రత్యేకములు.

సామాన్య, రుచి, పరిశుభ్రతకు గ్యారంటీ యివ్వబడును.

సామాన్య పరిశుభ్రతకు గ్యారంటీ క్రిందగా కుభ్రపర్చి యున్నాము. తాంబూలమునకు అవసరముగ అన్ని సువాసన ద్రవ్యములు చేర్చి తయారు చేయబడినది. తాంబూలములో నుపయోగించిన కోటికి మంచి రుచి కలదు గాను, కేతక పువ్వుముల వాసన కట్టి జీర్ణ కారణము న్యాయమునకు, ఉత్సాహము ఆనందము, మనస్సునకు, గాంధీ కోటికి రుచి, సువాసన గలిగించును.

ఈ కేతకులను బారు వుపయోగించుచున్నారు.

బజారులో కొననపుడు భూద్రుక్ము మార్కు చూచి కొనవలెను:—

- కు 40 లు పాను 1 కి రు 1-0-0
- కు 10 లు గల అందమయిన డబ్బీ సహా రు 0-4-0
- మీతా మసాలా పా 1 కి రు 1-0-0
- 40 కులముల పాను 0-14-0 అందమైన పావులను డబ్బా 0-4-0 ఖాగాకు కలిపిన మతా మసాలా పాను 1-0-0.

కాళ్ళ నీతారామస్వామి.

బంగారు, వెండిగల వ్యాపారులు స్వర్ణ భాండాగారము.
బరంపురం (గంజాంజిల్లా).

"వశీకర లేహ్యము"

గంటకు వీర్యము గట్టిపరచును. సింహముతో పోరాడ గల శక్తి విచ్చును. సంసార పాశమును చక్కగ అనుభవించ వలెను. కత్తము కుభ్రపరచును. గొడ్డాండకు సంతానము కలిగించును, స్త్రీపుత్రపుటకు ఆనందము కలుగజేయును. హిమాలయ పర్వత వనయాశీకలతో, బంగారుతో చేసుబడెను. నూము లేదన్న వారికి డబ్బు వాపసు అందెదము. దేనినూమునల్లించుటకు దొరతన మొప్పును. వాడితీరును. డబ్బా 80 తు రు 8, 60 తు. రు 8.

డాక్టర్. A. S. మూర్తి, చికాకోల్

వెండి రేకులను చేయునట్టి మెషిను

అమృతముకు సిద్ధముగా ఉన్నది

వెండి రేకులను పావులకు ఉపయోగ నిమిత్తం గ్లాసులు, బురచెంబులు, పల్లెములు వగైరాలకు ఉపయోగపడు రేకుల మెషిను 10 అంగుళముల పొడవు 5 అంగుళముల లావుగల సీను మెషిను కొత్తది అమృతమునకు సిద్ధముగా వున్నది. కామలిన వారు యీ క్రింది విలాసమునకు వ్రాయవలెను.

పొ. ర. c/o ఆంధ్రపత్రిక, పోస్టుబాక్సు నెం 212 మద్రాసు

ఆటంక పరచుట

మానసిక, శరీర సంబంధ క్తులు ఆటంకపరచబడిన దయచేసి

కామశాస్త్రమును

పఠించు

ఇది ఆరోగ్యము, సంపద, అభివృద్ధి వగైరాలకు దారి చూపును.

ఇది సామాన్య కుటుంబములకు పంపబడును. దయచేసి ఒక కాపురు ఈ దివస విలాసమునకు వ్రాయును. 2-2

ఆంధ్రపత్రిక పొ. ర. సీ, 28 బ్రాడ్వే, మద్రాసు.

విన్నపము

మీకు ప్రత్యేకమైన ఆయుర్వేద వ్యవస్థలు కావలసిన దొడల వెంటనే ఈ క్రింది విలాసమునకు వ్రాయండి. శరీర బాధ్యమునుగూర్చి, ఏసలహాకావలసినను మాకు వ్రాస్తే తగు, కొవ్వమును నిర్ణయించి పంపగలము. ఒకసారి మాతో పరిచయముచేసిన మీకే తృప్తినిచ్చును. కేటలాగు ఉచితము. 1

ఆర్థిక సాయనశాల, ముక్త్యాల (కృష్ణ)

కృష్ణా ఫార్మసి, బెజవాడ

శ్రీ పాద. కృష్ణమూర్తి శాస్త్రిగారిచే ఆయుర్వేద్యావధములన్నియు నిరివిగా తయారుచేయబడి మునిసిపల్టీలు, తోలూకొండగూడల మొదలగు గొప్పగొప్ప సంస్థలకు సమయే యింట్లకు సిద్ధముగా వున్నవి. 10-1

జాన్ డేవిస్ రాక్ ఫెల్లర్

(సుసంక్రమణ)

అమెరికా ఖండవాస్తవ్యుడును మహాదేశ్వర్య సంపన్నుడును, మహాదాతయునగు జె. డి. రాక్ ఫెల్లర్ యిటీవలనే తొంబదవ జన్మదినోత్సవము న్యూయార్కు నగరమున ఆడంబర రహితముగ జరిపియుండెను. విశ్వవిఖ్యాత పురుషులగు ఎడిసన్, వాట్ సోండ్ డెక్ బర్ల అనువారిరువురు ఎనుబదిరెండు వత్సరములు ను, బార్డిపట్నాక్ అను ప్రసిద్ధ గ్రంథకర్త ఎనుబదియైదువత్సరములును, క్లీ మెన్స్ యో ఎనుబదియేడు సంవత్సరముల వయస్సునమాత్రమే కలిగియున్నారు. వీరందఱకంటె మన కథానాయకుడు ఎక్కువ వయస్సుకలిగి మంచి పలుత్యముగనుండి జగత్సౌఖ్యమునకు దోడ్పడుచుండుట గొప్ప అదృష్టమే. రాక్ ఫెల్లర్ నూతేండ్లు నిండువఱకు సుఖముగ బ్రతుకగడని ఆయనకుటుంబ వైద్యుడు నిర్ధారణగ జెప్పుచున్నాడు. కాలము హెచ్చుకొని యీ లక్ష్యపుత్రునకు బాల్యదశ వచ్చునట్లున్నది. రాక్ ఫెల్లర్ పటాటోపమెట్టిదో యెఱుంగడు. నిరాడంబరుడు. నిగర్వచూడామణి. పేరు ప్రతిష్టలకై పెనుగులాడడు. వృధాగా నొక కాపెనను, నిమిషమైనను వెచ్చించు స్వభావ మాతనియెద్ద అణుమాత్రమైన లేడు. ఆయన జన్మ దినోత్సవసందర్భమున ఫోటోగ్రాఫులు తీయువారికి భయపడి ప్రార్థనాదులు జరుపుటకు ఆయననుకు పోవుట మానుకొనెను. ములునాడు కూడా పత్రికావిలేఖకులు, ఫోటోగ్రాఫరులు పందలకొని ప్రాగ్ ఆయన యింటిచుట్టును మూగి గంటలకొలది చేదీయుండి వారిని దర్శించి సంభాషించ నభిలషించిరి గాని ఆయన అవకాశ మేమైనను యివ్వనందున ఆకాశంగురై ఎవరి త్రోవన వారు వెడలిపోయిరి. అనగా ఆయనకు స్తోత్రములు, ప్రశంసావాక్యములు, బహిరంగ ప్రకటనములు మొదలగు వాదావులు ఎంతమాత్రము గిట్టవు. ఆయన తల మంచి పండు గుమ్మడికాయంత యుండును. తెల్లని మొగము, గుండ్రని విశాలమైన నీలివర్ణముగల నేత్రములు, చిన్ని గడ్డము, కలిగి సన్నగ కొంచెము పొడవుగా నుండి పంగినడచును. నూలు పానుల బరువు మాత్రమే యుండును. అజీర్ణ వ్యాధిచే తలచు బాధపడుచుండును. బంగారు బొజ్జ యని ఆయనను పిలువెరు. ప్రాస్తు ననే 7 గంటలకు లేచి నిత్యకృత్యముల నిర్వర్తించుకొని 7-80 గంటలకు శిరాన్నాన మొనర్చి పిమ్మట పండ్లతో పప్పు గింజతో ప్రాతః కాల భోజన మార గించి ఆత్మంతర్భక్తి శధలతో పదినిమిషములపాటు లైలిత్ గ్రంథ ప్రవణ మొనర్చి 'న్యూ యార్కు టైముస్' అ

నుపత్రికను ఒకపర్యాయము మొదటివండి తుదివఱకు పైపైన హెడ్డింగు (శీర్షికలు) మాత్రముచూచి తనస్వంతతపాలు చూచుకొని పిమ్మట ఒకగంటవేపు కార్యదర్శితో వ్యాపారవిషయముల ముచ్చటించి అంతట విశ్రాంతిగొనును. 10 గంటలగుట తోడనే ప్రాతఃకాలముల మార్చివేసి కాకిరంగుడుస్తల దాల్చి నీలిరంగు ముక్కద్దముల చెట్టుకొని గోల్లులను ఆటను విసుగుపుట్టునంతవఱకు ఆడుచుండుట యలవాటు. గరితప్పుట సామాన్యముగనుండదు. సంవత్సరముపొడవున పరిశీలించి లెక్కించుచూచి న ఏమూడు నాలుగుపర్యాయములూ బంతి గురితప్పిపోవునట చేతికొలిపి బంతినికొట్టివేయును. గెలుపొందినపుడెల్ల పిల్లలవలె సంతోషాతిశయముచే గంతులు వేయుచుండునట! ఆటయ్యయటతోడనే యింటికివచ్చి ముప్పావుగంట విశ్రమించి ఒంటిగంటకు మధ్యాహ్న భోజన మారగించును. 8-80 గంటలగుట తోడనే ముఖ్యస్నేహితులనో, మనుషులు మనుచురాండ్రనో వెంటనిడుకొని మోటారులో నలుబది నలువదియైదుమైళ్లదూరము పీకారవెళ్లుచుండును. తిరిగి స్వగృహమున కరిగి న్యూయార్కులో బ్రాడ్వేయందున్న ప్రాండర్ల ఆయింకంపెసి వారి ప్రధానకార్యాలయమునందలి మఖ్యోద్యోగులతో తెలిఫోనుద్వారా వ్యాపారవిషయముల బ్రసంగించి తగినసలహాల నిచ్చుచుండును. రాత్రి 7-80 గంటలకు కుటుంబములోనివారినందఱను తనచుట్టు కూర్చుండచెట్టుకొని రాత్రిభోజనము ఆరగించుచు మధ్యమధ్య చిత్రవిచిత్రమైనకథలచెప్పుచు తోడివారికథలు బ్రద్దలగుటలు నవ్వించుచు 10 గంటలవఱకు ప్రాద్దుపుచ్చునట! పిమ్మట తనకుమిక్కిలి ప్రేమాస్పదమగు 'మమెరికా' అను విచిత్రమైన ఖేలనమున బాల్సాని 11 గంటలవఱ కయనాగారమునకేగి హాయిగ బరుండి నిమిషములో గుట్టుపెట్టి నిద్రపోవుచుండునట!

ఈయనజీవితచరిత్ర అద్భుతమైనది. అప్రతిమానమనియే చెప్పవచ్చును. న్యూయార్కులో రిచ్ థర్డ్ అనువోట 1889 జూలై 1వ తేదీని జననమొందెను. తండ్రి బూటకపుత్రుడై ధ్యమచే సామాన్యజీవనము చేయుచుండెను. మన రాక్ ఫెల్లర్ చిననాటనుండి వారితో వీరితో తాను గొప్పత్రిమంతుడనగుదునని తలచుచెప్పుచుండెనట! పరునాటవడెడు గడచుటతోడనే యాతడొక గిడ్డంగిలో గుమస్తాగా మొదట జేరెను. అటులనే నాలుగేండ్లుండి ఒకవేయిదాలర్లు కూడవెట్టెనట! దాలరు మూడురూపాయలకు సమానము. తనతండ్రిదగ్గర మఱొకవేయిదాలర్లు అప్పుపుచ్చుకొని యీరెండువేల దాలర్లతో ఒక కంపెనీలో కొంత భాగము పుచ్చుకొని వ్యాపారము జేయసాగెను. అతనికి ఇరువది యాతేండ్లనచ్చునప్పటికే ఎవ్వరితోను ఎట్టినిమిత్తముగాని భాగముగాని

మోక్షగుండరామాయణము

యక్షగానము, హరికథ, 6 కాండములుగల సంపూర్ణరామాయణము. పద్యములు పాటలు, కీర్తనలు, మెట్లు, తోహారాలు అన్ని శుభకార్యములలో పాడవచ్చును. హరిభక్తులకు, స్త్రీపురుషులకు ఉపయోగము. 422 పుటల క్యాలికోజైండు. రూపు 2-8-0.

అష్టాదశపురాణసారము

పదునెనిమిది పురాణములు 4 భాగములుగ నులభ్యమై లిని వచనములో కథలవలె పండిత, పామర, స్త్రీ, పురుష, బాలబాలికలకు ఉపయోగించునట్లు వ్రాయబడినవి. వెల భాగము 1-కి రూపు 1-0-0 నాలుగుభాగములుగల సంపూర్ణగ్రంథము. క్యాలికోజైండు, వెల రూపు 4-8-0. రామా అందుకో, ఏలూరు.

బెల్జియము, వరముల లెహి-కమ

రక్తశోభి

బెల్జియము వారిది.

Deschiens' syrup

వికల్ప ఉపయోగించుము

ఇది, ఆరోగ్యమును, యిండు, విద్యుత్కరమైనది, 30,000 వైద్యులు విశ్వసించుచున్నది. డెస్చియన్, పారిజ్

ఇది మోష్యును, గడువించును. ఒకరకము యిండు.

To be Cheam of ists C. T. HARI, 145, Broadway, Madras.

జీవితమునందు నూతనమార్గమున ప్రవేశించిదానిని సార్థకపరచుకొనుదు

“సిద్ధ కల్ప మ క ర ధ్వ జ” (రిజిస్టర్డ్)

ఒకబుద్ధియందు ప్రశస్తమైన బంగారుగని గలదు. ప్రాచ్యదేశము నందున్న గొప్పనగరముల టూనిక్ మొండివ్యాధు లన్నిటికిని అద్వితీయమైన నివారణ, అనేక కాన్ఫరెన్సులందు వస్తుప్రదర్శనములందు బంగారు పతకములు, మొదటితరగతి యోగ్యతాపత్రములు యివ్వబడినవి. మొదటన కెక్కువ పనిగలవారి కిది నిజమైన పరప్రసాదము. రక్తమును పరిశుద్ధపరచుటయందు అసమానమైనది. పూర్తిగా గుణము గలుగుటకు కావలసిన 60 మాత్రముల బుడ్డి 1-కి ధర రు 10 లు మాత్రమే. (వి. సి. చార్జి ప్రత్యేకము)

నగము మొదడు, శరీరము, మొదలగునవి

మా ఆయుర్వేదరత్న పండిత డాక్టర్ ఎన్. వి. శ్రీరామాచార్యులవారి

సుప్రసిద్ధమైన ఔషధములను వాడుటచే వృద్ధియగును.

మ హా చంద నా ది తైల ము

మిక్కిలి శక్తిగల మొదడు సంబంధమైన టూనిక్. జ్ఞాపకశక్తి లేకపోవుట, మొదలు చీకాకు, విచారము, మాపుటాపము, కండ్ల మంట, తలనొప్పి పుట్టి, చర్మసంబంధమైన ఇతరవ్యాధులు వగైరాలకు మిక్కిలి గుణకరమైనది. 1-నెలకు సరిపావు 12 బెన్సులుగల బుడ్డి 1-కి రు 5-0-0.

వివరములకు ఈదిగువ విలాసమునకు వ్రాయవలెను:-మద్రాసు ఆయుర్వేద క్ ఫార్మసీ, లిమిటెడ్.,

ధారాశ్రమ పద్ధతులపై పనిచేయుటకు హిందూదేశము నందంతటను ఏజెంట్లు కావలెను.

పోస్టుబాక్సు నెం 151.

మేనేజరు: వి. రఘునాథి, బి. ఏ., బి. ఎల్.

తంజివిలాసము “కల్పం”

కుండ స్వతంత్రముగా స్వతంత్రించి వ్యాపారము జేయ సంకల్ప మొదల కెరోసిన్ నూనె వ్యాపారము జేయసాహసించెను. నలు బదేండ్లు నిండునప్పటికే అనేక లక్షలదాలర్ల పెట్టుబడితో కూడుకొనిన ప్రాండర్లు ఆయిల్ కంపెనీకి యజమానియై తీవ్రముగ విజృంభించి క్రొత్తపద్ధతులపై వ్యాపారరథమును నడపుచు రిఫైన రీస్ పైప్ లెస్సు మొదలగు క్రొత్త ఏర్పాట్లతో ‘క్రొత్తలహాల ముగ వ్యాపారము చేయసాగెను. యునైటెడ్ స్టేట్స్ లో జరుగు కెరోసిన్ వ్యాపార మంతయు తానొక్కడే వశపరచుకొన పరెనని కుతూహలపడుచుండెను. తొడి వ్యాపారస్థులు ఏమాత్ర మెక్కిరాకుండ మార్కెట్టులందు తన పలుకుబడిలో నుంచు కొనుటకును వివిధ దేశములందలి రైల్వేకంపెనీలలో తనవరపు రవాణాచేయు సందర్భములలో మంచిమంచి సదుపాయములు సౌకర్యములు వసతులు కల్పించుటలు తగిననిబంధనల నేర్ప అనుకొనుటకు మొదలిడెను. అదేమి యద్భుతమో రైల్వేకంపెనీ లన్నియు ప్రాండర్లు ఆయిల్ కంపెనీకి ఎక్కువ తోడ్పడసాగె ను. ఈకారణములచే విగతిన నూనెవ్యాపారస్థులు పడిపోవుట కాలక్రమమున సంభవించెను. ఇతనికి తొడివ్యాపారస్థులనిన తృణపాయముగా నుండెడిది. వారిని పడగొట్టుటకు, దివాలా తీయించుటకు ఎన్నితంత్రములు లోక మునం గలవో అన్నితంత్రములు మార్గములు అవలంబించెను. పెద్దపెద్ద నూనెవ్యాపారస్థులు కూడ ఈతని ధాటికి నిర్వహింపలేక కుడకు రాక్ ఫెల్లర్ చెప్పిన వరతులు లేక నిబంధనలకు బద్ధులై తమవ్యాపారమును, గనులను అన్నిటిని యాయన పుర మొనర్చుచు వచ్చిరి. రాక్ ఫెల్లర్ అనిన వ్యాపారస్థులకు సేంహస్పత్తముగా నుండెడిది. కొంద తీతనిని వివసర్యముగ బ్రహ్మరాక్షసిగ నెంచి భయపడుచు వచ్చిరి. మొత్తముమీద వ్యాపారము మొదలిడిన పదియేండ్లలోనే యునైటెడ్ స్టేట్స్ నందలి కెరోసిన్ వ్యాపారములో 100 కి 95 వంతులు స్వాధీన పడుకొన గలిగెను. 1877 వ సం॥రములో అమెరికాలోని కెరోసిన్ వ్యాపారము పరిశ్రమయంతయు ఒక రాక్ ఫెల్లరుకు సంబంధించిన ప్రాండర్లు ఆయిల్ కంపెనీచేతనే నిర్వహింప బడుచుండెననిన వానివ్యాపారకాశ్యము, బుద్ధివశలత ఇట్టిదో వేలుగ వ్రాయవచ్చునట్లు.

కొంతకాలమునకు దేశములలో జెక్కండ్రకు యీతనిపై అనూయ, ద్వేషము, స్పర్ధ కలిగి ప్రబల జొచ్చెను. దేశములో నీతనింగూర్చి కొంత యాందోళన బయలుదేరెను. కొంతమంది అభియోగముల దెచ్చిరి. 1907 వ సంవత్సరములో నితనిపై వచ్చిన ఒక కేసు సందర్భములో కె.ఎం. లాన్డన్ అను న్యాయాధిపతి 290 లక్షల దాలర్లు జరిమానా విధించెను. ప్రపంచములో నేదేశమునను నిదవల కెన్నడు యితనికి అప రాధను విధింపబడలేదు. ఐనను అనేక లక్షల కోట్ల ధనము గల యీతని కిజాలానా యొక లెక్కలోనిది కాదు. వెంటనే చెల్లించివేసెను. 1911 సంవత్సరములో మరొక కేసు సంద ర్భమున కుక్రీము కోర్టువారు ప్రాండర్లు ఆయిల్ కంపెనీవారు యితర నూనెవర్తకులు పోటీ చేయుటకు ప్రత్యక్షముగ గాని రహస్యముగగాని ఎట్టి ఆటంకములు కలగజేయరాదని తీర్మాన మొనర్చిరి. అద్రాని ఫలితముగ యీ కంపెనీని వారికి రైల్వే కంపెనీలు, ఇతరసంస్థలూమారువచ్చిన సౌకర్యములు సౌలభ్య ములు పూర్తిగ రద్దుచేయబడెను. ఈ కారణమున రాక్ ఫెల్లర్ పడిపోవునని పలువురు భ్రమపడిరికాని నేటికిని ప్రాండర్లు ఆయిల్ కంపెనీ వారే యునైటెడ్ స్టేట్స్ లోని కెరో సిన్ వ్యాపారములో ముప్పాతిక మువ్వీసము జయప్రథముగ కొనసాగింను చున్నారు. నూనెవ్యాపారస్థుడగు రాక్ ఫెల్ల రును గురించి అనేక గ్రంథములు వ్రాయబడి యున్నవి. రాక్ ఫెల్లరు నొద్ద గొప్ప విశేష మొకటి గలదు. ఎంద రెన్ని విధ ముల తనను నిరసించిననూ, దూషించిననూ, విచుర్చించిననూ ఖండిం చిననూ సరకుచేయడు. మాటు పలుక డు. దూషణ భూషణ తిరస్కారములు ఆయ

నకు తృణప్రాయములు. రాక్ ఫెల్లర్ ఎంతధన మార్జించెనో యెవ్వరికెఱుక? ఎవ రూహింపగలరు? ఇదివఱకు ఖర్చుపెట్టి నదిపోగా ప్రస్తుతమిదియొద్దకనీసము కేయిలక్షలదాలర్ల (80 కోట్ల రూపాయలు) ధనము కలదని తెలియుచున్నది. ప్రపంచ మలోనితనికిమించినభాగ్యవంతుడు లేడనుట నిర్వివాదాంశము. క్రీస్తు పుట్టినప్పటినుండి యీతడుము మఱకెనడైన సెకండునకోక దాలరుచొప్పున గడింపగల్గినను రాక్ ఫెల్లర్ గడించిన ధనము నకు సాటిరానేరదు. రెండు వేల సంవత్సరములుఅహర్నిశములు శ్రమపడి సెకండు కొక దాలరుచొప్పున సంపాదించినను 10 కోట్లదాలర్లు ప్రాస గానేరవు. రాక్ ఫెల్లర్ మొదలుమొదట చాలా పిసినిగొట్టుగా నుండెను. కాని కాలక్రమమున నతనిలో దాతృత్వము ధర్మశీలము మొలకెత్తి సర్వతోముఖముగ వ్యా పింపసాగెను. ఇతడు బాప్టిస్టు క్రీష్టియన్. బాల్యములో డైబి లునందలి కొన్ని భాగములను, డైబిక్సు సంబంధించిన కొన్ని పాటలను వల్లవేయుచువచ్చెను. అవి యిప్పటికిని మరచిపో లేదు. అతడు సంపాదించినకోట్లకొలది ధనమును వివిచేయుటకు తోచకుండెను. లోకోపకారము చేయువలెననియూ, లోకావ వాదము పోగొట్టుకొనుటకు విశేష ధనమును కొల్ల పెట్ట సాగెను. 1911 సం వత్సరము నుండి యిప్పటికి 75 కోట్ల దాలర్లను ధర్మార్థముగ నిచ్చివేసెను. మొదట మొదట క్రైస్తవ సంఘములు తదితర సంస్థలు యీతని ధనము వట్టి పాపిష్టి దని యెంచి ముట్టుకొనకుండిరి. కాని ధనాశేచ కాలక్రమమున అభిప్రాయములు మారుటచే అతని ధన మే పరమపావన మొనదిగానెంచి కండ్ల నద్దకొనుచు వచ్చిరి. అమెరి కాలో మధ్యపాననిషేధ ప్రచారార్థము వ్యయపరచబడిన ధన ములో విశేషభాగము మన రాక్ ఫెల్లర్ గారనుగ్రహించిన దే. ఇంతకంటె మహోత్సవ కార్యము మఱేమి కలదు? వందల కొలదిసంస్థలకు కోట్లకొలది ధనమును ప్రత్యుపకారనిస్సృహతో యిచ్చుపాదాగ్య డొసంగెను. ఇట్టి మహాదాత ప్రపంచమున నిదవర కెన్నడు బయలుదేర లేదు.

1911 సంవత్సరమునుండి యితడు వ్యాపార జోక్యము ను మాను సెను. ఈతని పుత్రులన్న ముగ జూనియర్ రాక్ ఫెల్లర్ వ్యాపారకేటమునకు చొదకుడుగానున్నాడు. వ్యాపార విషయమున జూనియర్ రాక్ ఫెల్లర్ అద్వితీయుడని పే రుండెను. పులికడుపున పిపిలికము పుట్టునా? కథానాయకుడగు రాక్ ఫెల్లర్ 1918 వ సంవత్సరమున రాక్ ఫెల్లరు ఫౌండేషన్ అనునది స్థాపించి ప్రతిభాశాలలనువారిని దాని కధ్యక్షులుగా నుంచి తద్వైరా వివిధదేశములగల నానావిధసంస్థలకు అపారముగ ధనమును సహాయార్థము నిచ్చుచున్నాడు. ఆయన విశేషముగా ప్రజారోగ్య మభివృద్ధి జెంగు నిమిత్తమున వైద్య శాస్త్రప్రాబల్యమునకును ధనసహాయ మొసంగుచుండును. చికా గో యూనివర్సిటీలో సోషలికి లెక్చరరుగానున్న డాక్టర్ బార్బి విన్సెంటు అను ప్రతిభాశాలి రాక్ ఫెల్లర్ ఫౌండేషనుకు ప్రెసి డెంటుగానుండి స్వామికార్యధురంధరుడై మిక్కిలి చాకచక్య ములతో వ్యవహరించుచున్నాడు. ఒక 1928 సంవత్సరమున నే యీరాకు ఫెల్లర్ ఫౌండేషన్ పక్షమున 210 లక్షలదాలర్లు అనగా 6 కోట్ల 80 లక్షలరూపాయలు ప్రపంచమునగల వివిధ సంస్థలకు వివిధవృత్తలకు వ్యక్తులకు పంపిణీయబడెను. ఈ ధనమంతయు క్రింద కేర్వొనబడు కార్యములకు వినియోగింప బడెనని ఎంచువలయు. యునైటెడ్ స్టేట్స్ ఫార్మస్, ఇంటి, బిర్లాండు, చీనా, సయాం మొలలకు దేశములలో వైద్య విద్యా భ్యాసకులకు, వందలకొలది వైద్యశాలల పోషణనిమిత్తమున వైద్యశాల భవననిర్మాణార్థమున, పరికరముల నిమిత్తమున ప్రత్యేక దేశమున యెల్లాఫీవర్ వలన కలగుచున్న బీభత్సమును సహోపద్రవమును అణచివేయుటకు ఆఫ్రికాలో పశ్చిమతీర ప్రాంతమున అతివ్యాప్తమై యున్న బహువిధ హా ర వ్యాధుల నిర్మూల మొనగ్గుటకునూ, పదునెనిమిది దేశములందును, యునైటెడ్ స్టేట్స్ లోని ఆణురాష్ట్రములందును ప్రబ లుచువచ్చిన చులేమావ్యాధిని విధ్వంసమొనర్చుటకునూ, మసి సిప్పీనరదలపలన నష్టపడిన ఏడురాష్ట్రములలో ఆరోగ్యాభివృ

ద్ధిని ప్రోత్సహించుటకై నేర్పఱుపబడిన ఎనబదియేడు సంస్థల పోషణార్థమున, కొంకిపురుగు అను దుర్వాస్థిని రూపురూపు నిమిత్తము ఇరువదొక్క దేశమునందలి ప్రభుత్వములకునూ, నలు వదియఱు దేశములలో వైద్యమునకు సంబంధించిన ఫెలోషిప్పు 802 ఏర్పాటుచేయుటకునూ, నానాదేశములకు సంబంధించిన 61 మంది వైద్యశాఖోద్యోగులూ, ప్రాథమికులు, 127 గురు దారులూ యునైటెడ్ స్టేట్స్ లో వైద్యశాఖాపరిస్థితుల పరిశీలించు నిమిత్తము పర్యటనములు సలుపుటకు కావలసిన ఖర్చులనిమిత్తమున, ఇట్లే యెన్ని విధములనో ఎన్ని దేశముల ప్రభుత్వములతో, ఎందఱువ్యక్తులతో లక్షలకొలది, కోట్లకొలది అనుగ్రహించియుండెను. ఒకవైపునెన్నిచేతనో కాక విద్యావ్యాప్తికొరకు, శాస్త్రీయపరిశోధనములకు, ప్రజారోగ్యము నిమిత్తము ఈ మహాధనధనము వెల్లువలై ఓడకలెల ప్రవ హించుచుండును. జగత్ప్రజామణినిమిత్తము రాక్ ఫెల్లర్ ఇతల కనకవర్ణము గురిపించిన మహాదారుడు ప్రపంచమున జేతెవ్వ రును లేరనుట స్పష్టము. ఎడిసన్, ఫోర్డ్, రాక్ ఫెల్లర్ అను నీ మువ్వురు త్రిమూర్తులవలె భాసిల్లుచున్నారు. వీరి జీవితచి త్రములు అమెరికాఖండ చరిత్రగ్రంథములందే గాక ప్రపంచ చారిత్రక గ్రంథములందు మణిమయసువర్ణాక్షరములతో రచింప బడగలవు.

(అనువాదకుడు) సింగంపల్లి వేంకటాద్రి.

గంధర్వ మహల్ వైస్, ఫిల్మ్స్, అండు బుక్ స్టాల్, రాజమండ్రి-వివరము లుచు గవలెను.

VOLKART ENGINEERS advertisement featuring an illustration of a machine and text in Telugu describing engineering services and products.

వెన్నముద్దలు

తెనుగు లిపి తెలిపిన పిల్లలైనను సరే సంస్కృత భాషను స్వయముగా నేర్చుకొనుటకు సంస్కృతముతో మాట్లాడుట కను వాయుబుకును వీలగునట్లు తెలుగు లిపితో సంస్కృతపు పుస్తకములు చేసితిమి. ఇవి చదువునో తెలుగు పుస్తకములు చదువ నక్కరలేదు. ఒక్క రూపాయి పంపినయెడల మూడు సం స్కృత పుస్తకములు పంపెదము. వి. పి. గా పంపునో రూ 1-10-0 అగును. కాఫీ హోటళ్లకును పోగచుట్టలకును కిల్లీలకు ను పోకలకును ఖర్చుచేయు రూపాయలలో ఒక్కరూపాయే మాకు పంపి దానిఫలమును అనుభవించుడు. మా సంస్కృత పుస్తకము లన్నియు వెన్నముద్దలే.

శ్రీకృష్ణ సంస్కృతగ్రంథమాల,
పెద్దాపురము (Peddapuram.)

జీవామృతము

బలహీనతచే నరముల పటుత్వము నడలిన వారికి దివ్యామృతము.

వెల సీసా 1-కి రు. 3-4-0.

ఆయుర్వేదాశ్రమము

151, గోవిందపు నాయకవీధి, మదరాసు.

(మా అందరి యేజుట్టుయొద్దనూ, ఎల్ల జౌషధవిశ్రేణుల యొద్దను దొరకును.)

ఆయాసపడవద్దు

శూలనొప్పి తగ్గిపోవును

చాంబర్లెను శూలనొప్పి నివారిణిని ఉపయోగించిన ఉత్తరక్షణముననే బాధనుండి విముక్తిపొంది సౌఖ్యము ననుభవించగలవు. ఇది చాల నమ్మకమైనది. చాలాకాలమునుంచి అనేక ఘనవైద్యులచే ఆమోదింపబడుచున్నది. మందులంగల్లన్నిటిలోను దొరకును. ప్రపంచమున దంతలను శూలనొప్పి లకు, తిమిరి వాయువులకు, అతిసారమునకు, పొత్తికడుపునం బంధమైన వ్యాధులన్నిటికి వాడబడుచున్నది. వెంటనే దాని నుపయోగమును పొందుచున్నాడు. ఎల్లప్పుడు దగ్గర నుంచు కొనుడు. ఇంక ఆయాసము పొంద నవసరము కనిపించదు.

చాంబర్లెన్సు శూలనొప్పి నివారిణి

CHAMBERLAIN MEDICINE Co,
Des Moines, Iowa U. S. A.

ప్రపంచమునందు చాలకాలమునుంచి విఖ్యాతమైనది
దివ్యమధము. అది కొత్తదికాదు, అది తప్పక గుణమిచ్చును.

CHAMBERLAIN'S

శూలనొప్పి, అతిసారమునకు పూచీయైన నివారిణి.
కడుపునొప్పికి ప్రథమనివారిణి

తిరుపతి డిల్ ముల్ కోర్టులో.

O. S. 66/1929,

హాది:-వెల్లు పెంచుటనాయుడు.

ప్రతివాడు:-1. పందిటి చెంగడు, 2. పందిటి యేర పాడు అనే వీరాసామిగాడు.

వాదపేరటికి ప్రతివాదులు 15-3-1929 తేదీన వ్రాయించియుచ్చిన ప్రాసోటు తాలూకు బాకీ రూ 408-0-0 యలకు వాది ప్రతివాదులపై దావాచేసి 10-2-1929 తేదీకి వాయిదా వేయబడి యుండున్నది. సదరు తేదీన ప్రతివాడు హాజరుకానియెడల వారిపై ఎక్స్ పర్టి డిక్రీ కాబడును.

పి. కె. విజయరాఘవన్ బి. ఏ.

జిల్లాకోర్టు పకీలు, తిరుపతి.

సానికవార్తలు

జాతీయ ఆరోగ్యమునుగూర్చి ఉపన్యాసము:-
డా॥ ఏ. లక్ష్మీపతి, బి. ఏ., యం. బి. సి. యంగారు కేపు 10 వ తేదీ సాయంకాలము 5 గంటలకు వేపేరి చెంగలర్వాయనా యకరు పాఠశాలయందు సినిమా ఫిల్ములసహాయంతో జాతీయ ఆరోగ్యమునుగూర్చి ఉపన్యాసించెదరు.

న్యాయ. సర్. సి. వి. కుమారస్వామిశాస్త్రి గారిపుత్రుడు ఇంగ్లాండునందు లాపరీక్షయందు కృతార్థుడయ్యెను:- న్యాయ. సి. వి. కుమారస్వామిశాస్త్రిగారి పుత్రుడు సి. వి. యస్. శాస్త్రిగారు ఆక్స్ ఫర్డులో లాపరీక్ష యందు కృతార్థులయిన వారై తెలియుచున్నది. (ప్రీ. ప్రె.)

మద్రాసు కార్మిక సంఘముయొక్కవార్షికోత్సవము:-రాజోపు 11 వ తేదీ బుధవారమునాడు సాయంకాలము 5-30 గంటలకు పెరంబూరు బారక్సునందు మద్రాసు కార్మికసంఘముయొక్క వార్షికోత్సవము జరుగును. ఈ సందర్భమున శ్రీ బి. పి. వాడియాగారు అధ్యక్షత వహించుటకు చతుతో అంగీకరించియున్నారు.

తిరువల్లి కేక్రేణి అన్నదాన సమాజము:- విజయనగరరాజుగారికి నూతనముగా జనించిన కుమార్తెయొక్క నామరకరణ సందర్భమున రాజుగారి గుమాస్తా తిరువల్లి కేక్రేణి అన్నదాన సమాజమునందు గత 4 వ తేదీన 500 బీదలకు భోజనము పెట్టించిరి. ఒక్కొక్కరికి ఒక్కొక్క కాణియందున దక్షిణాంకురూప నొసంగిరి.

దిల్లీ బి. ఏ. యం. యం. మురగప్పచెట్టియూర్ గారు మద్రాసు సేవా సదనమునకు రూ 1,000 విరాళమునంగుట:-బి. బి. ఏ. యం. యం. మురగప్ప చెట్టియూర్ గారు మద్రాసు సేవాసదనమునకు విచ్చేసి సేవాసదనమునందు జరుపబడు ఘనకార్యమునందు సద్భావము వహించిన వారై సేవాసదనసహాయార్థము రు 1,000 విరాళమునంగిరి.

2 వ దేవేంద్రకుల వెల్లాలవారి సమావేశము:-

2 వ దేవేంద్రకుల వెల్లాలవారి సమావేశము యీనెల 29 వ తేదీన తిరుచినాపల్లి మ్యూనిసిపల్ హాలునందు జరుగును. గౌ॥ డా॥ పి. శుబ్బారాయన్ మద్రాసు ప్రభుత్వ ప్రధాన మంత్రిగారు సమావేశ ప్రారంభోత్సవము సలిపెదరు. ఓ. వి. రామస్వామినాయకరు గారధ్యక్షత వహించెదరు. జె. యన్. కల్లవూర్ గారు పతాకోత్సవము జరిపెదరు. (అ. ప్రె.)

చెన్నరాష్ట్ర ముస్లిము సమావేశము:-

ఖాన్ బహదూరు మిర్, మజిరుద్దీనుసాహేబుగారి అధ్యక్షత క్రింద నిన్న 8 వ తేదీన ఖాన్ మహ్మదులనందుజరిగిన చెన్నరాష్ట్ర ముస్లిముసమావేశమునందు ప్యాల్మెస్టేనులో అరబ్బీలకునూ, యూదులకునూ కలిగిన తగాదాలవిషయమై లండనునందునూ, అఖిల భారత ముస్లిము సమావేశమునందునూ చేయబడిన తీర్మానముల ననుసరించి చెన్నరాష్ట్ర ముస్లిము సమావేశమునందుకూడ ఆ తీర్మానముల బలపరుపవలెనని తీర్మానించడమైనది. (ప్రీ. ప్రె.)

ఇట్టిగేవను బోర్డు సమావేశము:-పశ్చిమ కృష్ణా, గుంటూరు మండలము, దివి, ద్వీపముయొక్క ఇట్టిగేవను బోర్డు సమావేశము సెప్టెంబరు 22 వ తేదీన గుంటూరుతాలూకా వట్లూరునందు జరుగును. యం. వెంకటరమణరాజు, బి. సి. ఇ. ఎక్కియ్యటిపు ఇంజనీయరుగారు యీ సభకు విచ్చేయుదురు.

రైతులు తమకష్టనిష్ఠురములు ఆధ్యక్షులకు ఈ సమావేశము నకు పూర్వమే తెలిసినయెడల ఆ విషయముల గూర్చి పై సమావేశము నందు చర్చించుటకు అవకాశము గలుగును. అని ఇట్టిగేవనుబోర్డు అధ్యక్షులగు ప్రా॥ జి. రంగ నాయకులుగారు తెలుపుచున్నారు.

రాకపోకలు:-గౌ॥ సి. వి. యస్. నరసింహరాజు

గారును శ్రీయుత దేశోద్ధారక కాశీవాధుని నాగేశ్వరరావు

పంతులుగారును గత శనివారమునాడు రాత్రి విజయవాడకు వెళ్లిరి.

యం. ఆర్. నేతుగత్తుమయ్యగారు యన్. వి. రామ మూర్తిగార్లు ఉదకమండలమునకు గత శనివారమునాడు రాత్రి వెళ్లిరి.

గౌ॥ ఏ. వై. జి. క్యాంబెలుగారు నిన్నరాత్రి తంజావూరునకు వెళ్లిరి. 12 వ తేదీన మరల మద్రాసునకు వచ్చెదరా. శ్రీయుత సి. వి. వెంకటరమణ అయ్యంగారు నేడు దయమున మద్రాసునకు వచ్చిరి.

ఒక క్రైస్తవస్త్రీ హిందూమత మవలంబించి

హిందువును పెండ్లియాడుటకు నిశ్చయించుట:- టి. హెచ్. యిడా యన క్రైస్తవస్త్రీ హిందూమతమవలంబించి, ఆంధ్రదేశమున ప్రసిద్ధిజెందినవి. వెంకోబరావు ఆసు నట కునిని వివాహ మాడుటకు నిశ్చయించినటుల తెలియుచున్నది. ఈవివాహము అక్టోబరునెల ప్రారంభమున జరుగును. వధువు నెల్లూరునందలి బాలికాపాఠశాలయందు ఉపాధ్యాయురాలుగా నున్నది. ఈమె, రివరెండు టి. హెచ్. నరసయ్య కుమార్తె యు. ఏ. బి. యం. ఆస్పత్రియందుండు డా. కాంతమ్మసోదరి యనియు తెలియవచ్చుచున్నది.

స్థాపితము 1893

సీమకమలములు

మిక్కిలి శ్రేష్ఠతరమైనవి

న్యాయమైన ధర

వీకంసి చబిల్ దాస్ అందు సన్స్

రత్నాలు, బంగారు, వెండినగలు వర్తకులు

112, 113 వైనాబజారు రోడ్, మద్రాసు.

యెలెక్షన్ నోటీసు

1. తిరువల్లి కేక్రేణి శ్రీ పార్థసారధిస్వామి దేవస్థానము బోర్డు ఆఫ్ నూపర్విషక్ మెంబర్స్ స్థానములలో రెండు ఖాళీలను పూర్తిచేయుటకుగాను 1929 వ సం॥ అక్టోబరు 27 వ తేదీ ఆదివారమునాడు ఎన్నికలు (ఎలక్షను) జరుగబడును.

2. పై ఖాళీస్థానములకు ఆసేక్షకుల కుండవలసిన యోగ్యతాంశములను యిప్పుడు అసేక్షించువారలు యెట్లు పొంది యున్నారని నిరూపించుచు సదరు ఆసేక్షించు వారల సమ్మతిని వ్రాతములముగా తెలుపుచు రిజిస్టరు వోల్టర్లలో యిద్దరి చేత్రాలతో నామినేషన్ కాగితములు పై దేవస్థానము నూపర్విషక్ బోర్డువారి ఆఫీసులో 1929 సం॥ సెప్టెంబరు నెల 29 వ తారీఖు శనివారమునాడు పగలు 7 ఘంటలు మొదలు 10 ఘంటల లోగాను లేక సాయంత్రము 3 ఘంటలు మొదలు 5 ఘంటలలోగాను దాఖలు చేయబడవలయును.

3. నామినేషన్ ఫారములు సదరు ఆఫీసులో వ్రాతముల ముగా ధరఖాస్తుచేసికొనువారికి వెలలేక ఇవ్వబడును. సదరునామినేషన్ కాగితములను పూర్తిచేసి ఖాళీస్థానమునకు నసేక్షించు వారిచేగాని లేక నామినేషన్ కాగితమునందు చేత్రాలుచేసిన ఉభయ వోల్టర్లచేగాని సేరుగా పై ఆఫీసులో దాఖలుచేయబడవలెను.

తిరువల్లి కేక్రేణి } సి. కేసవరావు నాయుడు,
9-9-29 } సెక్రటరీ, బోర్డు ఆఫ్ నూపర్విషక్.

మ-రా-శ్రీ, తిరుపతి డి.పి.ఎ.కోర్టులో

స్కాల్ కాన్ నెం. 596-1929

పత్రిపాటి కృష్ణమనాయుడు, వాది. తుమ్మల మన సామినాయుడు, ప్రతివాది. వాది ప్రతివాదిపై 79-0-6 రూపాయలకు వాది పేరటికి ప్రతివాది 7-7-1924 తేదీన వ్రాయించి యిచ్చిన ప్రాసోటుపై దావాచేసి 12-9-1929 తేదీకి వాయిదా వేయబడి యుండున్నది. సదరు వాయిదాకు ప్రతివాది హాజరుకానియెడల సదరు దావా ఎక్స్ పర్టిగా తీర్మానము కాబడును.

పి. కె. విజయరాఘవన్ బి. ఏ.

జిల్లాకోర్టు పకీలు, తిరుపతి.

నమ్మకమే మా దిగ్విజయమునకు మూలకారణము

నమ్మకమైన నగలను వారికి సరఫరా చేయగలమనియు, అన్ని విధములవారికి లాభమును మేము చేకూర్చగలమనియు నూర్గకొలది కాతాదారులకు మాయందు నమ్మకముగలదు. మా కంచెనీ నమ్మకము గలిగియున్నది. ఒకేభర ప్రకారము విక్రయించబడునట్టి గౌరవనీయమైన పద్ధతిని ఇదివర కెప్పుడు తప్పియుండలేదు. యెట్లునను అమ్మకము గలుగుటకై తప్పుగా తెలియపరచడము, లేక తక్కువ రకము నగలు యివ్వడము మొదలగు పద్ధతులను మే నువలంబించుటలేదు. మా ఒకేభర మీ అమూల్యమైన కాలమును, శ్రమను, ధనము కూడుదల చేయుచున్నది. మేమిచ్చు పూచీయందు మేము తెలుపువంత మంచిది లేదని మీరు కనుగొనినవాటిని వాపసిచ్చుటకై వీలగలదు. మీరు భద్రముగాను, లాభకరముగాను తపాల్ ద్వారా కూడ మాతో వ్యాపారము చేయవచ్చును. మావద్దయున్న సరకు, మా సేవ, మా సాహాయ్యము వగైరాలపై మీరు నమ్మకముంచవచ్చును. మాకాతాదారుల లాభము మా స్వంత విషయమువలెనే తలచుచున్నాము.

సురాజమల్ లల్లుభాయి అందు కో.,

ప్రజానమ్మతమైన నీమకమలములు, బంగారు, వెండినగలు, శిల్పపనులు వర్తకులు, 313 ఎస్సినేడ్, మద్రాసు.
మా కార్యాలయములు ఈదిగువ స్థలములందుకూడ గలవు.

బొంబాయి,
359 కాల్పదేవి, రోడ్డు.

కలకత్తా,
12 లాల్ బజారు వీధి.

రంగూన్,
134 మొంగల్ వీధి.

తిరుచునాపల్లి,
135 బిగ్ బజారు వీధి.

అహమ్మదాబాదు మిల్లులతగాదా

మధ్యవర్తుల ప్రసంగములు

అహమ్మదాబాదు, సెప్టెంబరు 6:—మిల్లుల యజమానులను, కార్మికులను వేతనములపై పరిష్కరించుటకు మహాత్మాగాంధీ, నేడు మంగళదాసుగార్ల మధ్య వర్తిత్వమున కంగీకరించిరి. ఈ మధ్యవర్తులకిరువురకును భేదాభిప్రాయములు ముఖ్యవిషయములందు గలిగెనని తెలియుచున్నది. మహాత్మాగాంధీగారు నేటిరాత్రి బొంబాయికి అచ్చటనుండి సంయుక్తరాష్ట్రములందు పర్యటనమొనర్చుటకు బోయెదరు. ఈమధ్యవర్తు లిరువురును బొంబాయిలో సంప్రతించెదరు. వీరు ఈ సమస్యను ఏకీభావముతో పరిష్కరింప జాలకున్నచో నొక్క మధ్యవర్తిని నియమించెదరటం. (ఆ. ప్రె.)

అ. భా. కా. సంఘసభ

ఈనెల 28 తేదీని లక్నోలో జరుగును

జనపరి లాల్ గారి ప్రకటన

అలహాబాదు సెప్టెంబరు 8:—అఖిలభారత కాంగ్రెసుసంఘ సభ ఈనెల 28 తేదీ కనివారమునాడు లక్నోపట్నమున జరుగును. లాహోరు కాంగ్రెసు అధ్యక్షుని ఎన్నికగురించి అలోచింపబడును. తేదీయును, స్థానమును భారతకానసభా సభ్యులకును, మహాత్మాగాంధీగారికిని సౌకర్యముగ నుండునట్లు నిర్ణయింపబడెను. వర్కింగుకమిటీ సభ ఈనెల 27 తేదీని లక్నోలో జరుగును. అని అ. భా. కా. కార్యదర్శి పండిత జనపరి లాల్ నెహ్రుగారు ప్రకటించుచున్నారు. (ఫ్రీ. ప్రె.)

మహాత్మాగాంధీ

భూపాళ నవాబుగారి సన్మానము.

భూపాల్, సెప్టెంబరు 9:—మహాత్మాగాంధీ, శ్రీమతి కస్తూరిబాయి, జమ్నాలాల్ బజాజ్, మీరజెన్, గార్ల తదితర అనుచరులును నేటి మధ్యాహ్నము భూపాల్ కు చేరిరి. వీరికి భూపాల్ నవాబుగారి యువోత్సవులైలు స్టేషనువద్ద స్వాగతము నొసంగిరి. డా॥ అన్నారీ, అబ్దుల్ హింగార్లును అచ్చట నుండిరి. భూపాలనవాబుగారు కాలినొప్పిచే బాధపడుచున్నందున స్వయంగా పోయి మహాత్మానికి స్వాగత మొసగజాల నందులకు విచారించుచు వర్తమాన మందిరి. గాంధీగారును అనుచరులును రహత్ మంజిల్ అను భవనమున కేగి అందు విడిసిరి. అచ్చట కేగినపిమ్మట మహాత్మాకు నవాబు గారిని వెంటనే దర్శించెను. (ఫ్రీ. ప్రె.)

శా వే బ్ హెల్తు మోటారు

వ్యాయామమునకు స్థూలత్వమును తగ్గించుటకు తగినది.

ఎక్కువ స్థూలముగా యుండుటకు కారణము వ్యాయామము లేకపోవుట, తిండి ఎక్కువగుట. ఈపద్ధతిని తలక్రిందుగా మార్చుటవలన శిథిల చక్కబడును.

కొన్ని వేళలందు స్థూలతను తగ్గించుటకై ఉపయోగించబడుచున్న మందులు, వైద్యుని సలహా లేక పుచ్చుకొనినప్పుడు గొప్ప హాని గలిగించుచున్నది. నిరశన పద్ధతి దేహమునకు బలహీనతను గలిగించి, శరీరమును కృశింపజేయును. ఈ పద్ధతిని ముఖ్యముగ స్త్రీలు అంగీకరించరు.

శరీరము స్థూలమైనకొద్దీ తఱచు వ్యాయామముచేయుటకు ఆసక్తి తగ్గి పోయి ప్రాణాధారమైన అవయవముల చుట్టును క్రొవ్వను చేకూర్చును.

ఈ చిన్న పుస్తకమునందు తెలుపబడిన సలహాప్రకారము ప్రతిదినము పరిశ్రమముచేయుటవలన జీవాధారమైన అవయవములచుట్టును క్రొవ్వను చేరనీయక ఆటంకపరచును. ఈప్రకారము స్థూలత్వమునకు దగ్గఱగాచేరిన వ్యాధిని పూర్తిగా తగ్గించకపోయినను ఆటంకపరచును.

స్థూలత్వము చక్కగా కుదుర్చుటకు హెల్తు_మోటారు ఒక గొప్ప వరప్రసాదము. అధికమాంసము వ్యాయామములేకను సదా కూర్చుండి పనిచేయుటచేతను, లేక అపక్వాహారము మొదలగువాటివలనను హెల్తు_మోటారు అధికమాంసమును విటిచివేసి, ప్రాణవాయువుతో మిళితపరచి, మామూలు జీర్ణకక్తిని గలిగించి, స్నాయువులకు దృఢత్వమును, బలమును గలిగించును. ఇన్ని యేల ఒక మాటలో అధికముగానున్న క్రొవ్వను త్రోసివేయుటచే స్నాయువులకు, జీవాధార అవయవములకు బలమును గలిగించుచున్నది.

సాధారణముగా గృహములందున్న తెలింగు సర్ క్యూట్టుపైనే పనిచేయును.

సాగనుగా చిన్న పెట్టెయందు ప్యాకు చేయబడియుండును.

పూర్తిగా యుంచబడిన పెట్టెతో ధర రు. 450

పుస్తకమునకై వ్రాయవలెను.

“ఆరోగ్య శక్తి”

స్పెన్సర్ అందు కో., లిమిటెడ్.,

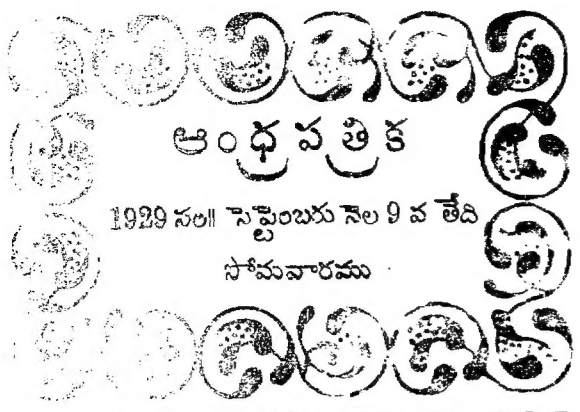
మద్రాసు, అందు బ్రాంచిలు.
SPENCER & Co., Ltd.,
MADRAS and BRANCHES.

ప్రాప్తాణేతర సనాతన ధర్మసభ

ఇంకొక సంఘమును నియమించవలెనని కోరుట పుయ్యార్, సెప్టెంబరు 8:—బాల్య వివాహ కానసము ను గురించి సర్వత్ర ఆభిప్రాయ మెట్లున్నదో కనుగొనుటకు, టి. ఆర్. రామచంద్ర అయ్యర్ శ్రీ కాళి కృష్ణ చార్య, దోసె రాణి సాహెబుగార్లతోగూడిన సంఘమును నియమించవలసిన దని ఆంధ్ర ప్రాప్తాణేతర సనాతన ధర్మసభవారు రాజప్రతినిధికి తంజినార్త సంవహారు. (ఫ్రీ. ప్రె.)

సంయుక్త రాష్ట్రములందు మహాత్మాని పర్యటనము

కాళి సెప్టెంబరు 7:—సంయుక్తరాష్ట్రములందు మహాత్మాని పర్యటనమును గురించి యేగ్యాల్లు పూరియైనవి. ఈనెల 11 తేదీని మొదటి ఆక్రోబరు 22 తేదీవరకు ఐర్యుటన కార్యక్రమము సిద్ధము చేయబడెను. ఈరాష్ట్రమునందు ఇప్పటికి 64428 మంది కాంగ్రెసుసభ్యులుగ చేరిరి. (ఫ్రీ. ప్రె.)

పైమను కమిషను రిపోర్టు

పైమను కమిషను రిపోర్టు సూచన లేతరున నుండి డునో, ఇంగ్లండునుండి తిరిగివచ్చిన సర్ మెనెజ్ట్ దాదాభాయిగారు సూచించిరి. దాదాభాయి గారు రాజకీయస్వాతంత్ర్యవిముఖులును, ప్రభుత్వ విశ్వాసపాత్రులు నగుటచే, వీరికి దెలిసిన విషయములు నిరాధారములు గావని భావింపవచ్చును. కేంద్రప్రభుత్వము నెంతమాత్రము కదల్చకుండ, రాష్ట్రములలో మాత్రము బాధ్యతను ప్రవేశపెట్టుటకు, పైమను కమిషను వారంగీకరించెదరని తెలియుచున్నది. ఇం దాశ్చర్య మేమియు లేదు. పైమను కమిషను వారింతకన్నను విశాలదృష్టితో ప్రవర్తించెదరని తలచుటకు వీలుండదు. మాంచెస్టరుగార్డియనుపత్రిక, యిట్టి ఏర్పాటు నిదివరకే సూచించియుండెను. బ్రిటీషువారి అభిప్రాయ మిటులనే యుండుననికూడ దెలిపెను. సర్ సప్రూగారు దెలిపినటుల, కేంద్రప్రభుత్వము బాధ్యత వహించిది, రాష్ట్రప్రభుత్వము బాధ్యత వహించినను ప్రయోజన ముండదు. రాష్ట్రీయస్వాతంత్ర్యము నిరుపయోగ మగును. హిందూదేశమునందు ఏరాజకీయ పక్షమువారును, కేంద్రప్రభుత్వమును నిరంకుశముగ నిలిపియుంచవలెనని కోరుట లేదు. పైమను కమిషను వారు బ్రిటీషువారి యభిప్రాయమునే ప్రతిఫలింపజేసెదరు గాని, భారతీయభిప్రాయమును వీరు గ్రహించజాల రని తెలిసినవిషయమే. ప్రాజ్ఞులందరును ఈ కమిషనును బహిష్కరించియుండిరి. భారతీయబహిష్కారము న్యాయ మయిన దని, పైమను కమిషను రిపోర్టు సూచనలవైఖరి తెలుపకనే తెలుపుచున్నది.

కేంద్రప్రభుత్వము విషయమున, నిప్పటి గోడు గూడ తొలగునని తోచును. ఏలన, భారతశాసనసభకు సరాసరి ఎన్నికలు జరుగగూడదని గూడ పైమను కమిషను వారు సూచించెదరట. రాష్ట్రీయ శాసనసభలు, భారతశాసనసభల నెన్నికొనునట. భారతశాసనసభకు సరాసరి ఎన్నిక లిపుడు జరుగుచున్నవి. వీనివలన ఎట్టి నష్టము వాటిల్లినటుల వెలువడలేదు. అట్టితరి, భారతశాసనసభకు ప్రత్యక్షపు ఎన్నికలను తీసివైచి, పరోక్షపు ఎన్నికలను నెలకొల్పుట కెట్టి కారణము గలదో తెలియదు. ఇందుకు, ప్రజాపరిపాలనము సాటంకపరిచు నుద్దేశ్యము తప్ప వేరు పోతువు గనుపించుచున్నది. రాష్ట్రములలో రాజకీయశాసనసభ యక్కరలేదని, స్వాతంత్ర్యవిముఖులను గోరుచున్నారు. పైమను కమిషను వారు న్యాయము రెండవశాసనసభను స్థాపింప దలపెట్టుట,

ఎంత విచిత్రమో దెలుపనక్కరలేదు. ఇండియా మంత్రిసభను దొలగింపవలయు నని, కాంగ్రెసుసభ పుట్టినదాదిగ కోరుచునేయున్నది. పైమను కమిషను వారుమాత్రము, ఈసభ నింకను కొనసాగింపవలయుననియే చాటుచున్నారు. ఇండియా ప్రభుత్వము నిరంకుశముగ నుండునంతవరకు, ఇండియా మంత్రిసభయు నిలిచియుండుట సహజము. ఇండియా ప్రభుత్వము బాధ్యత వహింపగనే, ఇండియా మంత్రిసభ గాకమానదు. పైమను కమిషను వారు ఏకాభిప్రాయమునే తెలిపెద రని తెలియుచున్నది. అందలి లేబరుసభ్యు లయినను భిన్నాభిప్రాయమును దెలిపెద ర ను నాశ య డు గ ం టు చున్నది. కమిషనునందు. కన్ఫరెన్టీపు ప్రముఖు లధికముగ నున్నారు. హిందూదేశమునకు స్వపరిపాలనమీయగూడదని వాదించెడి బరహాం ప్రభువుగారి యభిప్రాయమే చెల్లుననితోచును. వీరికి స్త్రాతకోనా ప్రభువు, కలనల్ ఫాక్సు, కహోగనుగార్లు తోడుగ నుండురు. వీరెల్లరు గలసి, హిందూదేశమునకు స్వపరిపాలనము లభింపకుండ ఆటంకపరచెద రని నమ్మవచ్చును. పైమను గారయినను, వీరి అభిప్రాయమునే అనుసరింపకబోరు. లేబరుసభ్యులగూడ వీరి మార్గమునే త్రొక్కి, హిందూదేశ సమస్య పక్షపక్ష్యుగాదని చూపుటకు యత్నింతురు. పైమను కమిషను నందు ఏకీభావము ప్రబలియుండ, సెంట్రలు కమిటీలో భిన్నాభిప్రాయములు ప్రబలి యున్నటుల వార్తలు దెలుపుచున్నవి. సెంట్రలు కమిటీవారి యభిప్రాయములను పైమను కమిషను వారు గౌరవింపబోరు. పైమను కమిషను సూచనలను. భారతీయులు తిరస్కరించెద రని నమ్మవచ్చును. పైమను కమిషనును బహిష్కరించినవారు, వారు సూచించెడి సంస్కరణములనుగూడ బహిష్కరించుట యవసరము. లేనియెడల బహిష్కారప్రయోజన మంతరించును. హిందూదేశ మిట్టి సంకుచితసంస్కరణములతో తృప్తిజెందు ననుట కల్ల. భారతీయులు స్వయంనిర్ణయాధికారమును గోరుచున్నారు. అందునిమిత్తము రాండుటేబిలు సమావేశమును కూర్చవలయు నని, ప్రతిపాదించుచున్నారు. పార్ల మెంటుసభ యీమారు కూడగనే, మాగ్డనాల్డుగారు రాండుటేబిలు సమావేశమును గూర్చెద మని ప్రకటించెదరని, సివిలు మిలిటరీ గెజెట్టుపత్రికకు లండను విలేఖకుడు దెలుపుచున్నాడు. ఈవార్తయం దెంతవరకు సత్యముగలదో తెలియదు. మాగ్డనాల్డుగారు రాండుటేబిలుసమావేశమును గూర్చదలచుచో వెన్వెంటనే అందుకు బూనుకొనవలయును. కాంగ్రెసుసభ పెట్టినగడుపు నతిక్రమించిన ప్రయోజన ముండదు. ఇంతియగాక, వీరు పైమను కమిషను రిపోర్టు నుపసంహరించికొనవలయును. ఇంకను హిందూదేశము విషయమై డాగురుమూత లాడుట ప్రబలనష్ట హేతు వగును.

ఆంధ్ర కృష్ణాపత్రికలసన్ధానము

నిన్నటిదినము బెజవాడలో జరిగిన ఆంధ్ర కృష్ణాపత్రికల సన్ధానోత్సవము, తెలుగుపత్రికలపట్ల ప్రజలలో గలుగుచున్న గౌరవమునకు నిదర్శనము. నిజము చెప్పవలసిన, ఆంధ్ర పత్రికల నిర్వహణము కన్నను తెలుగుపత్రికల నిర్వహణము మిగుల కష్టసాధ్యమని చెప్పవలసియుండును. స్వదేశ విదేశవార్తలు, శాసనసభల కార్యక్రమము, ప్రభుత్వపు టుత్త

రువులు, ప్రముఖుల యుపన్యాసములు, మున్నగునవన్నియు, ఆంధ్ర భాషలో వెలువడును. తంతివార్తలన్నియు ఆంధ్ర భాషలోనే వెలువడుచుండును. ఆంధ్ర పత్రికలు వీనినున్నదియున్నటుల ప్రకటించుట దప్ప, ఎక్కుడ శ్రమదీసికొన నక్కరలేదు. తెలుగు పత్రికలలో నటుగాక, ముఖ్యవిషయములనన్నిటిని అనువదించి ప్రకటింపవలసియుండును. ఇందువలన ఆలస్యమును, శ్రమయువి శేషముగనుండును. సిబ్బంది చాలగావలయును. ఆంధ్ర భాషాపత్రికలకుచేకూరువసతులు తెలుగుపత్రికలకులేకున్నవి. తెలుగుభాషలో దినపత్రికను నిర్వహించుట, అంపశయ్యపై పరుండుటవంటిది. ఇట్టిపత్రికకుచేకూరవలసిన సౌకర్యములన్నియుగనుండ అధికనిందలకు మాత్ర మిది పాల్పడవలసివచ్చును. అయినను, ఆంధ్ర, కృష్ణాపత్రికలు ప్రజలలో గలిగించిన ప్రబోధమును ఆంధ్రులు గుర్తించినటుల, నిన్నటి దినము బెజవాడలో సమావేశమయినవారి సంఖ్యాధిక్యమును, ఆ సమయమున గావించబడిన వివిధ నాయకుల ప్రసంగములును, తేటపరచెను.

సభాధ్యక్షులగు గౌ. నరసింహరాజుగారు పత్రికాస్వాతంత్ర్యమునకు గలుగుచున్న భంగపాటుకు వగచిరి. ఎక్కువ స్వాతంత్ర్య మవసరమని కోరిరి. పత్రికా సన్ధానమునం దధికోత్సాహము చూపినవారు, ఆంధ్ర కృష్ణాపత్రికలకు తగిన ప్రోత్సాహ మొస్తోంది. పత్రికా స్థిరత్వమునకు తోడ్పడుట యవసరము. లేనియెడల, సన్ధానములకు విలువయుండజాలదు. న్యాయతి సుబ్బారావు, గద్దె రంగయ్యనాయుడు, బాగర్ల మూడి కుప్పస్వామిచౌదరి, దండు నారాయణరాజు, మోతే నారాయణరావు, కె. వి. ఆర్. స్వామి, ఉమర్ ఆలీషా, రామస్వామిగుప్త, దేశభక్త వెంకటప్పయ్య, పట్టాభి సీతారామయ్యగార్లు మున్నగు నాంధ్రప్రముఖులు చేసిన ప్రసంగములబట్టి, పత్రికాసన్ధానమును పక్షభేదములుగాని, జాతిభేదములుగాని ఏమాత్రము ప్రేరేపించియుండ లేదని, విదితమగును. దేశసేవ నలుపువారిని, ప్రజలు సహజముగ గౌరవించెద రని, నిన్నటి సందర్భములు తెలుపకనే తెలిపెను. పత్రికలు వ్యాప్తిగాంచకుండుటకు, పత్రికాధిపతుల అసమర్థతయే కారణమని ఎంచవీలులేదు. ఈ దేశమున పత్రికలను దెప్పించి చదువగలవారరుదుగ నున్నారు. చదువగలవారు గూడ ధనమిచ్చి పత్రికలను దెప్పించుటకు వెనుదీసెదరు. ఇట్టిస్థితిలో పత్రిక తెలుల వ్యాప్తిగాంచగలవు? పత్రికాసన్ధానమునకు ఫలముగ, పత్రికల సాధికముగ తెప్పించి చదువుటకు ప్రజలలో కుతూహలము పోడముచో, యీసన్ధానమువలన పరోక్షముగ లాభము గలుగక మానదు. ప్రజల యభిమానాదరము లున్నచో, పత్రిక లెట్టి కష్టములయిన నెదుర్కొని దాటగలవు. నాగరిక దేశములలో పత్రికలే పరిపాలించుచున్నవి. అక్కడి పత్రికల పలుకుబడియు, పత్రికాపాఠకుల సంఖ్యయు అతివిస్తారము. హిందూదేశమునందు, రెండుసందర్భములును చాలకొరవడియున్నవి. ఇట్టికొరతను ఆంధ్రులు తీర్చెద రనియు, తెలుగుపత్రికలు ఆంధ్రుల ప్రేమకు పాత్రములగుననియు, నమ్మెదము. ఆంధ్ర నాయకుల అభినందనములును, ఆంధ్రకవుల యాశీర్వాదములును, ఆంధ్రకృష్ణాపత్రికల నిరంతరాభివృద్ధికిని, తెలుగుపత్రికల ఔన్నత్యమునకును తోడ్పడునటుల, పరాత్పరు డనుగ్రహించుగాక! ఆంధ్రపత్రిక,

ఆంధ్రమహాజనుల కింకను అధికమగునేన గావించి వారి గౌరవాదరముల కధికముగ పాత్రమగుటకై యావచ్చుకొని వినియోగించునని మాత్రము, ఇందు మూలమున విన్నవించెదము. ఆంధ్ర కృష్ణాపత్రికలకు జరిగిన గౌరవము, కేవలవ్యక్తిపరముగ గాక, తెలుగుపత్రికల సముదాయమున కంతకును చేకూరినటులనే, ఏతత్పత్రికానిర్వాహకులు భావించుచున్నారు. ఆంధ్రపత్రికలకు నూతనశకము ప్రారంభమయినటుల ఎంచుచున్నారు. ఆంధ్రమహాజనులు చూపిన గౌరవసన్మానములకు వారు కృతజ్ఞత జూపుచు, ఇంకను నెక్కుడుదీక్షతో నేవజేయుటకు, కుతూహలము జూపుచున్నారు. వారికృషి ఫలించుటకు, ప్రజల సద్భావము తోడ్పడు నని విశ్వసించెదము.

యూరపునయ్య క్తరాష్ట్రములు

అమెరికా సంయుక్తరాష్ట్రములవలె, యూరపు సంయుక్తరాష్ట్రముల నేర్పరుపవలయు నని, ప్రాచీన ప్రధానమంత్రియగు బ్రయండుగారిదివరకు కోరి యుండిరి. వీరి కోర్కెలపట్ల పత్రికలలో వాదప్రతివాదములు జరుగుచున్నవి. బ్రయండుగారి ఆశయము నెరవేరునది గాదని, బ్రిటీషు పత్రికలు విమర్శించి యుండెను. అమెరికాయందు వలె యూరపునందు బలవత్తమమగు రాష్ట్ర మేదియులేదు. మిగిలిన దేశముల నన్నిటిని నడుపుభారము ఏయొక్క దేశమును వహింపబోదు. యూరపియను దేశములమధ్యగలమనఃస్పర్ధలు, పరస్పర ద్వేషభావములు మోడు. ఇట్టిస్థితిలో వీరందరకు కలసి ఏకీభావముతో మొగదరని తలచుట వ్యర్థము. యూరపునందు స్వేచ్ఛావాణిజ్యము జరుగవలయుననియు, యూరపుకు వెలుపలి దేశముల పట్ల వాణిజ్యరక్షణము నవలంబింపవలయు ననియు, బ్రయండుగారికి తలంపుగలదు. దీనియర్థ మేమి? యూరపు ఖండమునందలి సరకులపై పన్నులను విధింప గూడదు. యూరపుకు వెలుపలి దేశముల సరకులపై మాత్రము పన్నులను విధింపవలయును. ఇంగ్లండు దిందుకు సమ్మతించదనుట నిశ్చయము. ఏలన, బ్రిటీషుసామ్రాజ్యమునందలి విశేష భాగము యూరపుఖండమునకు వెలుపల నున్నది. అధినివేశరాజ్యము లన్నియు వెలుపల నున్నవి. ఈ రాజ్యముల సరకులపై ఇంగ్లండు పన్నులను విధింపబోదు. ఇంగ్లండు తోడ్పడనంతవరకు, సంయుక్త రాష్ట్రముల నేర్పరుచుట కెటుల వీలుగును? రుష్యా యింకను బహిష్కృతురాలుగ నేయున్నది. రుష్యాను మినహాయించి, జరుపు ఏర్పాటులవలన, యూరపు సంయోగము పూర్తిగ గుదురజాలదు. బ్రయండుగారు, తమ కోర్కెను నానారాష్ట్రసంఘసభలో గూడ వెల్లడిజేసిరి. వీరు పత్రికలకు వ్రాయుటతో తృప్తిజెందలేదు. యూరపుఖండమం దంతటను, ఆర్థికసంయోగము నేర్పరుపవలయునని, బ్రయండుగారు పలికిరి. ఉపద్రవపరిస్థితులలో యూరపుఖండమంతయు ఏకముగావలయునని వీరియుద్దేశ్యము. ప్రపంచశాంతినికాపాడవలసినసమయమున యూరపు నీరీతిని ప్రత్యేకపాటుల ఎంతవరకు ప్రయోజనకరమో తెలియకున్నది. అమెరికాను ప్రతిఘటించుతలంపు బ్రయండుగారి సూచనలలో గమించును. ఈ ఏర్పాటునుగూర్చి విచారించి సూచనల గావించుట కొక కమిటీ నేర్పరుపవలయు నని,

బ్రయండుగారు కోరెదరు. బ్రయండుగారి సూచన తుద కెట్టి రూపము దాల్చునో, అమెరికా దీని నెటుల భావించునో ముందుగాని తెలియదు.

గోల్కొండ సమై

గోల్కొండ టిక్లేట్లు పనివారల సమ్మె అయిదు మాసముల పైకాలమునుండియు జరుగుచున్నది. సమ్మె యింకను సాగుటవలన, కార్మికులకును, పరిశ్రమకునుగూడ ప్రబలనష్టము వాటిల్లుచున్నది. సమ్మెదారులపై పతానులు ప్రయోగించుచున్న దార్జన్యము మిగుల అసంతృప్తికి హేతువగుచున్నది. లా-ఆర్డరురక్షణమునకు పతానుల నుపయోగించుట చాల అన్యాయము. ఈ విషయమై కాంగ్రెసుపక్ష నాయకులగు శ్రీ కృష్ణసింగుగారు బీహారు శాసనసభలో దెచ్చిన అడ్డరేఖమెంటు తీర్మానమును, బీహారుశాసనసభ వారంగీకరించిరి. ప్రజాభిప్రాయమొత బలముగ నున్నదో దీనినిబట్టి గ్రహింపవచ్చును. కార్మికులకష్టము లపరిమితములు. వీరు తమ కష్టములను దెలిపినను, యజమానులు పెడచెవిని జెట్టిరి. కొన్ని పరతులకు లోబడి, పనివారలు తిరిగి పని ప్రారంభించుటకు సంసిద్ధులుగ నున్నారు. కాని కార్మికుల సహేతుకపు కోర్కెలు నిరాకరింపబడెను. ఇట్టిస్థితిలో ప్రభుత్వమువారు జోక్యము కలుగజేసికొని, కార్మికవివాదపరిష్కారచట్టమును అమలులోనికి దెచ్చుట కనీసధర్మమని సూచింపబడెను. కాని యీవివాదములో ప్రభుత్వమువారు జోక్యము కలుగజేసికొన వీలులేదని, ప్రభుత్వసభ్యులగు విట్టిగారు పలుకుట, ఆశాభంగహేతువయ్యెను. శాసనసభాతీర్మానమును గమనించియైనను, ప్రభుత్వమువారు తమ వైఖరిని మార్చుకొని, ప్రస్తుత దుస్థితిని నివారించుట యవసరము.

నానారాష్ట్రసంఘము : పాలెస్తీను

పాలెస్తీను పరిపాలనమునకు నానారాష్ట్ర సంఘమువారు హోమ్ముగ బాధ్యులుగాన, బ్రిటీషు ప్రతినిధి యీవిషయమై నిజస్థితిని దెలుపవలయునని, ఫిన్నిషుమంత్రి జనీవాసభలో గోరెను. హోమ్ముగారు సహగారిందుకు బదులుజెప్పచు, పాలెస్తీను మాండ్లును బ్రిటీషువారు ట్రస్టీధర్మముగ భావించుచున్నారనియు, అల్లరులు జరిగినందుకు బ్రిటీషు ప్రభుత్వమువారింతయు విచారించుచున్నారనియు, పాలెస్తీనులో పైనిక శాసనము ప్రయోగింపబడలేదనియు, పాలెస్తీను పరిస్థితులను విచారించుటకు విచారణసంఘ మొకటి ఏర్పడెననియు, నుడివిరి. బాల్కరువిధానమే, ప్రస్తుతదుస్థితికి కారణ మని, అరబ్బు లెంచుచున్నారు. పాలెస్తీనును యూధ భూమి గావించుట సనికీరాదని వీరు గోరుచున్నారు. అట్టితరి, బాల్కరు ప్రకటనము, ఇటీవల జరిగిన అల్లరుల కెంతవరకు కారణమయ్యెనో, మాండ్లు ఎంతవరకు స్వావముగ నిర్వహింపబడుచున్నదో, నానారాష్ట్ర సంఘమువారు విచారించుట యవసరము. అందుకు మారుగ, వీ రెట్టిచర్య దీసికొననిచో, మాండ్లుల బూటకము బయల్పడును. నానారాష్ట్ర సంఘ పరిశీలనము, నామమాత్రమనితేలును.

మాధ్యస్థపరిష్కారము

మాధ్యస్థపరిష్కారమును ఇంగ్లండు తోబాటు అధినివేశరాజ్యములుగూడ సమ్మతించుట

గమనింపదగిన విషయము. అధినివేశరాజ్యము లిందుకు ప్రతికూలములని జెప్పెడి నుడువులు నిరాధారమునీ తేలెను. ప్రాన్సుగూడ దీని సంగీకరించెను. ఇతర దేశములువారు గూడ నిందు కొడబడెదరని నమ్మనచ్చును. యుద్ధబహిష్కారమునకు, మాధ్యస్థపరిష్కారము ముఖ్యసాధన మగును. నానారాష్ట్ర సంఘమువారు ఇట్టి ఏర్పాటును సూచించినను, వీరి ఆదర్శము యుద్ధబహిష్కారము గాదు. కెల్లాగు ఒడంబడిక మాత్రము యుద్ధబహిష్కారమును స్పష్టముగ ప్రతిపాదించుచున్నది. నానారాష్ట్ర సంఘసభ్యులలో పలువురు కెల్లాగు ఒడంబడిక నామోదించి యుండిరి. అందుచే, నానారాష్ట్ర సంఘసభ్యులందఱు గూడ యుద్ధబహిష్కారముగ మార్పుట యత్నింపవలయు. అట్టితరి, మాధ్యస్థపరిష్కారము నేర్పరచుటవలన మిగుల లాభముండును. ఆయుధవిస్త్రనము, యుద్ధము నలుపుటకుగల ఆతురమును తగ్గించును. మధ్యవర్తిపరిష్కారములవలన, జాతులవివాదములనిమిత్తము యుద్ధమునకు దిగవలసిన యవసరము దప్పిపోవును. ఈరెండు ఏర్పాటులు ఎంతవరకు సాగునో ముందుగాని తెలియదు.

నూతనచట్టము

ఒక్కొక్క నూతన సందర్భము, ఒక్కొక్క నూతననిర్బంధచట్టమునకు కారణ మగుచున్నది. లాహారుకేసులోని నిందితులు, నిరాహారవ్రతము నవలంబించుటచే, కుట్రకేసు విచారణ నాపివేయవలసివచ్చెను. ఇట్టి విషయమందు జరుగకుండు, నివారించుటకు కేరారుగారు నూతన చట్టమును ప్రవేశపెట్టుచున్నారు. నిందితులు బుద్ధిపూర్వకముగ చేసిన కార్యములవలన కోర్టుకు హాజరగుటకు వీలులేనిచో వారు లేకుండునే కేసును విచారించవచ్చునని, యీ చట్టము ప్రతిపాదించుచున్నది. కాని, బుద్ధిపూర్వకముగ జరుపు కార్యములకును, తదితర కార్యములకును భేదమును నిర్ణయించుట, సుభము గాజాలదు. అట్టితరి, నిందితులకు పలువుర కన్యాయము జరుగగలదు. నిరాహారవ్రతమునవలంబింపబడిన కారణము సర్వజన విదితమే. రాజకీయ నిర్బంధితుల కష్టములను తొలగించుచు ద్వేషముతో, నిందితు లిదివరకు నిరాహారవ్రతము నవలంబించిరి. అందుచే, రాజకీయ నిర్బంధితుల యిబ్బందులను తొలగించుట యుక్తముగాని, క్రొత్తచట్టములను దెచ్చి, కేసుల సక్రమవిచారణ కడ్డుగలిగించుట పాడిగాజాలదు.

చీనా స్వేచ్ఛ

చీనా లో విదేశజాతులు తమ ప్రత్యేకపు హక్కులను వదలుకొనవలయు నని కోరుచు, చీనా విదేశమంత్రియగు డాక్టరు వాంగుగారు, ఇంగ్లండుకును, అమెరికాకును, ప్రాన్సుకును, హాలెండుకును, నార్వేకును, మరల విన్నపముల నంపుచున్నారు. ఇంతవరకు, ఇంగ్లండు అమెరికాలు చీనా విన్నపముల నిరాకరించియుండెను. డాక్టరు వాంగుగారి విన్నపమును యూరపియనుజాతులవా రికసంయోగము గౌరవించి, చీనా స్వేచ్ఛకు తోడ్పడుట విశేషము. లేనియెడల, భావిపరిణామము గూర్చి ఆత పొడమ జాలదు.

విమానవేగము

విమానవేగమును పరిక్షించునిమిత్తము, ఇటీవలజరిగిన పోటీలో బ్రిటీషు విమాన వ్యవస్థాపకులు

వాగ్దానముగా గాని జయించి, స్వీకరించును సంపాదించిరి. వీరు గంటకు మూడువందల ఇరువది ఎనిమిది మైళ్ల చొప్పున, విమానమును నడిపించిరి. ఇంత త్వరితముగ నిద్రవర కేవిమానమును పరుగిడి యుండలేదు. గెలుపొందినవారు బ్రిటీషువారి గుటచే ఇంగ్లండుకు గలిగిడి సంతోషమునకు మేర యుండదు. వాయునిమానము లెంత త్వరితముగ బోవుటకు సాధ్యమగునో, ప్రస్తుతపు పోటీ పందెములు వెలువరించినవి.

ఆల్పిన్ దిగ్గజముల సమానము

ఆల్పిన్ దిగ్గజములపై విధించిన నిరోధములను దొలగించుటకు, దక్షిణాఫ్రికా ప్రభుత్వమువారు నిరాకరించిరి. దీనినిబట్టి, దక్షిణాఫ్రికాలో భారతీయులపట్ల ఇంకను ఎట్టి ద్వేషము గలదో యూహింపవచ్చును. ఇండియా ప్రభుత్వమువారి సమయమున జోక్యము దీసికొని, ఆల్పిన్ దిగ్గజములకు గలిగిన యవమానమును తొలగింపగోరుట యవసరము. ఇండియా ప్రభుత్వమువారు తమ ఏజెంటును వెంటనే యిండియామై శ్రద్ధ వహింపవలయునని కోరిరట. హిందూదేశము పట్ల దక్షిణాఫ్రికా ప్రభుత్వమువారి దృక్పథము మారెననుట కెట్టినిదర్శనము గనుపించుకొన్నది.

లాహోరు కాంగ్రెసు

ప్రభుత్వమువారు మింటోపార్కు నొసగుటలేదు. లాహోరు సెప్టెంబరు 7:—లాహోరునందు కాంగ్రెసు సభను జరుపుటకు ప్రభుత్వమువారు మింటోపార్కు నొసగుటకు నిరాకరించిరి. దేవుని పార్కు నొసగుట కంగీకరించిరి. అందుచే కాంగ్రెసు సభ దేవునిపార్కునందే జరుపబడును. నేడు గోపీచంద్రు, సర్దార్ మంగళశింగగార్లు మున్నగు వారు దేవునిపార్కును పరీక్షించి అందు ఏర్పాట్లను సరికిచేయవలెనో పోలీసు డిప్యూటీ కమిషనరుగారి కెరిగించెదరు. (ప్రీ. ప్రె.)

కాంగ్రెసు ప్రచారకులు

ఏలూరునందు సోలీసులనిఘా ఏలూరు, సెప్టెంబరు 9:—కొంతకాలమునుండి స్థానిక పోలీసు సబ్ డివిజన్ యిచ్చుట కాంగ్రెసు ప్రచారకులను నిఘాతో చూచుచు వారిని వెన్నంటి పారినందు ఏమైనవి సరములను తెలిసికొనుటకు తీవ్రప్రయత్నములు చేయుచున్నారు. హెచ్. రామారావుగారిని కాంగ్రెసు కార్యాలయము నందు ఈనెల 7 వ తేదీ శనివారమునాటి సాయంత్రము 5-30 గంటలకు కలిపిరి. ఏలూరునందెంతయుండి కాంగ్రెసు సభ్యులు చేరినో మున్నగు వివరముల నడిగిరి. కాని రామారావుగారు ఏమియుచెప్పక సబ్ డివిజన్ గారితో అట్టి కేసును పెట్టుకొన్నచో ఆవిషయమునుగూర్చి స్థానిక కాంగ్రెసు సంఘసభవారు సూచించెదనని బదులుచెప్పిరి. (తంతి)

దక్షిణదేశములో ఆర్యసామాజికుల ప్రచారము

ప్రణవానంద సరస్వతిగారి కృషి కొచ్చి, సెప్టెంబరు 6:—దక్షిణ హిందూదేశములో ఆర్యసామాజికులను కట్టుబట్టుచు నేర్పాటుచేయుటకై స్వామి ప్రభాకర సరస్వతిగారు సంచారము చేయుచున్నారు. వీరి యిచ్చుట సులభమనకు విచ్చేసిరి. ప్రాంతీకుల జేరిరావ్వు మల్లికార్జునుల లాహోరునుండి వచ్చి కేరళదేశములో సంచారము చేయుచున్నారు. కొచ్చి నందున్న ఆర్యసామాజి ప్రచారమునుగూర్చిన సభను హాజరైరి. సుధీనమాచార్ ప్రతికా బహిష్కరణము సికింద్రాబాదు, సెప్టెంబరు 6:—సుధీనమాచార్ అను ప్రసిద్ధ ప్రతికము వైఖాము రాష్ట్రవాదులు తెప్పించుకొనగాడనని వైఖాముగారిచే నిషేధింపబడినది. (అ. ప్రె.)

లాహోరు నిరశన ప్రతీక్షితుల దురవస్థ

జతీంద్రనాథదాసుగారి మరణవేదన

అంత్యక్రియలకై బొంబాయి కాంగ్రెసుసంఘము రు 100 ల మంజూరుచేయుట

లాహోరు, సెప్టెంబరు 6:—జతీంద్రనాథదాసు చాల జబ్బుగా నున్నందువలన వారిని ఆసుపత్రికి తీసికొని వెళ్ల అన కాశములేదు. ఆసుపత్రికి పోవు మార్గమునందే జతీంద్రదాసు మరణింపవచ్చునని వైద్యులు తలచుచున్నారు. నిన్న రెండు సార్లు మాత్రమే యతడు నీరుపుచ్చుకొనెను. కాని ఆ నీరసారు లతడు వాంతిచేసికొనెను. రాత్రి యంతయు అతనినాడి ఒడు దొడుకుగా కొట్టుకొనుచుండెను. ఉదయము కాగానే తల్లిపోయెను. అతనికి జ్వరముగూడ తీవ్రముగానుండెను. ఊపిరి సరిగా ఆడుటలేదు. అతనిసోదరుడు చేంతనున్నాడు. (ప్రీ. ప్రె.)

లాహోరు, సెప్టెంబరు 7:—ఈ ఉదయము. తెలిసినదాని వలన జతీంద్రనాథదాసు గతరాత్రి మూడు నాలుగు సార్లు వాంతి చేసికొనెననియు, తీవ్రముగ జ్వరముచే పీడింపబడెననియు విదితమైనది. మూడు నాలుగు రాత్రులనుండియు వారికి సరిగా నిద్ర పట్టుటలేదు. ఈ ఉదయము ఆతనికి స్పృహ తప్పిపోయినది. నిన్నటినుండి ఉదయముగూడ అతడుపుచ్చుకొనుటలేదు. బోర్స్ లు చెరసాలలో నిరశన ప్రత్యుత్తుల నిన్న బలవంతముగా ఆశ్రయము పెట్టబడలేదని తెలియుచున్నది. వారిలో ముగ్గురు చీకటి కొట్టులకు తీసికొనిపోబడిరి. నిరశన ప్రత్యుత్తులంపనివారుగూడ ఆసుపత్రినుండి బారకానులకు గొంపొబడిరి. విచారణలో నన్ను ఖైదీలకు జాతీయపత్రిక లొంగబడుటలేదు. వారు సివిల్ అండ్ మిలిటరీ గజెట్ ను చూచుకొన్నారు. చాలించినవారు మరల నిరశన ప్రత్యుత్తుల నవలంబించుట

చెరసాల విచారణ సంఘ సభ్యుల సలహామీద నిరశన ప్రత్యుత్తుల నా పిన కై దీలు 48 గంటల లాగి వారు అమలులో పెట్టెదమని చెప్పిన వానిని పెట్టకపోవుటచేత మరల నిరశన ప్రత్యుత్తుల పార్శరంభించిరి. ఆమరకు లేవన (1) జతీంద్రనాథు దాసుమరణ తేదీయులేక విడుదల చేయబడవలెను. (2) చెరసాల విచారణ సంఘమువారి సిఫారసుల నొప్పుకొనెదమని ప్రభుత్వమువారు ప్రకటన గా వించవలెను. (3) దత్తు, భగత్ సింగగారలు బార్లను చెరసాలకు గొంపొబడవలెను. కుట్రకై విచారింపబడుచున్న వారందరను ఒక్కచోట మంచబడవలెను. (4) చెరసాల విచారణ సంఘము సలహా నిచ్చినట్లు దత్తు, భగత్ సింగ గారలకు విచారణలో నన్ను ఖైదీల కొసంగబడు సౌకర్యము లన్నియు నొసంగబడవలెను. (5) చెరసాల విచారణసంఘమువారు తత్క్షణము ఖైదీలను చూడవలెను. (ప్రీ. ప్రె.) భగత్ సింగు దత్తుగారలు మరల నిరశన ప్రత్యుత్తులను ప్రారంభించుట

సిక్రా, సెప్టెంబరు 7:—పంజాబు ప్రభుత్వమువారిని కనుగొనగా భగత్ సింగు, దత్తుగారలు 5 వ సెప్టెంబరు నాడు మరల నిరశన ప్రత్యుత్తులను ప్రారంభించి రనియు, లాహోరు కుట్రకేసులో విచారణలో నన్ను మిగిలిన ఐదుగురు ఖైదీలును సెప్టెంబరు 6 తారీఖున నిరశన ప్రత్యుత్తులను ప్రారంభించి రనియు తెలియుచున్నది. వారిపేర్లు:— జే. యమ్. సన్యాల్, ఏ. కే. ఘోష్, కిశోరిలాల్, బి. కే. సింహా, శివవర్మ. (అ. ప్రె.)

జతీంద్ర దాసు స్థితి

8 వ తారీఖు సాయంత్రపుతంతి

లాహోరు, సెప్టెం 8:—జతీంద్రదాసు గారి వృత్తాంతము 8 వ తారీఖురాత్రి కనుగొనగా నతనికి గతరోజురాత్రి చేయు కాళ్లు పక్షవాతముచే కదల మెదలకపోయెననియు, అట్లులే అరగంటనే పుండెననియు తెలియవచ్చినది. సీసాలలో వేడినీళ్లు పోసి కాచుటవలన అతనికి స్పృహవచ్చెను. గతరాత్రి యతనికిచాల తీవ్రముగ జ్వరమువచ్చెను. ఈరోజుగూడ జ్వరము తగ్గలేదు. ప్రస్తుతము అతని తూకము 89 పౌనులు ఇదివరకుంటే 60 పౌనులు తక్కువ. జతీంద్రునికి ఇతర బాధ లేమియు గ్గలేదు.

నిరపరపబడని వార్తయొకటి, బార్లను జయిలలో రక్షింపగోరి అజయ్ ఘోష్, జిజాయ్ సిక్ హా, కిశోరిలాల్ గారలు చీకటికొట్టులో నుంచబడిననియు, వారు పుచ్చుకొన నిరాకరించుటవలన నిఘాధనుగా ఆశ్రయమువహించెదననియు తెలియుచున్నది. శ్రీ వర్మ యనువారు చాల అపదలో నున్నారని తెలియుచున్నది. వారికి జ్వరముగా వచ్చినది. ఊపిరితిత్తులలో

మంచి నీరుకములు నమ్మకమైన ఆభరణములు సంతృప్తిగా నుండని యెడల పూర్తి సామ్య నాపసి వ్యవహరము.

బొంబాయి జ్యాయబరీమాద్దు.

94 చె నాబబాదు, సాపుకారుపేట, మద్రాసు.

కేటలాగు ఉచితము.

నొప్పి వచ్చుచున్నది. సెంట్రల్ జైలులలో అరువదియేండ్ల వృద్ధుడగు సోహన్ సింగు జోషీ యనువారుగూడ నిరశన ప్రత్యుత్తుల నవలంబించినట్లు తెలియుచున్నది. (ప్రీ. ప్రె.) బొంబాయి రాష్ట్రీయ కాంగ్రెసుసంఘ తీర్మానము బొంబాయి సెప్టెంబరు 7:—బొంబాయి రాష్ట్రీయ కాంగ్రెసు సంఘమువారు శ్రీమతి సరోజినీదేవిగారి యధ్యక్షతన సమావేశమై జతీంద్రదాసు చనిపోయినచో అంత్యక్రియలకుగాను 100 రూపాయలు అతనితమ్మునికి తండ్రివారా పంపవలెనని తీర్మానించెను. (ప్రీ. ప్రె.)

సుభాష్ బోసుగారికి జతీంద్రునిసోదరు డిచ్చిన తంతి కలకత్తా, సెప్టెంబరు 6:—జతీంద్రదాసుతమ్ము డగు కిరణచంద్రదాసుగారు బెంగాల్ రాష్ట్రీయ కాంగ్రెసు సంఘాధ్యక్షుడగు సుభాష్ బోసుగారి కిడితంతి నిచ్చుచున్నారు. దాదా ఏనిమిషమైనను చనిపోవచ్చును. ప్రతికలలోని ప్రకటనలను గమనించుచుండ లసిసది. (ప్రీ. ప్రె.)

వాతావరణ స్థితి

1929సం॥ సెప్టెంబరు నెల 9-వ తేది సోమవారము

ముఖ్యజిల్లాలు	మి.మీ. అత్యధిక	మి.మీ. అత్యల్ప	మి.మీ. సగటు	మి.మీ. సగటు	సగటు
	24 X 24	24 X 24	24 X 24	24 X 24	24 X 24
గోపాల్ పూర్	90	80	0.4	19.3	— 8.4
విశాఖపట్టణము	89	79	...	21.1	+ 4.9
కాకినాడ	87	77	+	19.1	+ 1.0
మచిలీపట్టణము	91	77	...	18.5	— 1.6
కర్నూలు	92	75	...	8.8	— 7.1
బళ్లారి	90	72	...	0.4	— 7.0
అనంతపుర్	...	...	...	2.2	— 7.8
కడప	96	78	...	7.7	— 7.0
నెల్లూరు	99	82	...	8.9	— 4.7
మద్రాసు	99	80	...	7.8	— 4.2
కడపూరు	95	77	...	12.8	+ 1.6
వెల్లూరు	99	78	...	6.8	— 8.9
నెలమ	96	74	...	6.0	— 9.8
కోయంబట్టూరు	88	69	...	5.8	+ 1.1
తిరుచనాపల్లి	99	77	...	1.7	— 6.5
నాగపట్టణము	96	78	...	7.2	— 1.0
మధుర	100	77	...	2.1	— 7.2
పాంబట్	88	80	...	0.2	— 1.4
పాలంకోట	...	...	...	0.4	— 1.4
తిరువేండ్రము	84	74	...	81.8	+ 5.6
కొచ్చిక్	88	74	+	76.8	+ 9.5
కాలికట్టు	87	78	0.1	99.8	+ 17.5
మంగులూరు	84	78	0.6	122.8	+ 22.0
జెంతులూరు	86	62	+	4.4	— 10.8
మేర్కార	71	59	0.2	108.4	+ 11.5
కొడైకనాల్	70	51	...	15.2	+ 8.0
మామూర్	72	58	...	10.0	...

సర్కారులు:— గోపాలపురముందు 14 వర్షము కురిసెను. ఆకసము మేఘవృత్తిమై యున్నది. శిశోన్మస్థితి మామూలుగ నున్నది. డక్కను:—మేఘములు దట్టముగా గలవు. కన్నడము:—మామూలుకంటె 2 మొదలు 5 డిగ్రీల ఉష్ణ మధికముగ నున్నది. పి. ఆర్. చిదంబర అయ్యర్, పర్యవహారము వహించుచున్నాడు.

బాపాలాగారి సీమకమలములు

216, చైనాబజారు, మదరాసు. 1

ఇతార్సీవద్ద రైలు ప్రమాదము

రైలు బండి పట్టాలు తొలంగెనుగాని ప్రయాణికులకు హాని కలుగలేదు

జబల్పూరు, సెప్టెంబరు 9:—ఇతార్సీ అలహాబాదు స్టేషనులమధ్య అధర్వాల్ స్టేషనువద్ద ప్యాసెంజరు బండియొకటి ఆర్ధరాత్రివేళ పట్టాలు తొలగిపోయెను. 5 పెట్టెలు పడిపోయెను. ప్రయాణికుల కెంతికిని అపాయము కలుగలేదు. రైల్వే నపుకర్లకుకొండకి ఈ ప్రమాదము కలదిగా గాయములు తగిలెను.

రైలుమార్గము చాలా చెడిపోయెను.

యథాప్రకారముగా రైలుబండ్ల రాకపోకలు త్వరలో బరుగుటకు మరమ్మత్తులు పూర్తిచేయబడుచున్నవి. (అ. ప్రె.)

శ్రీ గోగినీ వీరరాఘవయ్యగారి బహిరంగలేఖకు జవాబు

ఒక సంగతి

శుక్రవారము ఆంధ్రపత్రిక 16 వ పేజీ రెండవకాలము 10 వ లైనుకు మధ్య ఈక్రింది 16 లైనులను చదువుకొని ఆ పైన 11 వ లైనును చదువుకొన పార్శ్వించెదము.

నేను మీసందియములను త్వరలో నివారణచేసిన వెంటనే మీరు నాపుస్తకమునకు విమర్శన వ్రాయుదురని తెలిసికొని చాలయాసందించినాను. నాపుస్తకమున విమర్శనీయాంశము లున్నప్పుడు తప్పక విమర్శింపవలసినదే. మీవిమర్శనమునలన నావ్రాతలయం దేమైన ప్రమాదములున్నట్లు కేలినచో నేను సహించుకొన వలసినదే. కనుక మీవిమర్శనములొరకు కుతూహలముతో నెదురుమాచుచునే యుండును.

కాని మీ రాలేఖాంతమున వ్రాసినబెదరింపు వాక్యము చాల యసంగతముగాను ననుచితముగాను నున్నది. మీసందియముల దీర్చినచో నాపుస్తకముపై విమర్శనవ్రాసిమీసందియముల దీర్చినచో నాదుండగ మనుషేరుతో నొక గ్రంథమును వెలువరింతురా? ఏమి యీ బెదరింపు! వింతగానేయున్నది. మీసందియముల దీర్చుటకు నేను సర్వజ్ఞానముగానుకదా; అంతగా సమర్థుడనుకదాగాను, ఒకవేళ నేను మీసందియములదీర్చినే లేకపోవచ్చును. అట్టిచో నాదుండగమనుషేరు మీరు పుస్తకము వెలువరించుటకు నేనొనర్చిన ముందుడగలమేమి? మీసందియము

ఆస్టిన్ 7 అమోఘమైన కార్లు

అవి లెక్కలేని పేటెంటులచే మూయబడినవి. ఆస్టిన్ ఫ్యాక్టరీవారినుండి లైసెన్సుకు పొంది ఆమెరికా, ఫ్రాన్సు అండు జర్మనీ మొదలగు దేశములందు వేసవేలు కారులు తయారు చేయబడుచున్నవి.

ఒక గాలను పెట్రోలుకు 50 మైళ్ల దూరము అంతకు పైగానే పోవును. అది అంత నమ్మకమైనదిగా నుండుట చేతనే ప్రస్తుతము ఇండియాందు వేసకవేలు కారులు నడుచుచున్నవి.

తెగులూరు, మైసూరు, ఉదకమండల మొదలగు స్థలములందు ఒక దిఫా దీనియందు ప్రయాణమునర్హుట నిజముగా అత్యంత ఆహ్లాదకరము.

ప్రస్తుతము మేలైన స్ప్రింగింగ్ తో తయారైన మాడెలులు చెడుబాటలకు తగినవి.

కచ్చితముగా పంపుప్రకారము కారులు యియ్యబడును.

The South Indian Motor Co.
MOUNT ROAD, MADRAS.

ది ఆంధ్రబ్యాంకు, లిమిటెడ్, బందరు, మచిలీపట్టణము.

మూలధనము రు. 10,00,000
జారీచేయబడినటువంటిన్ని, వసూలుచేయబడినటువంటిన్ని, మూలధనము. } 1,00,000
కరెంటు అకౌంట్లుపై రోజువారీ నిలువమొత్తములకు పడ్డే యివ్వబడును.
అన్ని విధములైన బ్యాంకింగు వ్యాపారముచేయబడును. వివరములకు బ్యాంకుపేర వ్రాసిన బదియగలకు.
గజ్జల శ్రీరామమూర్తి కార్యదర్శి. 88

ఫిక్స్డ్ డిపాజిట్లుపై 5, 6 1/2, 10, 12 1/2, 15, 20, 25, 30, 36, 42, 48, 54, 60, 66, 72, 78, 84, 90, 96, 102, 108, 114, 120, 126, 132, 138, 144, 150, 156, 162, 168, 174, 180, 186, 192, 198, 204, 210, 216, 222, 228, 234, 240, 246, 252, 258, 264, 270, 276, 282, 288, 294, 300, 306, 312, 318, 324, 330, 336, 342, 348, 354, 360, 366, 372, 378, 384, 390, 396, 402, 408, 414, 420, 426, 432, 438, 444, 450, 456, 462, 468, 474, 480, 486, 492, 498, 504, 510, 516, 522, 528, 534, 540, 546, 552, 558, 564, 570, 576, 582, 588, 594, 600, 606, 612, 618, 624, 630, 636, 642, 648, 654, 660, 666, 672, 678, 684, 690, 696, 702, 708, 714, 720, 726, 732, 738, 744, 750, 756, 762, 768, 774, 780, 786, 792, 798, 804, 810, 816, 822, 828, 834, 840, 846, 852, 858, 864, 870, 876, 882, 888, 894, 900, 906, 912, 918, 924, 930, 936, 942, 948, 954, 960, 966, 972, 978, 984, 990, 996, 1000, 1006, 1012, 1018, 1024, 1030, 1036, 1042, 1048, 1054, 1060, 1066, 1072, 1078, 1084, 1090, 1096, 1102, 1108, 1114, 1120, 1126, 1132, 1138, 1144, 1150, 1156, 1162, 1168, 1174, 1180, 1186, 1192, 1198, 1204, 1210, 1216, 1222, 1228, 1234, 1240, 1246, 1252, 1258, 1264, 1270, 1276, 1282, 1288, 1294, 1300, 1306, 1312, 1318, 1324, 1330, 1336, 1342, 1348, 1354, 1360, 1366, 1372, 1378, 1384, 1390, 1396, 1402, 1408, 1414, 1420, 1426, 1432, 1438, 1444, 1450, 1456, 1462, 1468, 1474, 1480, 1486, 1492, 1498, 1504, 1510, 1516, 1522, 1528, 1534, 1540, 1546, 1552, 1558, 1564, 1570, 1576, 1582, 1588, 1594, 1600, 1606, 1612, 1618, 1624, 1630, 1636, 1642, 1648, 1654, 1660, 1666, 1672, 1678, 1684, 1690, 1696, 1702, 1708, 1714, 1720, 1726, 1732, 1738, 1744, 1750, 1756, 1762, 1768, 1774, 1780, 1786, 1792, 1798, 1804, 1810, 1816, 1822, 1828, 1834, 1840, 1846, 1852, 1858, 1864, 1870, 1876, 1882, 1888, 1894, 1900, 1906, 1912, 1918, 1924, 1930, 1936, 1942, 1948, 1954, 1960, 1966, 1972, 1978, 1984, 1990, 1996, 2000, 2006, 2012, 2018, 2024, 2030, 2036, 2042, 2048, 2054, 2060, 2066, 2072, 2078, 2084, 2090, 2096, 2102, 2108, 2114, 2120, 2126, 2132, 2138, 2144, 2150, 2156, 2162, 2168, 2174, 2180, 2186, 2192, 2198, 2204, 2210, 2216, 2222, 2228, 2234, 2240, 2246, 2252, 2258, 2264, 2270, 2276, 2282, 2288, 2294, 2300, 2306, 2312, 2318, 2324, 2330, 2336, 2342, 2348, 2354, 2360, 2366, 2372, 2378, 2384, 2390, 2396, 2402, 2408, 2414, 2420, 2426, 2432, 2438, 2444, 2450, 2456, 2462, 2468, 2474, 2480, 2486, 2492, 2498, 2504, 2510, 2516, 2522, 2528, 2534, 2540, 2546, 2552, 2558, 2564, 2570, 2576, 2582, 2588, 2594, 2600, 2606, 2612, 2618, 2624, 2630, 2636, 2642, 2648, 2654, 2660, 2666, 2672, 2678, 2684, 2690, 2696, 2702, 2708, 2714, 2720, 2726, 2732, 2738, 2744, 2750, 2756, 2762, 2768, 2774, 2780, 2786, 2792, 2798, 2804, 2810, 2816, 2822, 2828, 2834, 2840, 2846, 2852, 2858, 2864, 2870, 2876, 2882, 2888, 2894, 2900, 2906, 2912, 2918, 2924, 2930, 2936, 2942, 2948, 2954, 2960, 2966, 2972, 2978, 2984, 2990, 2996, 3000, 3006, 3012, 3018, 3024, 3030, 3036, 3042, 3048, 3054, 3060, 3066, 3072, 3078, 3084, 3090, 3096, 3102, 3108, 3114, 3120, 3126, 3132, 3138, 3144, 3150, 3156, 3162, 3168, 3174, 3180, 3186, 3192, 3198, 3204, 3210, 3216, 3222, 3228, 3234, 3240, 3246, 3252, 3258, 3264, 3270, 3276, 3282, 3288, 3294, 3300, 3306, 3312, 3318, 3324, 3330, 3336, 3342, 3348, 3354, 3360, 3366, 3372, 3378, 3384, 3390, 3396, 3402, 3408, 3414, 3420, 3426, 3432, 3438, 3444, 3450, 3456, 3462, 3468, 3474, 3480, 3486, 3492, 3498, 3504, 3510, 3516, 3522, 3528, 3534, 3540, 3546, 3552, 3558, 3564, 3570, 3576, 3582, 3588, 3594, 3600, 3606, 3612, 3618, 3624, 3630, 3636, 3642, 3648, 3654, 3660, 3666, 3672, 3678, 3684, 3690, 3696, 3702, 3708, 3714, 3720, 3726, 3732, 3738, 3744, 3750, 3756, 3762, 3768, 3774, 3780, 3786, 3792, 3798, 3804, 3810, 3816, 3822, 3828, 3834, 3840, 3846, 3852, 3858, 3864, 3870, 3876, 3882, 3888, 3894, 3900, 3906, 3912, 3918, 3924, 3930, 3936, 3942, 3948, 3954, 3960, 3966, 3972, 3978, 3984, 3990, 3996, 4000, 4006, 4012, 4018, 4024, 4030, 4036, 4042, 4048, 4054, 4060, 4066, 4072, 4078, 4084, 4090, 4096, 4102, 4108, 4114, 4120, 4126, 4132, 4138, 4144, 4150, 4156, 4162, 4168, 4174, 4180, 4186, 4192, 4198, 4204, 4210, 4216, 4222, 4228, 4234, 4240, 4246, 4252, 4258, 4264, 4270, 4276, 4282, 4288, 4294, 4300, 4306, 4312, 4318, 4324, 4330, 4336, 4342, 4348, 4354, 4360, 4366, 4372, 4378, 4384, 4390, 4396, 4402, 4408, 4414, 4420, 4426, 4432, 4438, 4444, 4450, 4456, 4462, 4468, 4474, 4480, 4486, 4492, 4498, 4504, 4510, 4516, 4522, 4528, 4534, 4540, 4546, 4552, 4558, 4564, 4570, 4576, 4582, 4588, 4594, 4600, 4606, 4612, 4618, 4624, 4630, 4636, 4642, 4648, 4654, 4660, 4666, 4672, 4678, 4684, 4690, 4696, 4702, 4708, 4714, 4720, 4726, 4732, 4738, 4744, 4750, 4756, 4762, 4768, 4774, 4780, 4786, 4792, 4798, 4804, 4810, 4816, 4822, 4828, 4834, 4840, 4846, 4852, 4858, 4864, 4870, 4876, 4882, 4888, 4894, 4900, 4906, 4912, 4918, 4924, 4930, 4936, 4942, 4948, 4954, 4960, 4966, 4972, 4978, 4984, 4990, 4996, 5000, 5006, 5012, 5018, 5024, 5030, 5036, 5042, 5048, 5054, 5060, 5066, 5072, 5078, 5084, 5090, 5096, 5102, 5108, 5114, 5120, 5126, 5132, 5138, 5144, 5150, 5156, 5162, 5168, 5174, 5180, 5186, 5192, 5198, 5204, 5210, 5216, 5222, 5228, 5234, 5240, 5246, 5252, 5258, 5264, 5270, 5276, 5282, 5288, 5294, 5300, 5306, 5312, 5318, 5324, 5330, 5336, 5342, 5348, 5354, 5360, 5366, 5372, 5378, 5384, 5390, 5396, 5402, 5408, 5414, 5420, 5426, 5432, 5438, 5444, 5450, 5456, 5462, 5468, 5474, 5480, 5486, 5492, 5498, 5504, 5510, 5516, 5522, 5528, 5534, 5540, 5546, 5552, 5558, 5564, 5570, 5576, 5582, 5588, 5594, 5600, 5606, 5612, 5618, 5624, 5630, 5636, 5642, 5648, 5654, 5660, 5666, 5672, 5678, 5684, 5690, 5696, 5702, 5708, 5714, 5720, 5726, 5732, 5738, 5744, 5750, 5756, 5762, 5768, 5774, 5780, 5786, 5792, 5798, 5804, 5810, 5816, 5822, 5828, 5834, 5840, 5846, 5852, 5858, 5864, 5870, 5876, 5882, 5888, 5894, 5900, 5906, 5912, 5918, 5924, 5930, 5936, 5942, 5948, 5954, 5960, 5966, 5972, 5978, 5984, 5990, 5996, 6000, 6006, 6012, 6018, 6024, 6030, 6036, 6042, 6048, 6054, 6060, 6066, 6072, 6078, 6084, 6090, 6096, 6102, 6108, 6114, 6120, 6126, 6132, 6138, 6144, 6150, 6156, 6162, 6168, 6174, 6180, 6186, 6192, 6198, 6204, 6210, 6216, 6222, 6228, 6234, 6240, 6246, 6252, 6258, 6264, 6270, 6276, 6282, 6288, 6294, 6300, 6306, 6312, 6318, 6324, 6330, 6336, 6342, 6348, 6354, 6360, 6366, 6372, 6378, 6384, 6390, 6396, 6402, 6408, 6414, 6420, 6426, 6432, 6438, 6444, 6450, 6456, 6462, 6468, 6474, 6480, 6486, 6492, 6498, 6504, 6510, 6516, 6522, 6528, 6534, 6540, 6546, 6552, 6558, 6564, 6570, 6576, 6582, 6588, 6594, 6600, 6606, 6612, 6618, 6624, 6630, 6636, 6642, 6648, 6654, 6660, 6666, 6672, 6678, 6684, 6690, 6696, 6702, 6708, 6714, 6720, 6726, 6732, 6738, 6744, 6750, 6756, 6762, 6768, 6774, 6780, 6786, 6792, 6798, 6804, 6810, 6816, 6822, 6828, 6834, 6840, 6846, 6852, 6858, 6864, 6870, 6876, 6882, 6888, 6894, 6900, 6906, 6912, 6918, 6924, 6930, 6936, 6942, 6948, 6954, 6960, 6966, 6972, 6978, 6984, 6990, 6996, 7000, 7006, 7012, 7018, 7024, 7030, 7036, 7042, 7048, 7054, 7060, 7066, 7072, 7078, 7084, 7090, 7096, 7102, 7108, 7114, 7120, 7126, 7132, 7138, 7144, 7150, 7156, 7162, 7168, 7174, 7180, 7186, 7192, 7198, 7204, 7210, 7216, 7222, 7228, 7234, 7240, 7246, 7252, 7258, 7264, 7270, 7276, 7282, 7288, 7294, 7300, 7306, 7312, 7318, 7324, 7330, 7336, 7342, 7348, 7354, 7360, 7366, 7372, 7378, 7384, 7390, 7396, 7402, 7408, 7414, 7420, 7426, 7432, 7438, 7444, 7450, 7456, 7462, 7468, 7474, 7480, 7486, 7492, 7498, 7504, 7510, 7516, 7522, 7528, 7534, 7540, 7546, 7552, 7558, 7564, 7570, 7576, 7582, 7588, 7594, 7600, 7606, 7612, 7618, 7624, 7630, 7636, 7642, 7648, 7654, 7660, 7666, 7672, 7678, 7684, 7690, 7696, 7702, 7708, 7714, 7720, 7726, 7732, 7738, 7744, 7750, 7756, 7762, 7768, 7774, 7780, 7786, 7792, 7798, 7804, 7810, 7816, 7822, 7828, 7834, 7840, 7846, 7852, 7858, 7864, 7870, 7876, 7882, 7888, 7894, 7900, 7906, 7912, 7918, 7924, 7930, 7936, 7942, 7948, 7954, 7960, 7966, 7972, 7978, 7984, 7990, 7996, 8000, 8006, 8012, 8018, 8024, 8030, 8036, 8042, 8048, 8054, 8060, 8066, 8072, 8078, 8084, 8090, 8096, 8102, 8108, 8114, 8120, 8126, 8132, 8138, 8144, 8150, 8156, 8162, 8168, 8174, 8180, 8186, 8192, 8198, 8204, 8210, 8216, 8222, 8228, 8234, 8240, 8246, 8252, 8258, 8264, 8270, 8276, 8282, 8288, 8294, 8300, 8306, 8312, 8318, 8324, 8330, 8336, 8342, 8348, 8354, 8360, 8366, 8372, 8378, 8384, 8390, 8396, 8402, 8408, 8414, 8420, 8426, 8432, 8438, 8444, 8450, 8456, 8462, 8468, 8474, 8480, 8486, 8492, 8498, 8504, 8510, 8516, 8522, 8528, 8534, 8540, 8546, 8552, 8558, 8564, 8570, 8576, 8582, 8588, 8594, 8600, 8606, 8612, 8618, 8624, 8630, 8636, 8642, 8648, 8654, 8660, 8666, 8672, 8678, 8684, 8690, 8696, 8702, 8708, 8714, 8720, 8726, 8732, 8738, 8744, 8750, 8756, 8762, 8768, 8774, 8780, 8786, 8792, 8798, 8804, 8810, 8816, 8822, 8828, 8834, 8840, 8846, 8852, 8858, 8864, 8870, 8876, 8882, 8888, 8894, 8900, 8906, 8912, 8918, 8924, 8930, 8936, 8942, 8948, 8954, 8960, 8966, 8972, 8978, 8984, 8990, 8996, 9000, 9006, 9012, 9018, 9024, 9030, 9036, 9042, 9048, 9054, 9060, 9066, 9072, 9078, 9084, 9090, 9096, 9102, 9108, 9114, 9120, 9126, 9132, 9138, 9144, 9150, 9156, 9162, 9168, 9174, 9180, 9186, 9192, 9198, 9204, 9210, 9216, 9222, 9228, 9234, 9240, 9246, 9252, 9258, 9264, 9270, 9276, 9282, 9288, 9294, 9300, 9306, 9312, 9318, 9324, 9330, 9336, 9342, 9348, 9354, 9360, 9366, 9372, 9378, 9384, 9390, 9396, 9402, 9408, 9414, 9420, 9426, 9432, 9438, 9444, 9450, 9456, 9462, 9468, 9474, 9480, 9486, 9492, 9498, 9504, 9510, 9516, 9522, 9528, 9534, 9540, 9546, 9552, 9558, 9564, 9570, 9576, 9582, 9588, 9594, 9600, 9606, 9612, 9618, 9624, 9630, 9636, 9642, 9648, 9654, 9660, 9666, 9672, 9678, 9684, 9690, 9696, 9702, 9708, 9714, 9720, 9726, 9732, 9738, 9744, 9750, 9756, 9762, 9768, 9774, 9780, 9786, 9792, 9798, 9804, 9810, 9816, 9822, 9828, 9834, 9840, 9846, 9852, 9858, 9864, 9870, 9876, 9882, 9888, 9894, 9900, 9906, 9912, 9918, 9924, 9930, 9936, 9942, 9948, 9954, 9960, 9966, 9972, 9978, 9984, 9990, 9996, 10000, 10006, 10012, 10018, 10024

హామిలు

ఒక సవరణ

(స్వకీయ విశేషం)

మొన్న జెండా కేసులో సాక్షులు జైల్లోను మహమ్మదీయ సోదరుని నానుము తప్పుపడినట్లు దెలిసినది. వారి పూర్తి పేరు ముక్తసల్లి మహమ్మదు అలింజేగ్ జాగీరుదారని చదువులు గ్రహించ ప్రార్థింతులు. వారి పూర్తి పేరు దెలియక జోపుటచే యీ పొరపాటు జరిగినది మనవిచేయుచున్నాను.

మండిల్ పట్టణం

3 తేది సాయంకాలమును 2 తేది సాయంకాలమును పట్టణకాంగ్రెసు సంఘాధిపత్యమున శ్రీమత్ ఆశ్వుమరి గోపం దాచార్యులవారు స్వాతంత్ర్యము, మద్యపాననిషేధములగుర్తి తిలపచాకునందు గంభీరపన్యాసముల గావించిరి. అందు సం పూర్ణ స్వాతంత్ర్యమే మనపరమావధి యని చెప్పుచు వారి ట్లుపన్యసించిరి.

నెల్లూరు అనాధశిశుశరణాలయం

శ్రీ తాత్రురం మహారాజువారు తమప్రభువు పుత్రవర్గముని శుభవివాహ పురస్కరముగ మానెల్లూరు అనాధశిశుశరణాలయమునకుగాను శ్రీనివాసాగారి గృహ పంపిన ముద్దె, గోపాళులు విరాళమును కృతజ్ఞతాపూర్వకము 4-9-27న - - - - - నెల్లూరు } టి. సి. దువ్వారా సంపిల్ల, కార్యదర్శి.
6-9-29 }

ఏజన్సీలో ఆర్థిక విచారణ సంఘ ప్రచారము

నేను, ఆర్థిక విచారణ సంఘసభ్యులగు ఆరోగ్యస్వామి మొదలయారు (గతమంత్రి) కాసనసభ్యులగు దండ నారాయణ రాజు, కందుల వీరరాఘవస్వామి మున్నగు వారలతో ఈదినవ తారీఖుల, ఈక్రింది ప్రదేశములలో సచారము చేసెదము. కావున ఏజన్సీలోని రైతులును, కాంగ్రెసు అభిమానులును తన ఏర్పాటులు చేయగలందులకు శోధించును. ఆ గూఢుల ములలో బహిరంగసభలుగూడ, ఏజన్సీ పరిస్థితుల గురించియు, సెటిలమెంటు సమస్యనుగురించియు ప్రజలకు బోధించుటకు గాను జరుపబడునుగాన చట్టప్రకరణ గ్రామవాసు లందరును రాగోరుచున్నాను.

11-9-29 రాత్రి పోలవరం, 12-9-29 రాత్రి మానవరం
13-9-29 రాత్రి భద్రాచలం.
16 మొదలు 17 వరకు కోయలగూడెం, మంగపతి దేవి పేట, భూసరాజుపల్లి.

పునులూరి కోడండరామయ్య.

నర్దూరు పటేలుమహాశయుని

ఆగమనము

హిందీ ప్రచార విద్యాయం

శ్రీ నర్దూరు పటేలుమహాశయులు 4 తేదిసాయంత్రము 8 1/2 గంటలకు విద్యాలయమునకు విచ్చేసిరి. వారికి విద్యాలయము తొపున వివతిప్రత్నము అర్పింపబడెను. తదనంతరము మహాశయు డిల్లీనుండి వెను.

నాకుమీరు వివతిప్రత్న మర్పించినన్న సొగడుట సాటి సోదరుని సొగడుటగుననియు నేను నాకర్తవ్యము నేరవేర్చు చుంటిననియు, మీరందరు హిందీసభ్యులందు చాల ఆనందముగ నున్నదనియు, దేశసేవ కీయులకు దేశసంతోషము ఒక్కభావ దేసి ప్రజ్యులించుటలెనియు స్వగాజ్యసాధకు హిందీమాడ ము శిష్టాధిపతులయై ముడిమిరి. మీరందరూ హిందీవ్యూహలో నభ్యసించి దానిని దేశమునందు వ్యాపింపజేసి తమతమ కర్తవ్యము నేరవేర్చుకొందురుగాక యని ఆశీర్వాదించిరి.పిమ్మట దేశాయిగా రు తమ ఆశీర్వాదముల నిచ్చిరి. పిమ్మట శ్రీహరి హరిశర్మగారు విద్యార్థులకు, ప్రచారకులకు పరిచయముచేసిరి. తరువాత జయజ యస్కముతో సభముగిరినది.

ఒక ఆంధ్ర హిందీవిద్యార్థి

పశ్చిమ కృష్ణా జిల్లా కాంగ్రెసు సంఘము

పశ్చిమకృష్ణాజిల్లాలో యీనెల 7-9-29 తేదీవరకు చేర్చబడిన కాంగ్రెసు సభ్యులసంఖ్య తాలూకాలవారిగ యీ దిగువ తెలుపడచుచున్నది.

బెజవాడ తాలూకా	284
బెజవాడ ట్రాక్టా-	509
న్నవరం తాలూకా	835
నందిగామ తాలూకా	255
తియ్యూరు-	69
నూజివీడు-	98

మొత్తము. 1500

పశ్చిమకృష్ణాజిల్లాలో చేర్చించవలసిన కాంగ్రెసుసభ్యుల సంఖ్య 1414 కు యంతటము 1500 సభ్యులను చేర్పించి మన కోటా పూర్తి చేయబడెను. ఇంకను కొన్ని గ్రామములలో సభ్యులను చేర్పించి జిల్లాసంఘకార్యాలయమునకు పంపనిట్లు లున్నట్లు తెలియుచున్నది. గనుక ఆయా గ్రామములలోని కాంగ్రెసు అభిమానులు తాము చేర్పించిన లిస్టులను వెంటనే కార్యాలయమునకు పంపి మనజిల్లా ఎక్కువసభ్యుల చేర్పించగలిగెనను గౌరవమును తెప్పించుకొనరాదు. కోటాసంఖ్య పూర్తి అయినదని యుపేక్షజేయక యింకను చేర్పించవలసిన గ్రామములలో సభ్యులను చేర్పించుకొనరాదు.

బెజవాడ } కాట్రంగడ్డ మధుసూధనరావు,
8-9-28 } (పశ్చిమ కృష్ణాకాంగ్రెసు కార్యదర్శి).

నాగిరెడ్డి లె (కదిరితాల్లూకు)

ఈగ్రామానికి కదిరి శ్రీనివాసాచార్యగారు 28-9-29 తే ది కాంగ్రెస్ సభ్యులను చేర్చుటకుగాను వచ్చివుండిరి. నాటిది నము మాగ్రామనివాసులగు మ-రా-శ్రీ మాచిరెడ్డి వెంకటస్వామిరెడ్డిగారి అధ్యక్షతక్రింది సభజరిపి సభ్యులకు కాంగ్రెస్ ఆదేశమును దెలుపుతూ కాంగ్రెస్ లో సభ్యులుగా చేరవలసినదని పుపన్యసించెను. పిమ్మట అధ్యక్షులు మన మండలగౌరవము నిలుపవలసిన భారమునకు మన మండలప్రజలే బాధ్యులనియు, ప్రతి ఒక్కరు మహాత్ముని ఆదేశానుసారము కాంగ్రెస్ సభ్యులుగా చేరవలయుననియు చెప్పిరి. నాటిదినము మూడు 20 మంది సభ్యులు చేరినారు. మరుదినము సాడు గంగన్న ప్రాతానా మున మరి రె మందిని చేర్చి వారు. ఇంతవరకు 25 మందిసభ్యు లను చేర్చినారు.

చిట్టా నరసంహస్వ

కాంగ్రెస్ మొండరు

కోటిపత్రిపూజ-కోటి కుంకుమపూజ ద్రాక్షారామము.

శ్రీ దక్షిణకాశీయని పిలవబడు ద్రాక్షారామ దివ్య తే.త్రయం యీ సం॥ రామా శుద్ధ గ జయవారము అనగా 6-8-29 తేదీనుండి ప్రారంభింపబడి మారుగోజులు పృతి నిత్యము శ్రీ మార్యభగవానుని చే ప్రతిష్ఠింపబడిన శ్రీ భీమేశ్వర స్వామివారికి ఏకాదశ రుద్రాభిషేకము, లక్షపత్రి పూజయు శ్రీ అష్టాదశ పీఠాధిపతులగు శ్రీ జగదంబ, మాణిక్యాల దేవి, లక్ష్మీకుంకుమ పూజయు, సాయం సమయమున భజనలు హరికథలు, సంగీతకాలతేపములు, సందర్భానుసారముగా శ్రీ పురుషాదులవలన శివరామ సప్తాహములు, రాత్రి, 8, 9 గంటలకు సమారాధనలు జరుగుచున్నవి.

కావున భక్తులకు లెల్లరు వయచేసి శ్రీపరమేశ్వరుల సేవించి తరింప వార్జింతులు.

శ్రీ భీమేశ్వరస్వామివారి భక్తులు.

మోటారులవల్ల ప్రమాదము

నిన్నటిరోజున తెనాలి బజారుచావులో పెదపూడి కాపురముడు రామునూర్తిగారి మోటారు యిద్దరుపిల్లలుమీదుగ ప్రయవరునడిపినందువల్ల ఒక కుర్రవానికి పొట్టలో పేగులు పైకివచ్చినవి. రెండవకుర్రవానికి కాలునలిగిపోయినది. యంతలో పోలీసువారువచ్చి ద్రయవరును పిల్లలను స్టేషనుకు తీసుకెళ్లి నట్టు వదలితీసినది. ప్రతికార యజమానులు తక్కువజీతము నకు ద్రయవరును కావలెనని కోరితే ద్రయవరువల్ల యిటువంటి అవకాశములు జరుగను. గనుక యజమానులుయెన్నటికైన మెకానిజం ప్యాసు కయినవారిని పెట్టుకొవలెనని నానునది. ప్రతివాడు డిబ్బుయందు అపేక్షపూర్వకమున 4 మాసములు క్షిణంగాఉండి రి-నమాసములో ద్రయవరుగా రాబోవువారికి లై సెన్సు యివ్వకూడదని నామహాపూర్వకముగా మహారాజ శ్రీ శ్రీప్రభు సూపరిం లెండెంటు గారిని ప్రార్థిస్తావున్నాను.

మోటారు శ్రీరాములు,

కేసల్.

TEXACO

మేలైన రకము

మోటారు చమురులు, గ్రీజులు, పారిశ్రామికచము రులు, జిన్నింగ్ చమురులు, ఇంజను చమురులు ప్రతి పనికి ఉపయోగకరమైన లూబ్రికెంట్లు.

41, మూకర్ నల్లముత్తుపేటి, మద్రాసు.

THE TEXAS COMPANY (INDIA) Ltd.,
Bombay, Madras, Etc.,

టి. ఆర్. శర్మ, విజయనగరం, ఉత్తరనర్కారులకు సోల్ ఏజంటు.

పి. వి. ఈ శ్వర రావు

దనరాపండుగలు } నమోపించుచున్నవి } పట్టుబిల్లీవర్తకులు, హాడినన్ పేట, కంజీవరం. } త్వరపడుడు } పరీక్షింపుడు

సొగసైన కందిపట్టు జవిలీలు మాస్యంతమగ్గుములందు పురమాయీగా పట్టుచు, సరిగించుగల చీరలు, ధోవతులు, అంగవస్త్రములు, పావళ్లు వగైరాలు పలునైజాలలో అనేకరకములు తయారుచేసబడి మాకాతా దారులకు సరఫరాచేయబడుచున్నవి. దట్టమైన నేతనను, గట్టిచాయకును అందరును తృప్తిచెందియున్నారు. మీ రిదివరలో మాకాతాదారుడుగా లేకుండిన తక్షణమే ఒకఆర్డరును పంపి, మాకాతాదారుల జాబితాలో చేరి, లాభమును పొందుడు. 0-0-6 స్టాంపు పంపిన మాక్యాటలను ఇనాముగా పంపబడును.

P. V. ESWARA Rao,

The Cloth Manufacturer Silk House,

Hodgsonpet, CONJEEVARAM.

రిజిస్టర్డ్ ప్రేడుమార్కు

వెద్దాపురం శిల్కు-బట్టలు.

నాణ్యమైన సరకులు! సరసమైన దరలు!!

మాపేరుగల ప్రేడుమార్కుల శిల్కు-బట్టలు యితరుల శిల్కు-బట్టలకంటే నాణ్యమైనవనీ సంగతి తమకందరకు తెలిసిన విషయమే.

మావద్ద అన్నిరకములలోను శిల్కు-కండువాలు, ధోవతులు, పేటాలు, చీరలు, జాకెట్లు, శిల్కు-లన్నూ పాత్రిపంచలు వేష్ట్రుల్యురకములున్నూ పున్నవి. అన్నిరకముల వెద్దాపురం శిల్కు-బట్టలున్నూ మావద్దనే దొరకగలవు. వివరములకు యీ దిగువ అడ్రసుకు వ్రాయుడు.

మలివెద్ది సుబ్రహ్మణ్యం

శిల్కు-క్లాత్సు మేన్యూషేకర్, వెద్దాపురం, (తూర్పుగోదావరిజిల్లా.)

నాట్యకళానాటకానుబంధము

నాట్యకళాప్రపూర్ణ రాఘవాచార్యులుగారి నటనాకౌశలము

బ్రహ్మశ్రీ పసుమర్తి యజ్ఞనారాయణ శాస్త్రిగారు

“ఆంధ్రనట ప్రకాశిక” గ్రంథకర్తలును సుప్రసిద్ధ నాట్యకళా విమర్శకులు నగు బ్రహ్మశ్రీ.

పసుమర్తి యజ్ఞనారాయణశాస్త్రిగారి తేజనినుండి.

శ్రీమూర్త తాడిపత్రి రాఘవాచార్యులుగారు

రంగానికి రావడంతోనే సభ్యులందరి ఆకర్షించేదిగా ఉండేది రూపం. అది సహజం, శృతిమం అనబడే ఒక రెండు స్వరూపాల్లో చూడబడుతుంది. ఒకప్పుడు సమాజసుందరుడైనా రంగానికి రావడంతోనే రాక్షసాకారముగా కనిపించవచ్చును. ఇంకొకప్పుడు అనాకారుడైనా అపరమస్వభుడుగా దృష్టించరం కావచ్చును. ఇందుకు సాక్ష్యం ఏమిటంటే సర్వసామాన్యంగా మనం నాటకాల్ని చూచేటప్పుడు ఆరంగమీద నుండే ఒకానొకనటుణ్ణి ఉద్దేశించి చూచావుటోయి మనవాడు ఉత్తమమనకంటే ఈ వేషమీద ఎంతభాసన్నాడో! అని అంటూఉంటాం. వేటొకప్పుడు తద్యుతిరేకంగా ఏమిటోయి అంతసుందరంగా ఉండేవాడు ఈవేషమీద ఇలా మకమకలాడుతూ ఉన్నాడు! అంటూఉంటాం. కారణం ఏమంటే రంగమీద అలంకరింపబడే ఆవిధ దీపాలకాంతుల్లో, నటుల సహజముఖాంగిక సౌమ్యారాగ్యాన్ని ఆయా వెలుగునీడలచేత ఆయింపబడి, అలాటి వివిధ విచిత్ర వికారాల్ని అగపరస్తా ఉంటాయి. నటులు శుష్కమైన చూడ్డాల్లోనూ, అద్భుతాల్లోనూ, ఆయా వెలుగునీడల్ని సరిచేసుకొనే నేర్పును కలిగి ఉండాలి మొట్టమొదట. మన రాఘవాచార్యులువారు సహజంగా సుందరులు. వైవిధ భావచిత్రకరణవిధానాల్ని కూడా కొద్దో గొప్పో తెలిసినవారుకాని కేవలం తెలియనివారుకారు.

వాక్కు

సభ్యాకర్షణానికి రెండవకారణంగా కనబడేది వాక్కు. ఇదికూడా సహజశృతిమము లనబడే రెండువిధాల్లో ఉంటుంది సర్వసాధారణంగాను. ఇందులో పూర్వజన్మసుకృత విశేషంచేత అలవడి, విసేసినడంలోనే, ప్రేక్షకుల హృదయాన్ని ఝల్లుమని పించే ధ్వనివిశేషాన్ని త్రిస్థాయిల్లోనూ ప్రదర్శించేది గాత్రం యొక్క సహజ సుమారుధర్మాన్ని తెలుపుతూ ఉంటుంది. ప్రయత్న పూర్వకంగా ఉచ్చారణసౌలభ్యాన్ని అలవడుకొన్నది కొంచెం పాదుకంగానూ, కొన్నిస్థాయిల్లో నీరసంగాను వినిపిస్తూ ఉంటుంది. మన రాఘవాచార్యులుగారు కేవలం సహజవాక్కుని పత్రిగిగాని, కేవలం కృత్రిమవాక్కునాల్నిగాని ప్రసన్నపట చేసారుకారు. ఏదో ఖంకుమనేస్వభావం, ఏదో లలితమైనస్వభావం, ఇంకాఏదో శ్రుత్యైక్యం అనేస్వభావం వీరిగాత్రంలో సహజంగాఉంటుంది. ఆ విమృట స్వరరూపంగా గాకపోయినా, ముతాక కొండగుర్లు రూపంలోనైనా, కొంత పరిశ్రమాన్ని చేసిన కారీరంగానే కనిపిస్తుంది. ఒకస్థాయినుండి ఇంకోస్థాయికి పరుగెత్తుతూ, ఒకప్పుడుసాగుతూ పద్యాల్ని పాడేటప్పుటి దాని ధోరణి చూస్తేను!

భాషాచ్చారణ

భాషాచ్చారణ వివిధ జిల్లాలవారీయందు వివిధాలుగా ఉంటుంది. ఆయావాగ్దేయభులు అలవాటుపడినవారు అందరి అవశ్యాల్ని, ఇంకా అనేకవిధాలైన అవధికాల్ని, గుర్తించలేరు. క్రొత్తవారికి పట్టిస్తూనే ఉంటాయి తప్పకుండాను. అయితే భావాన్ని మాత్రమే ప్రధానంగా గ్రహించి ఆనందించే శుండితుల్ని ఆ భాషాభేదాలు ఏమాత్రం బాధింపవు. శేషించిన సామాన్యములందరికీ ఏదో విరసంగానే ఉంటుంది వినడానికి. మన రాఘవాచార్యులుగారు బళ్లారివాస్తవ్యులు. కృష్ణా గోదావరి మొదలైన తెలుగుజిల్లాలలోఉండే వాగ్విధానాలతో చాలా భేదస్తూ ఉంటుంది ఈబళ్లారి ప్రసంగవిధానం. నెల్లూరుజిల్లా సాంప్రదాయానికి ఈ బళ్లారి సాంప్రదాయం చాలా సన్నిహితంగా ఉంటుంది. ఈ లాటి భేదాల్ని పాటించడం, ఏ నటునకూ సులభమైనపని కాదు. ఏజిల్లాలో అడుతూవున్నప్పుడు ఆజిల్లాలవారి భాషామర్యాదల్ని పట్టి ప్రసంగాలు జరపాల్సింటే సాధ్యమవుతుందా మఱి. ఇక గృష్ణాతీరస్థుడైన నాటక వారి బళ్లారి ప్రసంగం మాత్రం ఎలా పట్టివ్వకుండా పోతుంది! ఉండుగాక! వారి భావచిత్రకర

ణోద్యోగానికి ప్రధానకారణంగా ఉండే, ఆ భాషావిధానాన్ని అంతమాత్రంచేత నిరసించడానికి ఎవరికిన్నీ సాధ్యం కాదు. ఆ గొప్పతనం ఎక్కడికి పోతుంది!

అన్నివిధాలైన భావవైచిత్ర్యాల్ని ప్రదర్శించడానికి భాష అనేదే ముఖ్యకారణంగా ఉంటుంది. ఒక్కొక్కనాయకుడు ఒక్కొక్క వాక్యాన్ని ఉచ్చరించే గాంభీర్య సారభ్యాల్లోనూ మందదీర్ఘాధికగమనాల్లోనూ అనేక విధాలైన కాలధర్మాలు బాధిర్యాలూ, మత్తధర్మాలు, సాత్వికధర్మాలు, ఇంకా రసధర్మాలు ద్యోతకమాత్రా ఉంటాయి. కేవలం ఆధులు మాత్రమే చెప్పుకున్న వారుకాని, తదరభోధకాలైన ముఖాంగికాది వివిధాభినయవిధానాల్ని కష్టించి అలవడుకొన్నవారుకాని, కావ్యగర్భిత రసభావాల్ని న్నిటిసి సక్రమంగా రంగమీద ప్రసన్నపటపగలిగి ఉంటారంటే విశ్వసించదగిన విషయంగా ఉండదు. చేసిన సాధనల్ని అభినయసౌలభ్యాన్ని మాత్రమే కలిగిస్తాయి. తత్తదుచిత్ర వాచికాంగిక సాత్వికభావాలు నటుని పూర్వపుణ్యంచేతనూ, కావ్యానేక లలిత గంభీరభావానుభవ విజ్ఞానవైకల్యంచేతనూ, అప్పటికప్పుడు ఆశుధారా ప్రవాహరూపంగా ప్రసరింపబడతాయి ఉంటుంది. మన రాఘవాచార్యులుగారు చేసే ప్రసంగాలూ, పాడే పద్యాలూ చాలావఱకు భావభోధకాలుగా ఉంటాయంటే కేవలం సాధనాసాధితాలుగా ఎంచుకోదానికి వీలుంటుందా! అయితే మఱి అలాటివన్నీ శాస్త్రప్రసిద్ధులైన ధీరోదాత్తాది వివిధనాయకోచితస్వరూపాల్లో ఉంటాయో లేదో చెప్పడానికి, వీరు వేయగా చూచిన పతాకి, మంభీన సుడు రామదాసు, పాత్రాలు మాత్రమే చాలవు. శృంగార వీరరాసాల్లో దేన్నైనా ప్రధానంగా కలిగిన మహానాటకాల్లో అనగా ఏకమంతల్లోనో, వేణీసంహారంలోనో, వీర్విదుమ్యంతుడుగానో, లేకభీమడుగానో చూడడంఅంటూ తలెత్తపడితే చెప్పవచ్చు మఱి నిస్సంశయంగాను. సుభద్రాద్వీపీయంలో! అర్జునుడు వేపారని విన్నాను. మఱి దాన్ని నేను చూడలేదు

ప్రసంగాల్లో వాచికాభినయానికి వన్నెదెచ్చే సాధనాలు చాలాఉన్నాయి. బాతీయానికి చెందిన పలుకుభేదాల్ని అలా ఉంచినా, వయోధర్మప్రతిపాదకాలైన పద్ధతులు విధాయకంగా కనిపించాలి ఆ ప్రసంగవిధానంలో. ఇంకా వీరరాసాచితమైన శుభటాలాపాలు, ఎంతగా ఎండటి సభ్యులనైనా ఎలా ఆకర్షించకలుగుతాయో, ఆలాగే దీనంగానూ, లలితంగానూ, చెప్పబడే ప్రసంగాలుకూడా, మంద్రస్థాయిలో మిణుగురుమిణుగురులాడుతూ ఉన్నట్లుఉండేనా, అందలి భావాలన్నీ, అంతస్ఫుటంగానూ, సుమారురంగానూ, ఎంతమారాసపున్న దిద్దుతులనైనా ఆకర్షించాలి మఱి! వాక్యాధనానేకాల్లో ఇదిచాలా కష్టమైనదని, ఇంకా అగత్యమొందనీ ఎంచుకోవాల్సిఉంటుంది. ఇంగ్లీషు నాటకాల్లో పెద్ద పెద్ద నటులు పాత్రాల్ని విసికిరిచేటప్పుడు ముఖ్యంగా కనిపిస్తాయి అలా విశేషాలు. మన రాఘవాచార్యులుగారు తెలుగు నాటకాల్లోకంటే ఇంగ్లీషునాటకాల్లో చాలా ప్రతిష్ఠను సంపాదించిన వారు. నిస్సంశయంగాను, వీరి “ఒక్కెల్లా” వేషాన్ని చూచినప్పుడు నాకలాటి వాగ్విద్యాసాల్ని పోలినవ కనిపించాయి కొన్నివీరియందుకూడాను. అవిధంగా అలవడిన వాచికాభినయవైదగ్యం తెలుగు నాటకాల్లోకూడ, ఆయా అవసరాలందు విధాయకంగా ప్రసన్నపడక పోతుందా! తెనుగులో మాత్రమే అభినయించే అలవాటుకలమన నటుల్లో చాలామందికి ఆలాటి అభ్యాసమే ఉన్నదన్నమాట తెలిసి ఉండదనుకుంటాను. సాక్ష్యమేమంటారా! ఏనాటకంలో, ఏమన పెద్ద తెలుగునటుడు, అభినయస్తూ ఉంటే “తాడొ స్టిక్”, అనే పొచ్చురికలు రాకుండా ఉంటాయో ఆలోచించండి! మఱి మన రాఘవాచార్యులకి ఆలాటి పొచ్చురికలు నేను చూచినమాడు అవసరాలకూడా పచ్చిపట్టు కనిపించలేదు. నమ్మితి, మఱినాయందు దయయించి పాఠకులంతాను!

ఇంకొవిధంగా చెప్తాను. ఆచార్యులువారి వాచికవైపు జాగ్రత్త. సామాన్యంగా ఎవరు వాడేకేవలం నేనినప్పుడైనా ఆమెదటి రంగంలో “కర్కశంబలజ్వల” ఎత్తుకొంటూ భూనభోంతరాల్ని బ్రదులుచేసుకొంటూ, కల్లెచేసుకొంటూ ప

ట్టు కొంటుంటూ, కర్కశులు ఝాకించుకొంటూ, ఝాళి చేగ గొట్టు కొంటూ, దుమ్మెత్తి కన్నుల్లో పోయకుండా ఉండడం అంటూ ఉంటుందేమో చూడండి! ఆపైకే ఒంటరిగా ఏదో ఒకవిధమైన హృదయా రాటాన్ని పనుతూ, ఏయాడో రంగంలోనో, నాలుగో రంగంలోనో ఉండే ఆ సా లూ లి క్షిప్తి సాగి నూడుంటే ఏ పిట్టులో ఉన్నవారికైనా వినిపిస్తాయేమో చూడండి తెచ్చిపెట్టుకొనే అన్నివిధాలైన అందాలనూ ఇలాటి అవధికం తప్పకుండా వచ్చిఉంతుందని మనం నమ్మాలిమఱి; ఇంకా అదగుపాటుతో అట్టహాసాలు చేయడంచేత వీరవీరభావాల్ని అట్టే నూతులోపట్టు మట్టాడుతూ ఉండడంచేత శాంతిశోకాల్ని, ప్రకటింపడానికి ఎంతమాత్రము అవకాశం ఉండదనికూడా అనుకోవాలి. “ఇంకేలాగయ్యా మఱి ఆ భావాల్ని చూపించడం!” అని అడిగేవారికి మన రాఘవాచార్యులుగారి వాచికవిధానాన్ని ఒక్కపర్యాయం చూడడంనే చెప్పాల్సి ఉంటుంది నేనంత నటుణ్ణి కానుననుక.

రాఘవాచార్యులుగారు విద్యాధిపతులు. నాలుగైదు భాషల్లో పెద్ద ప్రవేశాల్ని, స్వార్థంత్రాస్యాల్ని కలిగి అభినయ కా ర్యాల్ని అనంతంగా సాగిస్తూ ఉన్నవారు. ఏవో, తూ, అంటే తా, రాని సామాన్యనటులయందు కనిపించేచిట్టిపాటి అనన్యాయదోషాలు, అపభ్రాటూ అస్థి లాలూ, అనర్థకాలూ, అనాచిత్యాలు ఉండడానికి ఎంతమాత్రం వీలులేదు. స్వతహాగా పెద్దనంకానికి చెందినవారూ, పెద్దసాంప్రదాయాల్లో పెరిగినవారూ, పెద్దల్లో ఒకరుగా పరిగణింప బడేవారూ, పెద్దపెద్దహృదయంతో ప్రపంచయాత్ర చేసేవారూ అయిన మన ఆచార్యుల వారిని ఆశ్రయించుకున్న ఎట్టి వాగ్రనైనా, ఇంకా ఉన్నదానికంటే ఎక్కువైన గాంభీర్యాన్ని సంపాదించి తన్మూలంగా రచయితలకుకూడా పెద్ద గౌరవాన్ని విశేషంగా కలిగిస్తు ఉంటుందని అనడానికి ఎంతమాత్రం సందేహంలేదు.

ప్రస్తుతం మనంచూచే నాటకాలనబడే కావ్యాల్లో ప్రసంగాలు లఘుదీర్ఘాలనబడే రెండుభేదాల్లో కనిపిస్తూ ఉంటాయి. లఘుప్రసంగాలనబడేవి అమృత భావాల్ని పురస్కరించుకొని సమయసిద్ధంగానూ, బాత్యాదినహజసాంప్రదాయసమన్వితంగాను తత్తదుచితో దాత్రాసుదాత్రస్వరీత భేదాల్లో భాషింపబడతగి ఉంటాయి. దీర్ఘాలనబడేవి స్థాయిభాషసమైన భావసముద్రంలో పుట్టేసంచారి భావతరంగాల్ని తలపిస్తూ ఉంటాయి. ఈ ఆచారం ముఖ్యంగా కొంతవఱకు కీ! శే! ధర్మచరం కృష్ణమాచార్యులుగారి నాటకాలన్నిటిలోనూ కనిపిస్తూ ఉంటుంది. సంస్కృత నాటకాలు చదివినవారికి ఇంగ్లీషు నాటకాల్ని చదివినవారికి, ఈపక్ష తిలో వ్రాయడం సులభసాధ్యంగా ఉంటుంది. రంగమీద అలివి భావనలు ప్రసంగిస్తూ ఉన్నప్పుడుమాడ విశేషానికి ఎంతో సరసంగానూ ఆనందదాయకంగానూ ఉంటూఉంటాయి.

శ్రీ పానుగంటి లక్ష్మీనరసింహారావుగారి నాటకాల్లో ఈ షక్తిని ఉండే వాగ్రచన ఇంకా ఎంతవఱకు తారంగానో కనిపిస్తూ లక్ష్మీనరసింహారావుగారి గద్యరచనావైదుమ్యన్ని చాలదానికి ప్రధానసాక్ష్యంగా ఉంటుంది.

మన రాఘవాచార్యులువారు ఆంగ్లేయ నాటకాల్లో అభినయించే ఆసామాన్యము లనడంచేతనూ అక్కర్లే గద్యవైపుకుంతో తెలుగునాటకాలు వ్రాసే కీ! శే! కృష్ణమాచార్యులవారి మేరల్లెళ్లవడంచేతనూ, ఈలాటి ప్రసంగభేదాల్ని టిసి, ఎంత నిపుణంగా. ఎంత మనోహరంగా, ఎంత సరసంగా వినిపించాల్సి ఉంటుందో, అంత ముద్దుగానూ, అంత నిలకడగానూ, అంతఉదాత్తంగానూ విసిడిచేస్తారు నిస్సంశయంగాను, అంతేకాకుండా ఇట్టి వాచికవిజ్ఞానాన్ని చాటుతూ ఆంధ్రాంగ్లేయ భాషాకోవిదుల్ని మొట్టమొదటగా సంతోషపెట్టసాగినవారు ఈ మన రాఘవాచార్యులువారే అనిమాడా తోస్తుంది. ఈ వైపుకూడ కృష్ణమాచార్యులవారి నాటకాలకు కలిగినది కేవల్యాపికి సహితం కారణమొందేమో అనుకుంటాను. కారణం ఏమంటే, ఏ చిత్రవర్ణి సారంగధరలో కాక, ఇట్టి గద్యవైపుకొన్ని ఆద్యంతం ప్రసన్నపట చే రామరాజుచరిత్ర, ఆంధ్రహాస, ప్రహేళిక, పాదుక మున్నైన కృష్ణమాచార్యులవారి నాటకాల్ని, ఈ ప్రాంతాల్లో ఏ సహజంవారైనా అడవిగానీ ఒకవేళ అడితే అలాటి వాచికవిజ్ఞానాన్ని ప్రదర్శించుకొని ఉండేదికాదు. ఇటీవల ఒక బుందగు మినహాగా నేనిందిన మన రాసు, నెల్లూరు, తెనాలి, గుంటూరు, రెజవాడ, ఏలూరు మొదలైన పట్నాల్లో మనరాఘవాచార్యులువారు తెచ్చే ఈ నాటకాల్ని టిసి ఆడగా చూడడంచేతనే ఇక్కడి నటులుకూడా ఒకరిద్దలు ఎలాగో ఆ షక్తిని, తెల్లను ప్రసంగాలూ ఎడంగా అనుకరిస్తూ కొన్ని కట్ల తిప్పలూ కొన్ని పుత్రిపులూ

కొన్ని ప్రహేళికలు కొన్ని గాథలు కొన్ని ప్రకంపనాలూ కొన్ని ఉన్మాదాలూ ప్రకటిస్తూ కొంత పరపతిని కొంత పురుషునిని సంపాదించుటకు ఉండడాన్ని మనం చూస్తూ ఉన్నాము.

“అనుకరణం”

అనుకరించడం దోషమా? అని సందేహపడేవారికి దోషంకాదనే మనచేస్తాను ఈ పేరాలో. అయితే ఆ అనుకరణం సహజరూపంలోకి రావాలి! ఆయా ప్రసంగాలూ ఆంగికాది కారాలూ ఎట్టి స్థాయిభావాల్ని పురస్కరించుకొని బయలుదేరుతున్నాయో అవి అన్నీ మనస్సుచే యథావిధిగా గ్రహించబడాలి! అలా గ్రహించబడిన స్థాయిభావంలో సత్త్వం సమన్వయించాలి! ఇంతవని జరిగితేనేకాని ఆ అనుకరణం సహజరూపంలోకి రావడానికి వీలులేదు. అలా జరగడానికే ప్రాప్తమైన హృదయం భావాన్ని గ్రహించే పరిజ్ఞానం జౌచిత్యాచార్యులతో మాడిన లోకాన్ని సవిమర్శంగా చూచే నూకృష్టప్రియమైన సంపద తన్నో కావాలిమఱి! ఇలాటి పెద్దరికములు నిరక్షరకుటుంబం పండితమృత్యులకూ అక్షితులకూ దురదృష్ట్యులకూ ఎన్ని జన్మాలకైనా లభిస్తాయామఱి! ఇక ఏ విధమైన సంస్కారం లేనివారు పెక్కి కనిపించే ఆయా దృశ్యలవారి కళ్ళుతెప్పల్ని స్వరభేదాల్ని అనుకరించేటప్పుడు ఆ అరాలు సారకాలుగా ఉండక, ఇంకో విరుద్ధరదాయకాలు ఉంటూ యని అంటాను. విశ్వసించాలి మఱి మీ రందరూ దయచేసి!

సంగీతం

వాగ్ధ్యాల్ని, ముఖ్యంగా రసభావాల్ని తలపించడానికి సంగీతంకంటే సాధనంగా ఉండేస్తున్న ఇంకోటిలేదు. భావసంగీతప్రతిపాద్యులైన నృత్యగీతవాద్యులయొక్క సమన్వయసూక్ష్మాభవం నటుని కెంతైనా వాచికసౌలభ్యాన్ని కలిగిస్తుంది. ఆసౌలభ్యమే ప్రేక్షకులహృదయాలన్నిటినీ కలిగిస్తుంది. ఈవిధంగా సహృదయభావసామ్రాజ్యమే భావం అనీ, ఆనందం అనీ, ఇంకా రసం అనీ అనబడుతుంది. ఈదాన్ని పట్టిచూస్తే కాలిదాసుకవిత్వం ఒక ప్రక్క కనిపిస్తూ ఉండగా, ఇంకోకడు అలాటి కవిత్వాన్ని చెప్పసాగించినట్లుగా ఉంటుంది. ఇంకా సుప్రసిద్ధ తత్వసాధనైన తిరుపతి వేంకటేశ్వరకవులు అవధానాల్ని చేస్తూ ఉండగా, తనదునుంటూ ఇంకో సామాన్యులు కూడా చేయడానికి సాగించినట్లు ఉంటుంది అంటాను. అయితే ఏతెరిసి, అలా ఆనందం అంటూ సాగిస్తే ప్రపంచం నడవడానికే వీలులేదు. కాబట్టి స్వచ్ఛమైన గాంధర్వలోకం నుండి సికపెట్టు దిగే మాట్లాడుకుందాం.

సప్తతాచారంలో ఏ విధ్యాంశులనోట విన్నా భావరహితమైన కేవలాలాపమే వినిపిస్తూఉంది. ఇంకా స్వరం అంటూ ఏమిటో సాధించి ఎరిగని మన నటసామాన్యం సంగీతాలా పాల్ని చేస్తూఉంటే మనం అందులో రసభావ విచారాల్ని చేయడంకంటే చాలు తదనివనిగా ఉంటుంది. వైగా పదియందీ సంతోషించేవధ్ధానికి విరుద్ధంగావాడా ఉంటుంది. నలుగురిలోనాటు సాంఘికాంతం ఏప్రత్యమో, పురుషార్థమో వస్తుంది. ఆదార్శేవాదం!

రంగాలమీద పాడబడే సంగీతం ఇలా ఉన్నా చాలావిధాలైన విమర్శనాలకు పాత్రం అవుతూఉంది. సంగీతనభిజ్ఞులు చేసే నాస్తికవాదాన్ని పట్టి సంగీతం పనికిరాదని ఆనందం చాలా సాహసం. ఆ పాడే సంగీతం భావ సహితం ఉండాలి అని అనడంకూడా కొంచెంబరువుగానే ఉంటుంది. చెవికి ఇంపుగా ఉండాలి అని మాత్రమే అంటానునేను. నేనే కాదు, ఆసలు స్వరం ఆనబడే పదమే స్వతోరంజయతి శ్రోత్రమే అని చెప్పబడుతుంది. ఇలాఅన్నా ఉన్నాయి మడతపేచీలు. భిన్నరుచిల్లి లోకం ఒకరికి ఇంపుగాఉన్నదిమఱొకరికి కంపుగా ఉండవచ్చు. మఱి దాన్ని ఎలాసాధిద్దాం? ఇలా చర్చ చేస్తూపోయినకొద్ది విత్తముందా చెట్టు ముందా అనే వాదంలోకి దిగుతుంది సర్వసానందరంజకజనవిత్తానామ్ ఎక్కువజనల్ని సంతోషపెట్టేది, ఎక్కువమంది అనుసరించేది అంటే ఏమన్నమాట? వ్యవహారికమైన కబ్బవలెనే, ఆస్వరం, స్వరకలితమైన సంగీతంకూడా, సాధుత్వాన్ని పొందుతుంది అని నమ్మాల్నిందే! ఇందుకు ప్రమాణం సభ్యానందమే! అయితే నాటకసభ్యులమూత్రం రసస్థూలం. ఈసంతర్భంలో రసికజనానందాన్ని మాత్రమే ప్రధానంగా ఎంచుకోవాలి.

నాటకసంగీతం ఒకప్పుడు భూనభౌతికభావాన్ని ఎంతగా బ్రద్ధలుచేస్తూఉంటే అంతగా కొనియోచబడుతూ ఉండేది. ఆ పిచ్చులు ఎన్ని జితేనిమిట్లు సుట్టుతూ ఉంటే అన్ని సంగతులతో గూడినదిగా ఎంచుకోబడుతూ ఉండేది. ఇటీవల ఎంత మొండిముక్కలల్లే మృింపబడుతూఉంటే అంత ప్రాధికసంగీతంగా పరిగణింపబడడం మొదలుపెట్టింది. అయితే ఇప్పుడిప్పుడు రసస్థూలంలో పాటు సామాన్యులకూడా ఆసక్తి పటాలోపాల్ని బాగా గ్రహించారు. అట్టే అర్థరహితంగా నడుచుకున్న యుగాల్ని తిప్పే కొక్కిలాయినంగతుల్ని చూచి తృప్తి చెందరు. ఇంకా తీర్థానికి తీర్థం ప్రసాదానికి ప్రసాదంగా ఉండే ఈప

ద్యాలాపనభండనాల్ని చూచి మెచ్చుకోరు. కృతీలయలకుండే సంబంధం ఏ ఆలాపనలో క్రమజానందాన్ని ఇస్తూఉందో, ఇంకా నందభయాధ్యాత్మిక అనుసరించే ఆసుకుమారగభిరవాగ్రచవా విజ్ఞానం ఏ ఆలాపనలో చెవులనుసుఖపెడుతూఉందో, ఇంతే కాకుండా జౌచిత్యాచార్యుల్ని తలపించే వాచికపరిమాణం ముఖ్యంగా ఏ ఆలాపనమంగు కల్గేదియోలకు ఏకాగ్రతను ఇస్తూ ఉందో, ఆయాలాపనాల్ని, ఆపద్యగద్య గేయాల్ని మాత్రమే చూచి సంతోషిస్తూఉన్నారు ప్రస్తుతపేక్షకరసజ్ఞులు.

మన రాఘవాచార్యులవారు కేవలద్యవ్యాపనమాత్రాంచేతనే రసజ్ఞుల్ని అందర్నీ సంతోషపెట్టగలుగుతూ ఉన్నారనడానికి, అంత పూర్వపుణ్యప్రసాదంగా కనిపించే గాత్ర సౌకుమార్యం లేవంటాను. ఒకవేళ స్వరసంచారసామర్థ్యాన్ని జతపడిచేసే పద్యాలాపనల సభ్యుల్ని అలా అర్థిస్తూ ఉన్నారేమో అనుకోదానికి, యథాకాస్తానసుగుణ్యంగా నృత్యమయ్యే తన్వయసంచారప్రాగల్భ్యాలేమీ కనిపింపవంటాను. వారుపాడే రాగాల్లో పోనీ ఆద్యంతం వారి ఆలాపనవిధానంఅంతా రసభావపు రస్మరంగా ఉండి పేక్షకుల్ని తన్వయాల్ని కేస్తూఉందాఅంటే లేదంటాను ముమ్మాటికీని. మఱిమిటిఈద్రావిడప్రాజాయామం అంటారేమో! విధాయకంగా అన్ని ప్రణామాలు చేస్తేనేకాని ఆప్రసంగసారస్వత్యప్రసన్నంకాదుమఱి! ధ్వనిసముదాయాన్ని, వానివాని మెచ్చుతల్లనబడే యల్లించిదంతల్లేదాల్ని, స్థాయిస్థలాల్ని, ఒకానొకవిధంగా కప్పించి, తమ గాత్రానికి ధ్వన్యచారణ సౌలభ్యాల్ని సంపాదించుకొన్నారు. తన్మూలంగా సుస్వరావస్వరాల్ని నిర్ణయించుకొనే విజ్ఞానాన్ని కూడా తమ శ్రోతణేంద్రియాలకు కలిగించుకొన్నారు. అన్నిటికంటే విశేషం

గా భావితాధ్యాన్ని తత్తదువిత న్నుటూ న్నుటూలాపాల్లోనూ, ఆ లో హ జా న లో హ జా ల్లో నూ, ఒ కిం త సరసంగా పేక్షకులకు స్ఫురించు లాగున పాడే ప్రాధినికుడా పెంపుచేసుకొన్నారు. ఈకారణాల్నిపట్టి వీరి యందు కనిపించే సంగీతం శ్రోతలకసంతృప్తిని నివంకుండాను, మితిని మించకుండానూ, శ్రుతిసమన్వయాన్ని కలిగి భావపావకంగా ఉంటుంది. ఈరహస్యాన్ని తెలియక మనలో కొందఱు శాస్త్రవ్యంగా పాడగలిగిన కేక్కి ఉండినూ దాన్ని మఱుగుచేసుకొని రంగాలమీదపడే పరిభ్రాష్ట్రా చూస్తూఉంటే ఎంతైనా జాలి అవుతుంది! గతానుగతికో లోకో నలోకః పారమార్థికః, అని ఊర కేలన్నారా మఱి పెద్దలు! కాబట్టి మూఢానుకరణాలు తగవన్నాను నేను.

“ఆచార్యులుగారి పలుకుబడి”

మన రాఘవాచార్యులవారు ఏవేమన్నైనా వేస్తున్నారంటే ఎక్కడెక్కడినుంచో ఆబాలగోపాలంగా అలా తరలినస్తే రేమిటి? ఏ అర్థోదయపర్వంలోనో సముద్రస్నానాలకు వచ్చినట్లు జనమంతాను. ఆ నాటకాన్ని అడేలోపలే ఆలావిజగ పడతా రేమిటి వారంతా ఆయనముఖసందర్శనానికనీ! అది అంతా సరే. అప్పు సప్పు చేస్తేనా, అలా కొంటా రేమిటి రూపాయిటి కెట్లు నాలుగురూపాయలన్నాను. ఏంఅంత నా రదులల్లేపాడతారా? లేక నటరాజల్లే అడుతారా? అని ఎన్నెన్ని విధాలో అనుకొంటూ ఉంటుంది ఆ ఆటసమయంలో ఉండే జనసముదాయం అంతాను. అందుకు తగ్గట్టే ఏ పెద్ద పెద్దఆఫీసర్ల నోటా విన్నా ఆయనసాగడలే వివవస్తు ఉం

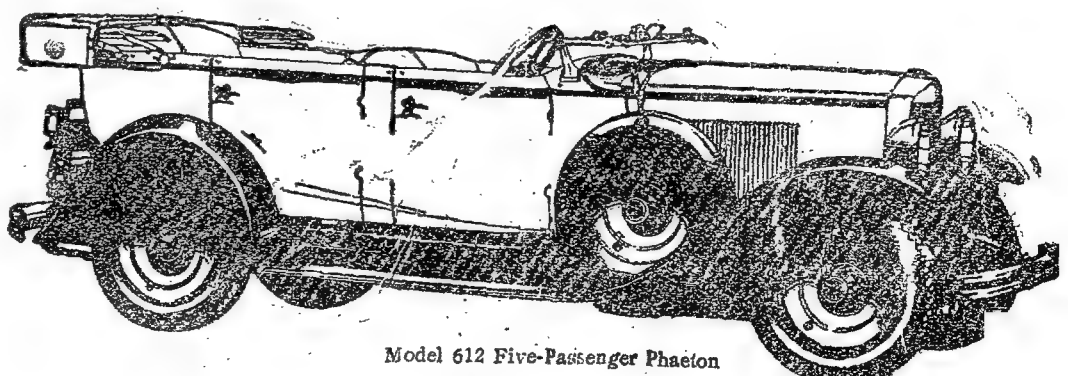
గగుర్పాటును గలిగించునట్టి రెండు హై స్పీడ్లు

ఆహ్వానము:—గ్రహామ్-పేజ్ కార్లు వ్యాపించనిచోట్లలో, మారకపున పనిచేయుటకు యీలై నులో ఆసక్తిగల వర్తకులకు మంచి అవకాశము గలదు.
గ్రహామ్-పేజ్:—ఇంటర్ నేషనల్ కార్పొరేషన్ డిట్రాయిట్ - మిచిగాన్ - యు. ఎస్. ఎ.

(నాలుగు స్పీడ్లు ఫార్వర్డు, స్టాండ్ స్టాండ్ గియర్ పిచ్) దిక్కుమైన మోటారుకారులలో గ్రహామ్ పేజ్ ఆటలు, ఎనిమిదు ప్రస్తుతం బుజువు పరచబడిన నాలుగు-స్పీడ్ బ్రామ్యుమివన్—2 హై స్పీడ్లతో సహా గగుర్పాటును గలిగించునట్టిచేతనలనే స్పష్టముగా తెలుసుకొనవీలుగలదు. నాలుగువది (చాలకాలమువరకు ఉపయోగించబడునట్టి) నూతన నునుపును, వేగమును గలిగించుచున్నది. మూడవది (నిశ్శబ్దమైన లోని గియరు) ప్రయాణ ఘనమృత్యుపక్షపు నిట్రమైనగుట్టల నెక్కునప్పుడు త్వరిత గమనవేగమును గలిగించుచున్నది. గియరు పిచ్ ప్రమాణమైనది. మీరు రెండవదానిలో ప్రారంభించి, మూడవదానికిపోయి, పిచ్చుట నాలగనదానికి పోయెదరు. మొదటిది భవిష్యమపయోగమునకు నిలిపి పెట్టబడును, తక్షణమే వాడుటకు వీలుగలదు, అయితే అరుదుగా వుపయోగించబడుచున్నది. ఒకకారు మీఅధీనమునం. దున్నది.

Joseph C. Graham,
Robert C. Graham &
Ray A. Graham

Model 612 Five-Passenger Phaeton

సోల్ డిస్ట్రిబ్యూటరులు:— వైడన్ బర్గ్ అందు కంపెనీ,
2/11, మాంటూరోడ్డు, మద్రాసు.
బ్రాంచీలు:—బెంగళూరు, ఉదకమండలం, సెకంద్రాబాదు.
ట్రావెలింగు ప్రతినిధులు:—ఉత్తరజిల్లాలు:—టి. పి. వాట్సు ఎన్ట్రెప్రైజ్, హెడ్ క్వార్టర్సు, విశాఖపట్నం.
దక్షిణజిల్లాలు:—టి. ఎన్. వెంకట్రామయ్యర్, ఎన్ట్రెప్రైజ్, హెడ్ క్వార్టర్సు, తిరుచినాపల్లి.
నీడెడ్ జిల్లాలు:—టి. హెచ్. పి. ఎడ్వర్డుస్, హెడ్ క్వార్టర్సు, బళ్లారి.
1708

GRAHAM-PAIGE

టూయి, వీటి డర్లు చెప్పినా ఆయన పేరే చెబుతూ ఉంటారు ఘనంగాను. ఇంగ్లీషు విద్యార్థుల్లో ఈయనకు ఉండే పలుకుబడి ఇంతా అంతా కాదు. ఇక మిగిలిన సామాన్యజనులంతా “యద్య దాచరతి శ్రేష్ఠ స్తత్తదేవేత్యోజనః” అన్నట్లు విద్యా వివేకంలేనవా రందరూ “చెప్పుకొనేదానికి భిన్నంగా ఎలా అనుకొంటారు? ఒకవేళ అనుకుంటాం అన్నా విద్యాప్రపంచంలోనూ, అధికారిప్రపంచంలోనూ, అసామాన్య స్థానాన్ని ఆక్రమించినవారిలో ఒకరుగా వుండే మన రాఘవాచార్యులు వారివద్ద అలాటి అవకాశమాత్రం ఎలా వారుకుంది?

రాఘవాచార్యులువారు బి. ఏ., బి. యల్., పరిశీలించు ఉత్తీర్ణులైనవారు. ఇంకా సామాన్యస్థాయివాదులేకాక బల్లారి పబ్లిక్ ప్రాసిక్యూటరుగానూ పనిచేస్తూఉన్నారు. అ నాదినుంచి అధికగౌరవానికి ఘనానికి పాత్రంఉండే వంశానికి చెందినవారు. విశేషించి ఆంగ్లేయనాటక ప్రపంచంలోనూ డా పెద్ద ప్రతిష్ఠను కలవారు. ఇంకా కావాలంటే తెలుగు నాటక పితామహులైన కృష్ణమాచార్యులువారికినూ సన్నిహిత బంధువులు. అన్నిటికంటే ఎక్కువైనయోగానంద సమాధినిష్ఠగరిష్ఠులూ, పూజ్యులూ అయిన తారానాథ్ గారికి ప్రియశిష్యులు. స్వస్థానమైన బల్లారిలో వీరి నాటకాదిసంబంధి మర్యాదలు ఏలా ఉంటాయో చెప్పలేం కాని తదితరప్రాంతాల్లో వీరి వైరువ్యం కోటిసూర్యప్రభాభాసమానంగా వెలుగుతూ ఉంది అనడానికి సంకేతమేలేదు.

“వారి అభినయవిజ్ఞానం”

ఎన్ని సహాయ సంపత్తులు ఉన్నా నిశ్చయమైన విద్యా వివేకం లేనివారికి రీతి అపరాధం గా ఉండడానికి వీలులేదు. కొంతపాండిత్యం ఉన్నవారికిమాత్రం ఆలాటి ఇతరబలాలన్నీ క్లిరిద్దోహదంగా ఉంటాయి. మన రాఘవాచారీగారికి విద్యప్రపంచంలో గల పలుకుబడికి తగినంత అభినయవిజ్ఞానం నిస్సంశయంగా భగవంతుడు అనుగ్రహించబట్టే, ఇంత జనాదరణాన్ని సంపాదించు ఉన్నారంటాను. ఈవిధంగా ఆంధ్రనాటకరంగానికి వీరు సంపాదించి పెడు తూఉన్న కాలోచితగౌరవానికి తగినట్లుగా, ఏతత్వ భాధి మానులందరూ చూపించే కృతజ్ఞతలో, నా కృతజ్ఞతను కూడా కలుపుతూఉన్నాను అంటాను.

“రామదాసుభూమిక”

మన రాఘవాచార్యులువారు అభినయస్తూ ఉండగా చూడవెళ్లినవారిలో ముప్పాతికమందిని “ఏలా ఉండండి ఆచార్యులవారి అభినయం” అని అడిగితే, “ఏమిటోనండీ మాకేమి అర్థమయ్యే మామూలు అభినయంగామాత్రం లేదుకాని ఏమిటో ఒక శ్రోత్రాండంగానూ, అనందంగానూ ఉంటుందండీ” అని అంటారు సర్వసాధారణంగాను. ఇంకా ఆ మొదటి రెండు మూడుతరగతుల్లో ఉండేవారై విచారిస్తే, ఏమేమిటో ఉపన్యాసాలు ఇస్తారు ఆయోమయంగాను, ఆ రెండువిధాలైన ఆభిప్రాయాలూ కూడా నిజమేనంటాను నేను. ఒక రామదాసు నాటకం తీసుకోండి, లేదా రామరాజ చరిత్రనైనా తీసుకోండి. ఇంకా వారు వేసే ప్రహ్లాదనైనా, చివరకు చంద్రహాసనైనా, ఇంకాదే నై నాసరే ఒక్కపర్యాయం చూడండి! రామదాసువేషంలో మనం మామూలుగా అన్ని చోట్లా చూస్తూఉండే మీసాలూ గడ్డాలూ, రుద్రాక్షలూ, చప్పట్లూ, పాళాలూ, పాటలు, భజనూ మొదలైన రంగుల్లోనూ, హంగుల్లోనూ కనిపించే గంజాయి వైరాగల కపటపద్ధతు లేవీ మన ఆచార్యులువారి రామదాసు వేషంలో కనిపింపవు. రామదాసుచరిత్రలో నాటకాంశంగా గ్రహింపబడిన ప్రధాన రసావస్థా, దానికితగిన, పూర్వాపరరూపాలూ, వేషాలూ, విషయవిస్తరణాంశాలూ, మాత్రమే దృష్టిచరం అవుతూఉంటాయి. ప్రప్రథమంలో వా రలంకరించే ఆ మామూలు చొక్కా, తలపాగా, మొదలైనవన్నీ, రామదాసు 3 శాశిక స్వరూపాన్నీ, అవిన్నట్లు క్రమక్రమంగా ప్రసన్నపటచే వస్త్రభూషణాద్యహార్యాలన్నీ రామదాసుగారి భక్తి భావోద్వేగకారణాంశాన్నీ ద్యోతకం చేస్తూఉంటాయి. నాటకాంతానికి రామదాసుగారియందు మూర్తిభవించే భక్తిభావ స్వరూపం అంతా భావజ్ఞులకు నేత్రానందాన్ని కలిగిస్తూ ఉంటుంది. ఆ మాటలూ, ఆ పద్యాలూకూడా కేవల భావప్రాసం చికాంప్రదాయానికి చెందినవి కాకుండానూ, కేవల లౌకికాచారసన్నిహితంగా కాకుండానూ, సమయోచితమైన సామనార్యాదిసౌందర్యాన్ని సాక్షాత్కరిస్తూఉంటాయి.

“ప రాణి వేషం”

రామరాజ చరిత్రలో వీరు పరాణివేషాన్ని వేస్తూఉంటారు. ఇందులోకూడా మామూలుగా మనం చూచే ఆహార్య ధంబరా లేవీ కనిపింపవు. ఇంకా నిరర్థకభూషణాలనాలూ, గర్భానిశ్చేదక రాగాలూపాలూ, శస్త్రాద్యాముఖ్యపంక్రమణాలూ, వివిధ వికారావలంకారాలూ, గాఢద్యాలూ, పెద్ద పులి యాటలూ ఏ రంగంలోనూ దృశ్యంకావు. ఇక్కడకూడా ఒక సామాన్య మహమ్మదీయసైనికు డను “పరాణి” ప్రథమ సందర్శనం, కేవల జాతీయకార్య శౌర్యులను మాత్రమే తనగడుసుచూపుట పాలువు తెరల్లో దాచుకొంటూఉన్నట్లు కొంచెంగా స్ఫురిస్తూ ఉంటుంది. ఆపైన తందనాలపాటల మూలంగా మోదవజాతి యం ను విద్యేషం అంతురించినట్లు అగపడుతుంది. అది క్రమంగా ఆహవీపరాధన సమయసందర్శనమూలంగానూ, ఇంకా ఆహవీయొక్క ప్రేరేపణరూపంగానూ, అభివృద్ధి అయినట్లుకూడా స్పష్టపడుతుంది. చిట్టచివరకా విద్యేషవిహసలం ఎంత నిగూఢంగానూ, నేర్పుగానూ, పదిలంగానూ, ప్రతాపంగానూ, రామరాజుని నాశనం చేసిందో, తానెలా నాశనం అయిందో ఏర్పడుతుంది.

ప్రహ్లాదలో నేనైతే చూడలేదు వీరి హిరణ్యకశిపునివేషాన్ని. ఇందులోకూడా వీ రా పాత్రాన్ని కేవల రాక్షసు యంగా కాకుండా లౌకికానుభూతిగానూ, సత్త్వప్రధానంగానూ సమన్వయిస్తూ, పుత్రప్రేమకూడా దిగనాడి శ్రీమహావిష్ణువునందు అనంతంగా ఉండే విద్యేషాన్ని పురస్కరించుకొని ప్రహ్లాదుని చతుర్విధోపాయాల్లో సాధించేటప్పుడు కలిగే భావ తరంగభావభావ్యన్నంతా మిక్కిలి మనోహరంగా ప్రదర్శించినట్లు వింటూఉన్నాను.

“ఆచార్యులవారి ప్రత్యేకత్వం”

చంద్రహాసలో వీరు దుష్టబుద్ధిగా ఉండి చూపిన అభినయప్రాగల్భ్యాన్ని నే నొకపర్యాయం అనుభవించాను. సామాన్యంగా ఆ పాత్ర్యంలో ఆద్యంతమూ లొలకరించే మిత్రత్వ శత్రుత్వాన్నీ రెండింటినీ నూలాభినయరూపంలో వినిపింపేస్తూ ఉంటారు చాలామంది నటసామాన్యులు. మన రాఘవాచార్యులువారు అందలిప్రధానాధ్యాన్ని మాత్రమే అనుసరిస్తూ, శేషించిన అర్ధాన్ని బహునిగూఢంగా నిలుపుకుంటూ, అమాత్యశేఖరులకు సహజంగా ఉండే భావగాంభీర్యాన్ని ప్రకటిస్తారు మనాయాసంగాను. ఇలాగే వీరు వేసే ప్రతివేషమూ ప్రత్యేకత్వాన్ని కలిగి, అభినయప్రపంచానికి ఆదర్శప్రాయంగా ఉంటుందేమిటి! కాబట్టే సామాన్యుల కాసందర్శనలు విశేషంకావు. తదితరులు ఎన్ని ఉపన్యాసాలిచ్చినా అనుభవంకావు. ఇందుకనే సచేతసా మనుషుడే ప్రమాణం తత్రతేవలమో అన్నారు పెద్దలు.

ఏదో ఒకభావలోనూ, ఒకపద్ధతి అభినయంలోనూ పెద్ద ప్రావీణ్యత ఉన్నాడే అనేది కలిగితే, అది అన్నిటిలోనూ సంకల్పమాత్రం చేత సందర్శించితంగా ప్రసరించడానికి అవకాశం ఉండకపోవడే ఆభిప్రాయం విశ్వజనీనమైందే. రాఘవాచార్యుల వారు ప్రత్యేకం ఆంధ్రగీర్వాణాల్లో, పరామర్శించి ఉంటారు మొదలైన సందేహాలకానీ, వాటినిగూర్చి తెలుసుకొందాం అనే బౌద్ధుక్యాలుకానీ మన కక్కలేదు. ఇంకా ఆలోచిస్తే వీరికంటే కొన్ని విషయాల్లో కాకపోలే ఇంకా కొన్నివి యాల్లోనైనా సమానులైనవారో ఇంకా అధికులైనవారో ఉంటారా ఉండరా అనికానీ, వీ రిప్పటికి ప్రదర్శింపగలిగిన దానికంటే ఎక్కువైన అభినయవిధానంఅంటూ, ఒకటి ఉంటుందా అనికానీ చర్చించ తలపెట్టడంకూడా అనవసరం అని తోస్తుంది. విచారిం చ తగిన అంశం మాత్రం ఒకటి ముఖ్యంగా కనిపిస్తుంది.

“నాటకము-యోగసాధనము”

నాటకకళ అనేకవిధాలైన విజ్ఞానాలు ఘనీభవించిన మూలంగా, ఒక్కనిభావమాత్రాన్ని పురస్కరించుకొని అభినయ కావ్యస్వరూపంగా ఏర్పడతేఉంటుందని పాశ్చాత్యవాదులకు లక్ష్య లక్షణసూత్రాలచనంచేత స్థిరపటచుకొన్నాం. ఇంకా ధర్మార్థకామాలకంటే మోక్షాన్ని ప్రసాదించడం దానిముఖ్యోద్దేశంగా ఉంటుందనికూడా నిశ్చయించుకున్నాం. మన రాఘవాచార్యుల వారుకూడా ఒకానొక సందర్భంలో ఈసాక్ష్యోద్యోగాన్ని యోగసాధనంగా చేసుకొంటూ ఉన్నట్లు తెలివిచ్చి ఉన్నాను. ఇలాటివారి ప్రగతివం, నిజంగావివేచనడంలో, ఎంత ఆశ్చర్యనిశ్చీ కలిగిస్తుంది! అది ద్రువపరిచినతర్వాత ఎంత బ్రహ్మానందా న్నైనా కలిగిస్తుంది మననంతివారికి! అదే ఆలోచించాల్సిన విషయం.

మన రాఘవాచార్యులు నేను చూచినంతవఱకు మామూలు రూపకాల్నే చదువుతూఉన్నారని చెబుతాను. ఇంకా ఏ మంటానంటే, మామూలురంగాల్లో, బహిరీతరల్లో, అక్కడక్కడనుంచి వచ్చిచేరేపడిచుండినభక్తుల్లో తమయొక్క అభినయ ప్రత్యేకత్వాన్నిమాత్రమే ప్రదర్శిస్తూ ఉంటున్నారంటాను. ఏనాడు వీరు నిజమైన రసనన్నాటకాన్ని సృష్టించడమో, లేన్నీమృశంకానభవాన్ని ప్రసాదించడమో కలుగుతుందో, అనాటి కని యోగసాధనంగా పరిణమించిందని ఆనుకోడానికి ప్రబలకారణంగా ఉంటుందేమో అనుకొంటాను.

ఒక ఆదర్శనియమైన సహకారపద్ధి

హిందూత్వము, వ్యాపారము, వివాహము, విద్య యెట్టేటు మున్నగువాని నిమిత్తము వడ్డీలేకుండా ఋణములు రు. 5,000 వరకు. ఎప్పుడైనను దరఖాస్తు చేయవచ్చును

ప్రతేకరుసుము రు 1/- మాత్రమే ఉత్తరప్రత్యుత్తరము లింగ్లీషులోనే వ్రాయవలెను. అడ్మిను ఫారముకొరకును, తదితర వివరముల కొరకును అ. 0-4-0 తపాల బిళ్లలను పంపవలెను.

Messrs A. P. VINE & Co., Managing Agents. Ferozepore City (Punjab.)

తంజివిలాసము:- మొదలగు వ.పి. వైన్ అందుకో గ్లోజ్ మేనేజింగ్ ఏజెంటు లెఫోను నెం. 222. ఫోజ్ పూర్, పంజాబ్.

ది ఆయుర్వేదిక్, రీసర్చి లేబరేటరీ

డాక్టరు జి. సూర్యనారాయణమూర్తి ఎ.యం.ఎ.సి. “భిషగ్వర” గారిచే స్థాపింపబడినది ఆమృతబిందు

సుఖవ్యాధులకు రాజావంటిది. బాధపెట్టు నెగ, సవాము, గలవారికి అమోఘమైన మందు. లేపనకత్తి లేనివారికి లేపనకత్తి కలుగజేయును. వీర్యవృద్ధి మును పోగొట్టును. నరములబలహీనతను తగ్గించును. 21 రకముల సుఖవ్యాధులను పూర్తిగ నివారణచేయును. ఆమృతబిందు ఒక్కసారి వాడిన దానిగుణము మరున లేము. పురుషులకు స్త్రీలకు సుఖవ్యాధులను పోగొట్టి సుఖము నిచ్చు.

ఆమృతబిందు వెల రు. 4-8-0.

చంద్రబిందు

బోదకాలు గలవానికి మేలైనమందు. ఈ మందును అనేకరోగములకు వాడి అమోఘముగ పనిచేయుటచేత అనేక యోగ్యతాపత్రముల బహుమియున్నది. రోగవివరములు పూర్తిగ ముందు వ్రాయవలెను.

బుధిరబిందు

చెవుడుగల వారికి చెవుడును పోగొట్టి చెవిలో హోరు, చెవిలో చీమును పోగొట్టి తక్షణమే తక్కువై నిచ్చును. ముందు రోగవివరములు వ్రాయవలెను.

మ.రా:- ఉత్తరప్రత్యుత్తరములు రహస్య జుగ నుంచబడును. పోస్టేజ్ ప్రత్యేకం. పలయువారు:- మేనేజరు

ది ఆయుర్వేదిక్ రీసర్చి లేబరేటరీ.

ముక్తేశ్వరం, తూర్పుగోదావరిజిల్లా.

శుక్లబిందు

ఎంత దుర్బలమైన వీర్యమునైనను గట్టిపరచి ఒక్కగంటలోనే అద్భుతమైన ప్రభావమును చూపును. శుక్లవృద్ధిమును కట్టుటలో వేరుపాండి, స్త్రీపురుషులకు నిరతికేయక్రమము కలిగించుటకు దీనిని వింపిన బౌద్ధధమ లేదు. 25 మా. 2-8-0 3-17

త్రిపురసుందరీ వైద్యశాల, మహేంద్రవాడ-రామచంద్రపురంపొట్టు, గోదావరిజిల్లా.

అమృతమునకు సిద్ధముగానున్నవి

“మామిడి అంట్లు జహంగీరు మొదలగు ప్రసిద్ధిగల 200 రకములను యితర ఫల, పుష్ప, పత్రావృక్షముల అమృతమునకు సిద్ధముగా నున్నవి.” క్యాటలాగు ఈచిత్రము.

రావు చిన్నారావు & సన్స్, రాజ్ గోపన్నగిరి, కడియం, తూర్పుగోదావరిజిల్లా.

రామమోహనఫార్మసీ, అంబేజివాడ.

శ్వేద ఔషధములు భస్మములు తేజములు చూర్ణములు మొదలగునన్నియు కమిటీయోజితముక్తి క్రింద నుపసాధింపబడినవి. అనంతరము చేయిం: బి. కిరీటము గానున్నవి. కేటలాగు ఉచితము.

ప్రెసిడెంటు. సి. రాజగోపాలాచారి బి.వి. బియ్యం. కె. దశరథరామయ్య బి.వి. బియ్యం. బి. వెంకటప్పయ్య కిరీటము వకిలు

గట్టి చాయ రంగు నూలు

పూర్వమునుండి తయారుచేయబడిన గట్టిచాయ తొగరుమరుచాయ నూలురకమున్న నూతన పలుకముల కలరు నూలున్న, నెం 20 మొదలుకొని నెం 150 బరు నూలువరకు తయారుచేయుచున్నాము. కావలయువారు ఆర్డరు వ్రాయించితే ధరలు సరసముగాను గట్టి చాయలుగాను పంపబడును. శాంపిల్ ఆర్డరుకు వ్రాయుడు.

132

యల్. కే. మినాక్షి అయ్యర్,

గట్టిచాయనూలు జవుళివ్యాపారం, మహల్పిథి, మధుర.

రు. 5-8

మౌళిక ప్రవేశ రుసుముగా మాకంపె నికి చెల్లించి వంగోలు తాలూకా దశ గాజు బ్రిగ్గామములో చనిపోయిన మా పాలసీదారు గినిపినేని నర్సయ్యనాయుని వారసునకు 9 వ ఆగష్టు 1929 తేదీన మేము చెల్లించినది.

రు. 500

మా ఉచిత భీమా పద్ధతి సాకర్ణములు

- (1) 18 సంవత్సరములు మొదలు 55 సంవత్సరముల వరకు ఆరోగ్యవంతు లెల్లరును చేరవచ్చును.
- (2) ఇందులో చేరుటకు పూర్వము డాక్టరు పరీక్ష లేదు.
- (3) సభ్యుడగుటకు ప్రవేశ రుసుము 5-8-0 మాత్రమే.
- (4) లోటి సభ్యుడు చనిపోయినప్పుడెల్లను చెల్లించవలసినది నెలకు రు 1-0-0 మాత్రమే. చావులు లేని నెలలలో శాశ్వతము చెల్లించవలసినది లేదు.
- (5) సభ్యుడు చనిపోయినప్పుడెల్లను చెల్లించవలసిన కాలపరిమితి 12 సంవత్సరములు మాత్రమే.

* కష్టపడి రు 1-8-0 కమీషను పద్ధతిమీదగాని లేక నెల 1 కి రు 40-0-0 శీతముమీదగాని పనిచేయు యేజెంటు కావలెను.

ఇతర వివరములకు

ది స్టార్ ఆఫ్ ఇండియా ఇండస్ట్రీయల్ అండ్
జెనరల్ అసూరన్సు కంపెనీ, లిమిటెడ్

23, సెకండులైను బీచ్. మద్రాసు.

లేక సూపరింటెండెంటు,

బెజవాడ.

వ్రతావకస్తూరిమాత్రలు

మిక్కిలి ఘాటుగలిగి కష్టపడగా నుండేను. శ్రేష్ఠవయిన కస్తూరి, గోరోజనం, కుంకుమపువ్వు మొదలగు నవ్వులతో తయారుచేయబడినవి. 1-2 మాత్రలను పుచ్చుకొనిన అనందముగా నుండుటయేగాక అత్యుష్ణ, వాయు, జలబల, శైత్యము, జ్వరము, సన్నిపాతము, బాలింతగూఢము, చిన్నబిడ్డ గూఢముల అగ్నిమాంధ్యము, అజీర్ణభేదము, రిగ్గు, ఉబ్బుపము, మొదలగు అనేక వ్యాధులను ఖండించుటలో రామ బాణమునంటిని. ఆరోగ్యమును బలమును కలిగించుటలో అత్యుత్తమమయినవి. పరీక్షించ దగినవి.

300 మాత్రలు గల సీసా 1 కి రు. 0-4-0

12 సీసాలు రు. 2-8-0

పోస్టు ఖర్చులు ప్రత్యేకము.

పి. సి. ఏ. అండు కంపెనీ, ఆయుర్వేద సమాజం, మెదపే, నెల్లూరు జిల్లా.

AMRUTANJAN

Best
Indian Pain Balm
Sold Every Where

Price Annas 10 only.
AMRUTANJAN DEPOT
MADRAS & BOMBAY.

15 నిమిషములలో అత్యద్భుతముగ వీర్యవృద్ధిని గలిగించును. అనేక యోగ్యతాపత్రికలు, స్వర్ణపతకములు నివ్వబడినవి.

కామబిందు (రిజిస్టర్డ్)

ఈమాత్రము నేవించిన 15 నిమిషములలో అద్భుతగుణము గలుగును. సప్తధాతువులను సంపూర్ణము నిచ్చి నవయావన మును ప్రసంగముఖమును గలిగించును. ఈ ఔషధమునలన గుణము లేనియెడల మందుఖరీదు వాపసుచేయబడును. 24 మాత్రలు బుడ్డి 1-కి రు. 1-0-0. ఒక నెలకు సరిపోవు ఔషధముగల బుడ్డి 1-కి రు. 3-0-0. తపాలాఖర్చు ప్రత్యేకము. 4595

కామబిందు పార్శ్వనీ,

45, పెద్దపిథి, తిరువల్లి క్షే.డి. మదరాసు.

నేషనల్ ఇండియన్ లైఫ్ ఇన్సూరెన్సు కంపెనీ లిమిటెడ్

నూతనముగా ఏర్పరచబడ్డ రెట్టింపులాభముల పద్ధతి నూటికి నలుబదివంతున తిరిగి యిచ్చుపద్ధతులు యొక్కవివరములు

యా దిగువవారికి వ్రాసి కనుగొనుడు.

హిందూదేశములో యిట్టి లాభములను చూపు కంపెనీ యిదితప్ప మరియొకటిలేదని నమ్ముచున్నా మని స్టేట్సుమెంట్ పేషరువారు 15-2-28 తేదీన ప్రచురించియున్నారు.

వివరములకు యీ దిగువకు వ్రాయుడు.

82-1

వి. కె. చెట్టి,

కె.కె.టి. మద్రాసు.

ఫోను నెం. 2420

పోస్టుబాక్సు నెం. 150

చీఫ్ ఏజెంట్:—టి. వి. రాఘవయ్య,

నార్తర్న్ సర్కార్సు, బెజవాడ

దుర్గామెడికల్ హాల్

గవర్నరుపేట, బెజవాడ.

గనేరియా మిక్చర్

గ్యారంటీగా 3 రోజులలో కుదురును

(1) ఈమందు సెగరోగములను నివారించి మూత్రహ నిడుచునప్పుడు గలుగు పోటు, మంట, చురుకును యింకా శి లతోను పిచ్చికారిలతోను నిమిత్తములేకుండ తప్పక కుదుర్చును. సీసా 1-కి రు 8-0-0.

మూర్ఖరిష్టము

(2) ఈమందు యెటువంటి మూర్ఖత్వమును యెన్నిసంఖ్యములనుండియున్న మూర్ఖులైనను గ్యారంటీగా కుదుర్చును. నెలకు సరిపోవుమందు రు 8-0-0.

పొడలకు తైలము

131

(3) ఈ తైలము తైలపొడలనేగాక యితరవిధములైన పొడలను గూడ పోగొట్టును. ఇంకను తామర, గజ్జి, కర్పాశి మొదలుగాగల అన్ని విధములైన చర్మవ్యాధులను పోగొట్టి చర్మ మును మామూలుస్థితికి మార్చును. డబ్బీ 1 కి రు 1-0-0.

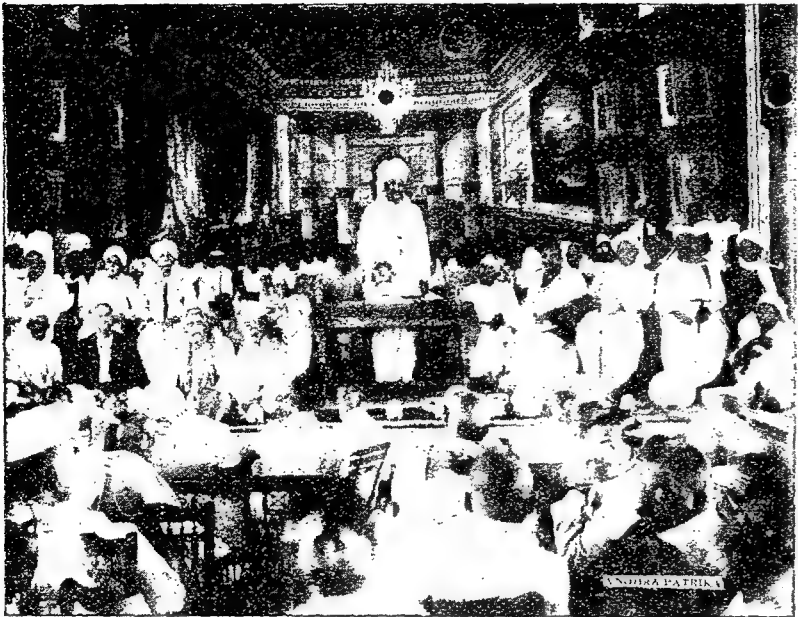
“గుంటూరు జిల్లాకు యేజెంటు:—ఇండియన్ యిండ స్ట్రీయల్ హోముగుంటూరు.”

ఏజెంటు కావలెను.

131

ఆంధ్ర కృష్ణావత్రికల సన్మానసభ - బెజవాడ

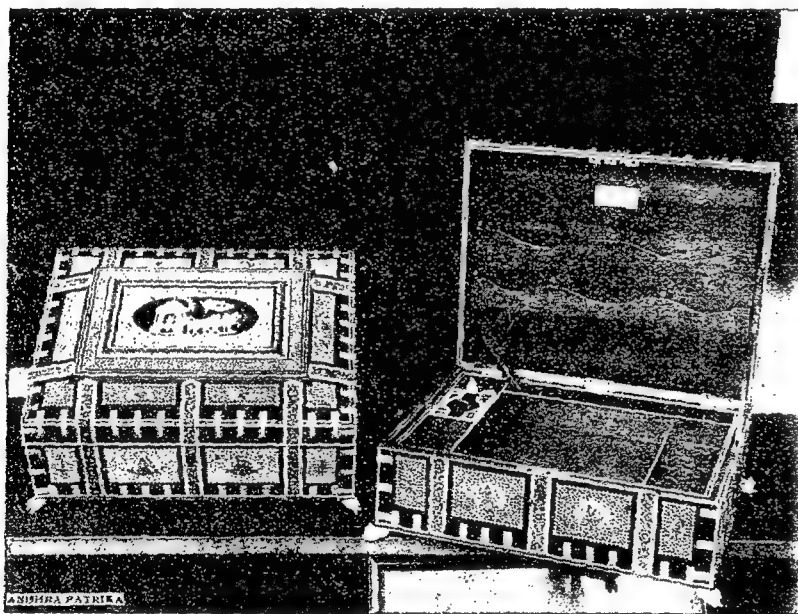

అధ్యక్షులగు గౌ. నరసింహరాజు గారు ప్రసంగించుట. వీరికి ఇరుప్రక్కల ముట్టారు కృష్ణారావు, కా. నాగేశ్వరరావు పంతులుగారు గలరు. వేదికపై నాసీనులయినవారిలో, డి|| బి|| మో. రామచంద్రరావు, న్యాయతి సుబ్బారావు, చల్లా శేషగిరిరావు, నడింపల్లి నరసింహారావు, డాక్టరు శేషి, గా. హరిశర్మ త్తమరావుగారు గలరు. సంగీతముపాడిన పాపయ్యదేవర, పంచనాదమ, పొట్లూరి వీరరాఘవయ్యచౌదరిగారు గలరు. (పి. యక. ఎ.)

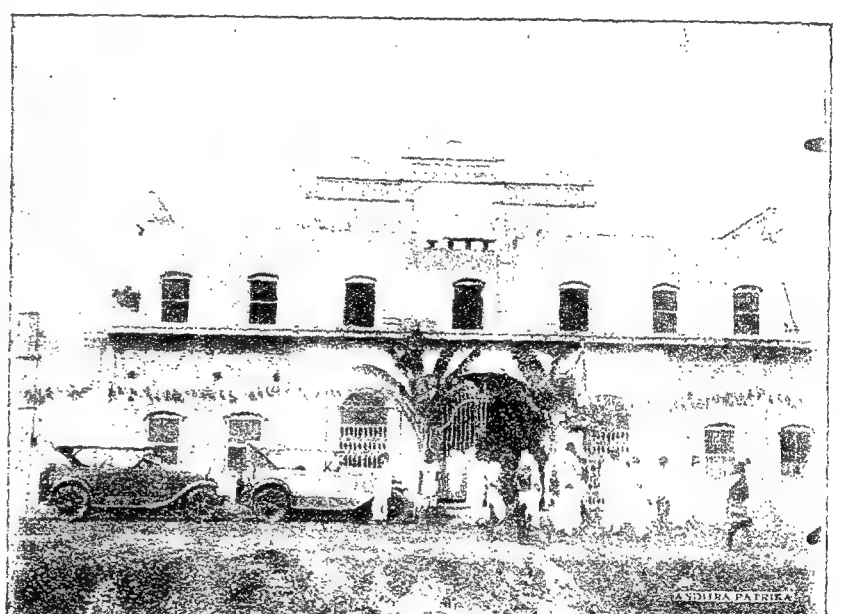

న్యాయతి సుబ్బారావు, కాశినాథుని నాగేశ్వరరావు, గౌ. నరసింహరాజు, డి|| బి|| మో. రామచంద్రరావుగారు గలసి తీసికొనిన నాయాపలము.

(పి. యక. ఎ.)

పత్రికాధిపతుల కిచ్చిన వెండి దండపుత్రైయు; దానిలోని పార్శ్వరూప ఫాంటెను కలమును ఈవలయున గలవు. (ప్రె. ఫో. బి.)

దేశోద్ధారకని దుర్గభాగంధికమా, బెజవాడ. పత్రికాసన్మానసభ జరిగిన భవన మిదియే.

(ప్రె. ఫో. బి.)

దునో, ఆర్. రామ ఫానము చిడివాడ

దేశోద్ధారక నాగేశ్వరరావు పంతులుగారున, సన్మానోత్సవ నిమిత్తమై వచ్చిన ప్రతినిధులు కొందరును దీక్షించు గలరు. (పి. యక. ఎ.)

చెన్నపురిగోని శ్రీమతి. వేదవతియగు విగచిత సింబల్కనాటకము నాడుట. దీనివలన విచ్చిన రాబడి తిరిగి కేంద్ర శారదావిద్యాలయమున కిచ్చివేయబడెను. (ప్రె. ఫో. బి.)

ఆంధ్ర కృష్ణా పత్రికల సన్మానము

(సంగ్రహవార్త)

జెజనాడ, సెప్టెం 9:—నిన్ను టెడినము (1929 సెప్టెంబరు 8 వ తేదీ ఆదివారము) బుద్ధిపంపనా మహాపర్వదినము. 7 వ తేదీ శనివారము సిద్ధివి నాయక కటాక్ష సిద్ధిప్రదముగా వినాయక చతుర్థి శుభదినము. ఈ రెండుదినములును సకలాంగ్రజన మండలికిని ముఖ్యముగా ఆస్తిగులగు హిందువులకును ప్రతినము లగుటయేగాక యీ శుక్ల చతుర్థి భాద్రపద శుక్ల మునందీ చతుర్థి పంచమి దినములు ఆంధ్రులకు ప్రత్యేక మహోత్సవ దినములై నవి. పంచమి భాద్రపదమునాడే కృష్ణాంగ్రహపత్రికలకు సన్మానోత్సవము జరుగునని ప్రకటింపబడినందున చతుర్థి శనివారమునాడే పెక్కుమంది ఆంధ్రులు విజయవాడ పురమున కరుదెంచిరి. దేశోద్ధారక కాశీనాథుని నాగేశ్వరరావు పంతులుగారి దుర్గా విలాస భవనము జనసమీపము కాదొడిగినది. శనివారమునాడే సన్మానసంఘమువారు అతిథిసత్కారమును ప్రారంభించి అన్న పూర్ణా సమారాధనము గావించిరి. 8 వ తేదీని కలకత్తానుండియు మదరాసు నుండియు వచ్చిన వైలుబల్ల బో అహూతులగు నాంధ్రమహాశయులు వందలాదిగా నరుదెంచిరి. 8 వ తేదీ ఉదయమున రిక్త గంటలకు మదరాసునుండి విజయవాడకు వచ్చిన పెయిలు ట్రెయినులో సభాభ్యుత్థులగు మానసియ చింతలపాటి నరసింహరాజుగారు, దేశోద్ధారక కాశీనాథుని నాగేశ్వరరావు పంతులుగారు ఆంధ్ర పత్రికా సంపాదకవర్గము వారగు శ్రీయుతులు చల్లా శేషగిరిరావు, జేదుకూడి శేషగిరిరావు, కొదాలి శివరామ కృష్ణరావు, జయంతి కిరీటిరావు, రావి నూతుల రంగారావు, నీలం రాజు వేంకటేశ్వయ్య, మోచెర్ల కృష్ణమూర్తి, జయంతి నారాయణమూర్తిగారు, మరికొందరు పత్రికోద్యోగులును శ్రీమతి యామినీపూర్ణతిలకమ్మ, శ్రీయుత గద్దె రంగయ్యనాయకు గార్లు మున్నగు ప్రముఖులును వచ్చియుండిరి. సన్మానసంఘమువారు రైలుస్టేషనుకు వచ్చి అభ్యుత్థులకు దేశోద్ధారకులకును అతిథుల కందరికిని స్వాగతమొసగిరి. వారిద్దరికిని పుష్పకర్పూరమాలలనువచ్చించిరి. శుభవాద్యధ్వజములు చెలరేగెను. వచ్చినవారి కందరికిని దుర్గావిలాసభవనమునందే విడిది యేర్పరపబడెను. నలంటిరులు లాంఛనప్రదానములై గుమ్మములకడ కావలియుండి ఆహ్వానప్రముఖులను చూపినవారినిమాత్రమే భవనములోనికి పోనిచ్చుచుండిరి. అతివిశాలముగ నాభవనము పుష్పకవిమానములై శతాధికులగు సతిధులకందరికిని తానొసంగుచుండెను. మందిరారామమునందు నీటి కొళాయిలు పెక్కులుండుటచే వచ్చినవారందరును యధేచ్ఛగా స్నానపానముల చేయగలిగిరి. వలయువారికి ఉష్ణోదకము సర్వసిద్ధముగా నుండెను. వెంటనే యెల్లవారికిని సన్మానసంఘమువారు వేడి వేడి ఉపాహారముల నొసంగిరి. ఈ రీతిగా రైలుబండ్లలో నిద్రలేచిచే కలిగినశ్రమ తొలగనట్లు సుస్నాతులై మితాహారముల నాగించి అతిథులందరును దుర్గావిలాసమునకు కడుచేరువనున్న దుర్గాకళామందిరమునకు తరలిరి. మందిరమంతయును చూతబోముల లోరణములతో నలంకరింపబడి మనోహరముగానుండెను. మందిరనిర్మాణము పూర్తియగుటచే నది మిక్కిలి దిర్ఘస్థియముగానుండెను. భవనమంతయును ఆంధ్రమహాశయులతో నిండియుండెను. నలంటిరులు ద్వారములకడ కావలియుండిరి. సన్మానసంఘనాయకులు వచ్చినవారిని సగౌరవముగ లోనికినిపోయి ఉచితస్నానముల గూర్చుండబెట్టిరి. సరిగా 7-30 గం.కు శ్రీయుత పాపయ్యదేవరగారి మరణీగానముతో కార్యక్రమము ప్రారంభింపబడెను. (కార్యక్రమము వివరముగా కేరొకన్ చూడవగును). కార్యక్రమము ముగిసినపిమ్మట మరల నందరును దుర్గావిలాసమునకు వెళ్లిరి.

దుర్గావిలాసమున భక్త్యభోజ్య కాకపాకాదులతో వంటలు సిద్ధపరపబడెను. వచ్చినవారందరికి సంతృప్తికరముగ భోజనము లిడబడెను. పెక్కువందల మందికి యేకకాలముననే యెట్టి ఆలస్యమునకులగకుండ వడ్డన జరిగినది. ఎవరో కొందరు నిష్ప్రయత్నము తక్కినవారందరకును వర్ణ వివక్షతో పనిలేకుండ కలసి కూర్చుండి యే భుజించిరి. భోజనము లై నపిమ్మట తాంబూలము లొసంగబడెను. లాండులీనవారి సభగూడ వచ్చు డచటనే జరిగినది. పిమ్మట 2 గంటలకు మరల మధ్యాహ్నము కార్యక్రమము ప్రారంభమైనది. (దీనిని కేరొకన్ వివరముగా చూడవగును). రాత్రి 8 గంటలకు మరల విందు జరిగినది. ఉదయము నందుకంటెను హెచ్చునుండి వచ్చిరి. భుజించినవారందరును సన్మానసంఘమువారి యేర్పాటులను వడించిన యవకుల శ్రద్ధాభక్తుల

ఆంధ్ర, కృష్ణా పత్రికలకు సన్మానము

విజయవాడయం దపూర్వముగు సమావేశము

అన్ని పక్షముల ప్రముఖులును ప్రశంసించుట

ఆంధ్ర, కృష్ణా పత్రికాధిపతుల ప్రత్యుత్తరములు

(మా ప్రత్యేక ప్రతినిధినుండి)

జెజనాడ, సెప్టెం 9:—ఆంధ్ర కృష్ణాపత్రికల సన్మానము సందర్భమున నీ పట్టణమున కరుదెంచిన ఆంధ్రనాయకబృందమును, యజ్ఞజనల యుత్సాహసందనులను గాంచినపుడు, ఆంధ్రజాతికంఠకు నిదియొక మహాపర్వదినమా యను నభిప్రాయము ప్రేక్షకులకు గలుగుచుండెను. ఆంధ్రదేశమునందన్ని ప్రాంతముల నుండియు, నల్లమన, రాజకీయ, సాంఘిక వివక్షణలలేక అన్ని పక్షముల ప్రముఖులును అన్ని తరగతుల ప్రముఖులును విరుషీణులును ఈసన్మానమునందు పాల్గొన మత్సహముతో నరుదెంచిరి. కె. వి. ఆర్. స్వామినాయకుగారు నుడివినటులే ఇంత మంది వివిధపక్ష నాయకులును, ప్రముఖులును ఇంతనుండి ప్రేక్షకులును, ఎప్పుడును సభలకు రానివారును ఈమహాసభకు వచ్చుట జూడ ఈయుత్సవము ప్రజాబాహుళ్యమునందెంత అభిమానమును ఆదరమును కలుగజేసెనో స్పష్టపడుచున్నది.

నిన్న సాయంత్రమునుండియే, ఆంధ్రదేశమునందలి వివిధ ప్రాంతములనుండియు ప్రముఖులు విచ్చేయగడంగిరి. కృష్ణా పత్రికాధిపతులగు శ్రీయుత మట్నూరు కృష్ణారావుగారును డాక్టరు పట్టాభిశిత్ రామయ్యగారును; మరికొందరు ప్రముఖులును, బందరునుండి రాత్రి మెయిలుబండిలో వచ్చిరి. ఆంధ్ర పత్రికాధిపతులగు దేశోద్ధారక నాగేశ్వరరావు పంతులుగారును అభ్యుత్థులగు శౌరీ రాం బి. సి. వి. యస్. నరసింహరాజుగారును, డి. బి. మోచర్ల రామచంద్రరావు పంతులుగారు బుర్రా సత్యనారాయణగారు, చల్లా శేషగిరిరావుగారు, గద్దె రంగయ్యనాయకుగారు, మరి ఇతర ప్రముఖులును మదరాసు నుండి విచ్చేసిరి. అనటపల్లి నారాయణరావుగారును, నడింపల్లి నరసింహరావుగారును, వచ్చి వారిని పుష్పమాలాలంకృతుల నొనర్చి విడిదికి తీసుకొనివెళ్లిరి.

సమావేశము

సరిగా ఉదయము 7 గం॥ 30 ని॥లకు దుర్గాకళామందిరమున ఈమహోత్సవము ప్రారంభమయ్యెను. వివిధ ప్రాంతాగతులగు ప్రముఖులతో సభాభవనము క్రిక్కిరిసియుండెను.

సభకు వచ్చినవారు

డి. బి. మోచర్ల రామచంద్రరావు, న్యాయపతి సుబ్బారావు, దేశభక్త కొండా వేంకటప్పయ్య, చల్లా శేషగిరిరావు, గాడిచర్ల పారిసర్వోత్తమరావు ఎం. ఎల్. సి. గద్దెరంగయ్యనాయకు, కె. వి. ఆర్. స్వామినాయకులు ఎం. ఎల్. సి. అయ్య దేవర కాశేశ్వరరావు ఎం. ఎల్. సి. అడుసుపల్లి గోపాలకృష్ణయ్య చౌదరి ఎం. ఎల్. సి., చావలి రామసోమయాజులు ఎం. ఎల్. సి. డి. నారాయణరాజు ఎం. యల్. సి., మాగంటి బాపినీడుచౌదరి, టి. విశ్వనాథం, ఉయ్యర్ ఆలీషా, జయంతిపురం జమీందారు, నల్లూరు నూర్య నారాయణ రావు, గంపలగూడెం జమీందారు, డాక్టరు భోగరాజు పట్టాభిశిత్ రామయ్య, గొల్లపూడి సీతారామశాస్త్రి, చల్లా జగన్నాథం, చెరుకుపల్లి వేంకటప్పయ్య, శేషపల్లి రామస్వామిగుప్త, నుంటూరు రామచంద్రరావు, జా. కుమారస్వామిచౌదరి, రా. సా. శేడించి హనుమంతరావు, ఆత్మకూరి గోవిందాచార్యులు, ఉన్నవ

సు చాల ప్రశంసించిరిగాని నలభీసు పాకములనై అతిరుచికరముగా నుండునట్లు అన్ని పదార్థములను సిద్ధపరచిన వెంటబ్రాహ్మణులను మిక్కిలిగా ప్రశంసించిరి. భోజనానంతరము తాంబూలము లియ్యబడెను. పిమ్మట నాటకసందర్శనమునకు యెర్ర వారును మరల కళామందిరమునకు వెళ్లిరి.

వంటచేసినవారు ఆంధ్రబ్రాహ్మణులు. ఫలము ఆంధ్రదేశ కేంద్రస్థానముగు విజయవాడ. వంటకములు అప్పుమైన ఆంధ్రపాకమున తయారుచేయబడెను. వడ్డించునట్టి యవకులు చవులూరజేసెడు పదార్థములను తిరిమి తిరిమి వడ్డించుచుండిరి. ప్రముఖులగు నాంధ్రులందరును వచ్చి యుండిరి.

(ప్రత్యేకవిలేఖరి)

లక్ష్మీనారాయణ, దోర్నల శేషాద్రి, కర్రా లక్ష్మీనరసింహము, చెరుకువాడ వేంకటనరసింహము, శివట్లాసాక్షి సోమయాజులు, దర్శి చందయ్య, సి. వి. రంగం చెట్టి, వేమూరి నారాయణమూర్తి, న్యాయపతి నారాయణమూర్తి, డి. రాఘవయ్య చౌదరి, న్యాయపతి హనుమంతరావు పంతులు, మాదిరాజు రామమూర్తి, పిల్లలమర్రి ఆంజనేయులు యం. యల్. సి., శిలం సుబ్బారావునాయకు, జి. వి. పున్నయ్యశాస్త్రి, చట్టి నరసింహరావు, ఎటుకూరి వేంకటసుబ్బారావు, ఎల్. వి. ఎల్. నరసింహాచారి, అదిపూడి సోమనాథరావు, కొంపల్లి కోటిలింగంపంతులు, అయ్యంకి వేంకటరమణయ్య, పరవతనేని భూషయ్య చౌదరి, కానూరి దామోదరయ్య చౌదరి, బొబ్బా వేంకటేశ్వయ్య చౌదరి, ఎర్రేని లక్ష్మీనారాయణ చౌదరి, సి. రాజగోపాలాచారి, చలసాని పెదవేంకటప్పయ్యచౌదరి, చలసాని వీరభద్రయ్య చౌదరి, నూకల వీరరాఘవయ్యనాయకు, చావలి నాగేశ్వరరావు, పి. సత్యనారాయణ, డా॥ కె. ఎల్. కేశరి, నూతకల్ల రామశేషయ్య చౌదరి వెదురుమూడి శేషగిరిరావు, కొదాలి శివరామకృష్ణరావు, బుర్రా సత్యనారాయణ, శ్రీమతులు సరోజినీదేవి, (నాటక విఖ్యాత - మైదరాబాదు) యామినీ పూర్ణతిలకమ్మ, డి. బాం. దువ్వూరి సుబ్బమ్మ, శ్రీమతి సరళాదేవి, ఉన్నవ లక్ష్మీబాయిమ్మ, శ్రీయుతులు కామమాని లక్ష్మయ్యచౌదరి, రాచూరు జమీందారు, కొల్లిపర సూరయ్య చౌదరి, కొరారు రామారావు, డాక్టరు వేమూరి రామకృష్ణరావు, పరవతరెడ్డి రామచంద్రారెడ్డి, గూడవల్లి రామబ్రహ్మచౌదరి, మోతే నారాయణరావు ఎం. ఎల్. సి., వావిలాల శివానాథులు పాణెం రామయ్య, శిఖరం పట్టాభి రామలు గుప్త, దువ్వా రామిరెడ్డి, అంచ శివయ్య, డా॥ వేమూరి రామమూర్తి, కాజ వేంకటరామయ్య, కామమాని లక్ష్మయ్య, వీరపనేని బసవయ్య, కొనెలమూడి శ్రీరాములు, టి. వీరన్న నాయకు, వై. వేంకటరత్నం, బి. వియ్యన్న, కె. గంగరాజు శనివారపు సుబ్బారావు, టి. సుబ్బారావు, శ్రీకాకుళం పట్టాభిరాములు గుప్త, మల్లాది ఆంజనేయులు, డా॥ గోవిందరాజులు సుబ్బారావు, మద్ది సుదర్శనం, మంతెన వేంకటరాజు, పారి నాగభూషణము మొదలగువారుగార్లు సభకురుదెంచిన ప్రముఖులలోగలరు.

ఆంధ్రలోకమున సుప్రసిద్ధులగు పాపయ్యదేవరగారు మురళీని, చల్లపల్లి పంచనదేశ్వరశాస్త్రిగారి ఫీడేలును, సాట్లూరి వీరరాఘవయ్య చౌదరిగారు మృదంగమును చేబూని, హృదయమున తమపాండిత్య ప్రతిభతో సభ్యుల హృదయముల రంజిల్పజేసిరి. పిమ్మట బాలికలు కొందరు, సహజశీలులగా శ్రమలతో, జాతీయ గీతముల గానమొనర్చి దేశమాతృప్రభుత్వము నొనర్చిరి.

దేశమాతృప్రవాసంతరము, ఆహ్వాన సంఘాభ్యుత్థులగు నడింపల్లి నరసింహరావు పంతులుగారు అతిథులను ఆహ్వానించుచు నిటుల నుడివిరి.

ఆహ్వాన సంఘాభ్యుత్థుడు

ఆహ్వానసంఘాభ్యుత్థులగు నడింపల్లి నరసింహరావుగారు, సభ్యులకును, అతిథులకును హృదయపూర్వకముగ స్వాగతమొసగుచు నిటుల నుడివిరి. మాచే నాహ్వానితులై, చాల శ్రమలకొచ్చి ఈయుద్యమమును జయప్రదముగ నొనర్చుట కిచ్చటకు విచ్చేసినందులకు ఆహ్వానసంఘము తరపున శతసహస్రవందనములు. సామాన్యముగా, ఆహ్వానసంఘాభ్యుత్థుని యుపన్యాసము మాడుభాగములగు నుండును. అందు మొదటిది, ఆహ్వానసంఘమువారొనర్చు సవర్ణలలోని లోపాలోపముల గురించి. రెండవది, ఆహ్వానసంఘాభ్యుత్థుని, సమర్థతా సమర్థతలనుబట్టి.

సభయందు వచ్చించు విషయములగురించిన ప్రస్తావన భాగము నాక్రమించును. ఈయుత్సవము, ఆంధ్రదేశ ముద్యమించిన మహాపురుషుల గౌరవించి, వారొనర్చిన ముతరవిధములైన తృప్తిప్రసేవకు కామక లర్పించుటకు వుద్దేశింపబడినది. ఈ గజ్జి, కర్పాడి తృప్తిప్రసేవకు కామక లర్పించుటకు వుద్దేశింపబడినది. ఈ సోగొట్టి పర్వ విషయమై సభ్యుల కెక్కువవివరింపనవసరము 1-0-0.

లేదు. ఆవిషయముల గురించి ప్రసంగించుట కుపార్జము, ఆహ్వానసంఘ చారిత్రమునుగురించి, యిందుక తమ యెదుట వివరింపవలసియున్నది. ఈరోజులలో అనేక ఆహ్వాన సంఘము లేర్పడుచున్నవి, అనేకసభలు జరుగుచున్నవి. కాని ఈరోజున జరుగుచున్న మహాసభవంటిసభ ఇంతవర కీయాంధ్ర దేశముననేగాదు, భారతదేశమంతటకడనుగూడ జరిగియుండ లేదు. ఇట్టిసన్మాహములో చాలచిక్కులు సంభవించెను. ఎన్ని యో అవాంతరములు సంభవితలేను. సామాన్యముగా నెవరైన నొక క్రొత్త సంకల్పమును, సన్మాహమువల్ల డించినయెడల, కొందరు, విపరీతంగాచూస్తారు. కొందరు హాస్యంగా చూస్తారు. మరికొందరు వినోదంగాచూస్తారు. ఈయంద్వయముగూడ పామర జనులలో అట్టిభావములే మొదటగలిగించినది. కొందరు, ఓహో ఇదేమి వింతదృశ్యమన్నారు. ఈప్రయత్నం, ఎప్పుడైనా జయ ప్రదంగా జరుగుతుందాఅన్నారు. మరికొందరు, నాకేవలరావు గారును కృష్ణారావుగారు అసహాయవాదులు, నిష్పవంటివారు. ఈయంద్వయముతో సంబంధం పెట్టుకొంటే, ఎట్టి ముప్పువాటి ల్లనోయని చాలమంది భయపడిరి. పూర్వం ఆంగ్ల దేశములో సర్ వాల్టర్ రాబీగారు పొగబట్టు పీల్చుచుండగా, ఇతరు లది చూచి ఆతను తగులబడిపోవుచున్నాడని భయపడినట్లే, ఈ యంద్వయముగూర్చి గూడ కొందరు చాలభయపడిరి. అవటపల్ల నారాయణరావుగా రెచ్చుటనుండియో వచ్చి ఈక్రొత్త ఉద్యమ మును ప్రవేశపెట్టి అల్లరిచేయడానికి వచ్చినాడా అని కొం దరు భయపడిరి. ఇట్టి భయములును అపోహలును తొలగి, ఈ యంద్వయమునందు భయపడవలసిన దెద్దియును లేదనియు. చాల మంది ఉద్దేశముతో ప్రారంభింపబడెననియు ఇది తప్పక ఆద రింపదగినదనియు చెలిసికొనుటకు రెండునెలలుపట్టెను. ఈయంద్వ యమును ప్రారంభించి, రెండుమాడు నెలలైనను, నెరవేరుటకు ఇంతకాలము పట్టుట కిదియే కారణము. సదుద్దేశముతో నొక యంద్వయము ప్రారంభింప బడినదనినమ్మినవీటుట దానిని ఆద రించి, మిక్కిలి యుత్సాహముతో నిర్వహించుట ఆంధ్రుల ముఖ్యలక్షణము. గాంధీ మహాత్ముడు, పాంచజన్యమును పూరించి ఆసహాయోద్యమమును ప్రారంభించి నపుడు, ఆంధ్రుల యంద్వ యమును అలి దిగ్విజయముగా నిర్వహించిరి. ఆ రోజులలో ఆంధ్రులు గాంధీమహాత్మునికంటె గూడ ఒక అడుగు ముందు వేసిరి.

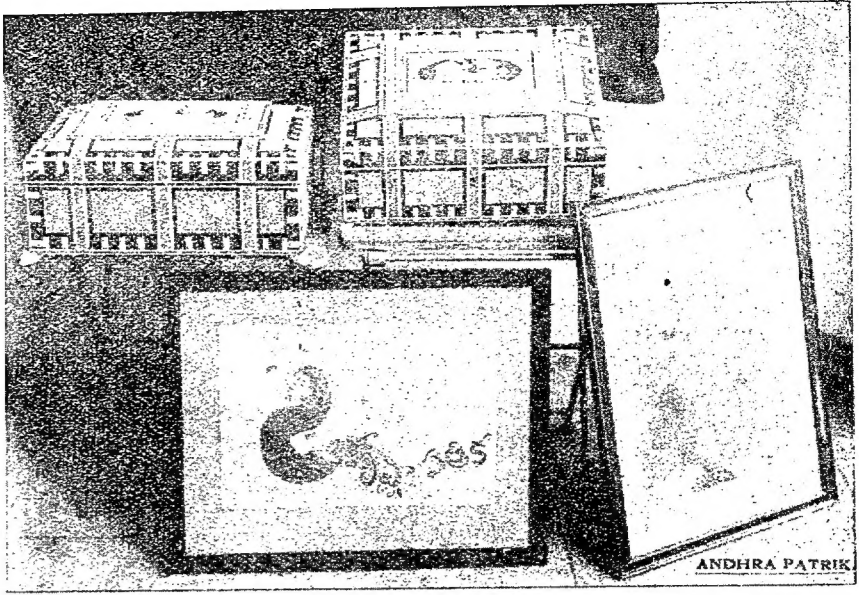
ఆహ్వాన సంఘమువా రొనర్చు సవర్యులగురించి ఒక విష యము చెప్పవలసియున్నది. ఆహ్వాన సంఘమువారు, దేశమునం దలి ప్రముఖుల కందరకును, ఆహ్వానములనందిరి. కాని కొందర కు అందలేదని చెలియుచున్నది. ఇది మా దురదృష్టము గాని, కార్యలోపము గాదు.

కొన్ని చిక్కులు

ఈ యంద్వయమును ప్రారంభించిన 2, 3 నెలలలోను, ఈ ప్రయత్నము జరుగదనియు, దీనికి విక్రాంతి ఇస్తే బాగుం టుందనియు అనుకొనిన రోజులుగూడ గలిగెను. ఇంత జయ ప్రదంగా జరుగునాయనియు శంకగలిగెను. అయినను, ఆంధ్ర దేశ మునం దన్ని పక్షములవారను, ఈ ప్రయత్నముయొక్క సదు ద్దేశమును గమనించి, సానుభూతితో కలసి పనిచేసినందుల కెంతయు కృతజ్ఞులము: ఈపత్రికలను సన్మానించు విషయమున ఆంధ్రదేశమునం దందరును పరమసంతోషముతో పూజజేయు చున్నారని ఇందులన స్పష్టమగుచున్నది.

వార్తాపత్రికల ప్రాముఖ్యము

ఈ రోజులలో, ఏజాతిగాని ఆభివృద్ధినంది, దిగ్విజయ ముగ ముందుకు రావలయునెడల ఆదేశమునందలి పత్రికలే మూలాధారములు. ఆంగ్ల దేశమునంటి, నాగరిక రాష్ట్రమున, ప్రభుత్వమును సాగించునది, రాజుగారు, మంత్రులు గారు, నే నా నాయకులుగారు, నాకాదళములు గావు. ఆదేశపు పత్రికలే నిజముగ దేశపరిపాలనను నిర్వహించుచున్నవి. గత మహాసంగ్రా మమున, ఆంగ్ల దేశములో విశేష వార్తాపత్రికల కధిపతియగు నార్తక్లిఫ్ ప్రభువు ఎంతమంది మంత్రుల మార్చెనో, ఎంతమం దిని, మంత్రిపదవులయందు స్థాపించెనో, అందరకును చెలిసిన విషయమే. వార్తాపత్రికల వ్యాప్తి సందర్భమున నొక లక్షణ ము గమనింపదగి యున్నది. ఏ దేశమునందు, విద్యా, విజ్ఞానాభి వృద్ధి యధికముగ నుండునో, అట్లుట వార్తాపత్రికల ప్రచార మధికముగ నుండును. వార్తాపత్రిక లేకడ, కృశించి యుం దునో, అక్కడ విద్యా విజ్ఞానములు కొరవడి యుండును. పూ ర్వము మనదేశములో, శ్రీముఖములు, ప్రస్తుతపు వార్తాపత్రికల స్థానము నాక్రమించెడివి. వీనిని మన స్వాములవారు ప్రకటిం చెడివారు. సాంఘిక విషయములలో శ్రీముఖములు ఉత్తర వులుగ నుండెడివి. వాని వెనుకనుండెడి, అధికారపు మినహా

ఆంధ్ర కృష్ణాధిపతులకు సన్మానసంఘమువా రిచ్చిన దంతపుపెట్టెలును, చిత్రపటములును నిందు గలవు.

(ఎ. య. ఎ.)

యింపుతో, నవియే ఈకాలపుపత్రికలైనవి. వార్తాపత్రికలవెనుక, మద్దతుగ నుండునవి శత్రువులుకావు, కత్తులుకావు, కఠారులుగా వు, శిపాయి సిబ్బందికాదు. అయితే వాని కన్నింటికంటెను, బలవత్తరమగు, మహాదేశస్వాతి వార్తాపత్రికల వెనుకనుండి ప్రపంచమును పరీక్షించుకొనుచున్నది. ఎవరిట్టి దివ్యతేజస్సుతో పత్రికను నిర్వహించునో, అతడే నిజముగ దేశములో రాజ్య ము చేయుచున్నాడు.

వార్తాపత్రికా నిర్వహణ కష్టములు

ఇతరదేశములలో వార్తాపత్రికలను రెండు ప్రయోజన ము ల న ర్శించి నిర్వహించుచు నుం దురు. అందొకటి, ధనసంపాదనము. రెండవది, దేశసేవ. కాని ఈదేశములో నా త్రము మొదటి ఆశయము పూజ్యము. ఈదేశ ములో వార్తాపత్రికల పత్రికానిర్వాహకు లనుభవించుచుండు ఊభ నర్హింప సాధ్యముగాదు. కొన్ని పత్రికలు పుట్టిన వెంటనే అదృశ్యమగుచున్నవి. కొన్ని పుట్టియు పుట్టుకమునపే మరణించు చున్నవి. ఈదేశమున వార్తాపత్రిక తిట్టిసితిమం దుండుటకు, ప్రజల నిరాదరణయును, మాంద్యమును మొదటికారణములు. మ హాజనుల విముఖత, ప్రభుత్వమువారి దౌర్జన్యము, ఈమాడును తో డున్నది. ఈదేశములో పత్రికలు, కుప్పింపడానికి దోహద మగు చున్నవి. వార్తాపత్రికానిర్వాహకు లీదేశములో ప్రస్తుతముపడు చున్న చిక్కులు చూచినయెడల పూర్వపు ఋషులసితి జ్ఞాపి కి నచ్చుచున్నది. పూర్వము ఋషులు త్రేతాస్మలమధ్య తపస్సు చేసినటులనే, వార్తాపత్రికల నిర్వాహకులు, ప్రతిరోజును, 124, 144 పెళ్ల నలును అన్నలపద్య, నిలచి, తమ ధర్మమును నిర్వ హించుచున్నారు. పాశ్చాత్యులలో ఇటువంటి ఇబ్బందులు లేవు. ఇటువంటి భయంకరసితిలోగూడా, మనపత్రికలు, దౌర్జన్యకార్య వైపునకులతో తమధర్మమును నిర్వహించి వనుటకు, అసహాయోద్యమపు రోజులలో, ఆంధ్ర, కృష్ణాపత్రి కలుజేసిన ప్రబోధమే తార్కాణము. అట్టి పీరు దేశమున కంతకును పూజనీయులుగారని ఎనరకలకు (వినుడు వినుడు.)

ఆంధ్ర కృష్ణాపత్రిక లొనర్చిన సేవ

ఈపత్రికలు దేశమున కొనర్చిన ఓరమోత్సాహము సేవ వాని నిర్వాహకులకు సరిగి చెలియకపోవచ్చును. ఈ పత్రికలు మనదేశములో నొనర్చిన విప్లవకరమగు ప్రబోధము, ప్రతిపాం తమునందును ప్రస్ఫుటమగుచున్నది. 10 వత్సరములకు పూర్వము 8 వత్సరముల వయస్సు దాటువరకు బాలికల నవివాహితలుగ నుంచినయెడల సంఘమునకు ప్రశ్నయనుసంభవించునని ఛతావహు లై పోయెడివారు. ఇప్పుడు 14 సం॥ ము లోపున వివాహమొనర్చు రాదని చట్టమరాగానే పెద్దపెద్ద పండితులగు శాస్త్రులుగారు గూడ బహిరంగంగాను, బహిరంగంగా చేయజాలనివారు రహ స్యముగానున్న ఆమోదించుచున్నారు. ఇట్టిప్రబోధము వచ్చు నని ఇదివరకు ఎవరును ఊహింపనైన నా సాధ్యమయ్యెడిదిగాదు. ఇదంతయు ఆంధ్ర కృష్ణాపత్రిక లొనర్చిన ప్రబోధమే. పూర్వ ము పెద్దపెద్ద గ్రంథములొనర్చెడు పనిసంతను ప్రస్తుతము వార్తా పత్రిక లొనర్చుచున్నది. రాసరాను పుస్తకముల విలువతర్కి పత్రి కల విలువ పోల్చుచున్నది. వార్తాపత్రికలు మనకు చెలియకండ గనే దినదినము మనలో అద్భుతమైనమార్పును గలుగచేయుచు న్నువి. మనవద్ద కత్తులులేవు. కఠారులులేవు. ఈ 25 వత్సరముల లోను అధికారవర్ధమువారి నిరంకుశత్వమును సడలంపచేసి ప్రజ లకు నూతనమగు హక్కుల సంపాదించిన దీపత్రికలేయని చెప్పు టయం దేమియు నతిశయోక్తిలేదు.

ఈ రెండు పత్రికలతోపాటు ఇతర పత్రికలనుగూడ ఎందుకు సన్మానింపలేదని కొందరు విమర్శించుచున్న విషయము నిజమే. కృష్ణాంధ్ర పత్రికలు 25 వత్సరములుగా చిరకాలము దేశసేవ యొనర్చెను గనుక వాని రెంటిని ప్రశంసించుటకే ఈ సన్మాన ముద్దేశింపబడెను. అట్టితరీ ఇతరపత్రికల నేల సన్మానింప రాదనుప్రశ్న నా కర్థము గాకున్నది. వినాయక చవితిరోజున వినాయకునే పూజింతురేగాని, అనంతపద్మనాభు నేల పూజింప రాదనుప్రశ్న యెటులనున్నదో వై ప్రశ్నగూడ యెటులనే యు న్నుది. ఇతరపత్రికల కాసయము వచ్చినపుడు వానికిగూడ సత్కారము జరుపవచ్చును. అంతియగాని, ఈసందర్భమునం దాప్రసక్తి దెచ్చిపెట్టుట యుక్తముగాదు. ఈయభిప్రాయములు నానియేగాని, సన్మాన సంఘ మంతటితరపునను నేను చెలుపుట లేదు. అందుచే నా యభిప్రాయములచే, సన్మాన సంఘము నంతను బంధింపరాదు.

ముగింపు

ఈరోజున నీ సన్మానోత్సాహ మింత దిగ్విజయముగ జరుగుచుండుట మహాసంతోషకరము. ఏయంద్వయమునుగాని, సదుద్దేశముతోడను ఓర్పుతోను, ఉత్సాహముతోడను పట్టు దలతోడను ప్రారంభించి సాగించినయెడల తప్పక దిగ్విజయ ముంది తీరుననియు, ఈ యంద్వయ విజయమునుగాంచి, తత్ప్రార్థకులగు అవటపల్ల నారాయణరావుగా రీ దినమున అనుభ వించు నానందమునే అందఱును అనుభవించు తుర ని యు, ఇందులన నొక గుణపాతమును నేర్చుకొనవచ్చును. మత, రాజ కీయ పాత్రీక విభేదములులేక, అందఱును, ఈ సన్మానమునజేరి జయప్రదముగ నెరవేర్చినందుల కెల్ల వారికిని తిరిగి నా హృదయ పూర్వకముగ కృతజ్ఞతను వెల్లడించుచున్నాను అని నరసింహా రావుగారు నుడివిరి.

ప్రముఖుల సందేశములు

సన్మాన సంఘాధ్యక్షులు శ్రీ నడింపల్లి వెంకటలక్ష్మీనర సింహారావుగారు పిమ్మట దేశమందలి వివిధప్రాంతములనుండి నాయకులును, ప్రముఖులునుపంపిన సందేశములను సభయందు చదివిరి. వారందరను, కృష్ణాంధ్రపత్రికారాజములయొక్క మహాత్మ్యములనుచేర్చిని తత్పత్రికాధిపతుల దేశభక్త్యుత్సాహాధి కత్తులను, వారి నిరుపమానత్యాగమును కొనియాడుచు చిరకాల ము పత్రికలు జయప్రదముగ వర్ధిల్లవలయునని ఆశించుచు అభి నందనములు సమర్పించిరి. సర్ బయ్యా నరసింహేశ్వరశర్మ గారును, “లీడరు” పత్రికాసంపాదకులగు చిర్రావూరి యడ్డేశ్వర చింతామణిగారును, సర్ అన్నం పరశురామపాత్రో గారును శ్రీ వేమనరపు రామదాసుపంతులుగారును డి॥ బి॥టి. రాఘవయ్యగారును, బొంబాయి రాష్ట్రీయాంధ్రమహాసభవారు ను, ఇప్పుడుఒకపక్ష డాంధ్రపత్రికయందు విలేఖరులుగ నుండి పత్రికాసేవనుగావించి ఇప్పుడు పైముస్ అఫ్ ఇండియాపత్రికలో నున్న వారగు శ్రీ వైరవరసు హనుమంతరావుగారును, యమ్. సి. నాయుడుగారును, మాగంటి శీతయ్యగారును, బర్మా ఆంధ్రులును అభినందన సందేశము లంపిరి.

అధ్యక్షుల ఉపవాదన

గొ॥ చింతలపాటి వెంకటసూర్య నరసింహారాజుగారిని మహాసభ కధ్యక్షులుగ నుపపాదించుచు చెబవాడ పురపాలక సంఘాధ్యక్షులు శ్రీ ఆయ్యదేవర కాశేశ్వరరావుగా రిట్లు పలికిరి. “నేటిదిన మాంధ్రదేశమునందు గొప్ప సుదినమని మన మందరమును భావించక తప్పదు. ఆంధ్రదేశమున పెక్కుసంవ త్సరములనుండి విజ్ఞానమును వెదజల్లి ఆంధ్రజాతి సంతకు, ఏరో

నూలును నకు గొనివచ్చి ఆంధ్రులలో పట్టణ వాసులందఱాక సామాన్యజనమందఱలో గూడ దేశభిమానమును, భాషాభిమానమును వ్యాపింపజేసి, ఆంధ్ర దేశమునకు గౌరవ ప్రతిష్ఠల నార్జించి, ఆంధ్రజాతీయం దొక నూతనవికాసమును, ఒకనూతన తేజస్సును, నవీన జీవితమును కలుగజేసిన పత్రికారాజములకు ఆంధ్రపత్రిక, కృష్ణాపత్రికల పట్ల మనస్ఫూర్తియు, మనకృతజ్ఞతను సమర్పించుట కీచివమున యిప్పటి సమాజేమైన సందర్భమున, నీమహాసభకు గౌరవనీయు లగు శ్రీ సి.వి. యస్. నరసింహారాజుగారి నగృహీత మలంకరిం పవలసినదిగ నుపపాదించుచున్నాను. శ్రీ నరసింహారాజుగారి రాంధ్రదేశమునందేగాక, చెన్నరాజధానియందును, హిందూ దేశమునందలి ప్రజానాథు లందఱకును పరిచయులే. వారిసేరు గనివారే లేరు. యనేకసంవత్సరములుగ వారు జాతీయవాదులై దేశసేవ జేయుచున్నారు. స్థానికస్వపరిపాలనా సంస్థలందును, శాసనసభలోను, నిరంతరము ప్రజలతరపున ప్రజాప్రతినిధిగ అచూల్యమైన కృషిచేసియున్నారు. వీరు రచనరాజధానిలోని గొప్పరాజ్యాంగవేత్తలలో నొకరు. సమస్తము ప్రజాసేవ కోర్కెనుమలందును వీరు పాల్గొనియున్నారు. చెన్నపురి శాసన సభకు వా రగృహీతులు. అధ్యక్షులు అన్నికతులకు అతీరులై యున్నారు. నేటి మహాసభయు సర్వసత్ సమాజేయ. ఆంధ్రజాత్యభ్యుదయమును, ఆంధ్రప్రతిష్ఠను కాంక్షించెడివా రెల్లరు నిప్పుట సమాజేమైయున్నారు. రాజకీయ, రాజకాది విషయములం దెట్టిభేదాభిప్రాయము లుంకినను చిరకాలము నుండి దేశసేవజేసిన పత్రికాధిపతులకు గౌరవించుటకు వాన మెల్లరము సమాజే మైనపుడు ఇట్టి సర్వజన సమ్మోహన సంధిరే వము నీ సభకు అధ్యక్షులుగ నుండుటకు, సమస్త పక్షాతీతులగు శ్రీ నరసింహారాజుగారి రెంతయు నర్హులు " అని పల్కిరి. (హర్షధ్వనులు)

శ్రీ చావలి రామసోమయాజులుగారు

ఈఉపపాదనకు బలపరచుచు తన ఆధ్యక్షుల నే నాటి సభ వారును అధ్యక్షులుగ నెన్నుకొనినందులకు తా మెంతయు గర్వించుచున్నామని పల్కిరి. "అధ్యక్షులపై మాకేగాక దేశమునం దెల్లరజను యింత గౌరవము కలిగియుండుట నాకాశ్చర్య సంధములు కలిగించుచున్నది. 1926 సం॥మున నాకు కాంగ్రెసు పక్షనా యకులై యుండి, గవర్నరుగారు కాంగ్రెసువారిని మంత్రిపద స్వీకార మొనరింపజేసినదిగ కోరినపుడును దేశభక్తిని, కాంగ్రెసు ఆదేశమును, ప్రజాభిక్తి పరాయణము మాత్రమే లక్ష్య ముండుచుకొని, నిష్కలంకముగా, గంభీరముగా తన నింకరణమును ప్రకటించి, కాంగ్రెసు పక్షమునను శాశ్వతమున కిద్ది గడించెడియుంటే ఆంధ్రదేశమునకు చిరకాలమునండి మహత్సేవలను గావించిన కృష్ణాంధ్రపత్రికల గౌరవిం చుట దేశ భావి సాభాగ్య నూచకము ఆంధ్రకృష్ణాపత్రికలు ఆంధ్రదేశమునకే గాక, ఆంధ్రవాఙ్మయమునకు గావించిన సేవ సజీమము. అట్టి పత్రికారాజ ముల సన్మాన సభ కధ్యక్షులుగ నుండుటకు పనికిండు, పరు నాలను సంవత్సరములనుండియు ప్రజాసేవ యొనరించుచున్న శాసన సభాగృహీతులగు శ్రీ నరసింహారాజుగారి రెంతయు తగి యున్నారని" తెలిపి.

శ్రీ గాడిచర్ల హరినర్సయ్యారావుగారు

ఉపపాదన నింకను బలపరచుచు దువ్యంతుకు శకుంత లను చూడనే నరించినటు లాంధ్రదేశము శ్రీ నరసింహ రాజు గారిని దర్శనమాత్రముననే అధ్యక్షులుగ నిర్దేశించియు, వీరు త్కృతయును, కృతయులలో బలాధ్యులునై యున్నారనియు పలికిరి.

అంతఃకరణమే ముఖ్యాధారమని దువ్యంతుకుచెప్పెను. అటులే ఆంధ్రదేశము అంతఃకరణముచేత కీరిని నరించినది. సామాన్యముగ పత్రికలన్నియు నేకమటుంబము. వైగలకుటుం బముగాదు. సాంఘిక రాజకీయాదిభేదములన్నియుంకినను, ఎన్ని విరుద్ధభావములున్నను, పత్రికాప్రపంచమునందు నొకటియే. ఇట్టి సోదరప్రపంచము జేయునట్టి సన్మానసభ కధ్యక్షులుగ నుం డవలసినవారు సర్వసత్ముల కతీతులై, సమస్తపక్షముల కధ్యక్షులుగ నుండిన శ్రీ రాజుగారే కృష్ణాంధ్ర పత్రికల అధి పతులను నాటితోపనిజేసిన గౌరవండుకు సమకాలికులను, నాటికంటె నెక్కుండు ఆపభవము గూడ గలిగియుండుట శ్రీ రాజుగారు అధ్యక్షులుగ నుండుటకు మరొకకారణము." అని పల్కిరి.

పిదప అత్యంత హర్షధ్వనులు చెలగ, అధ్యక్షులు పువ్వు మాలలంకృతులు గావించబడిరి.

అధ్యక్షోపన్యాసము

సోదరసోదరీమణులారా!

సభాగృహమున నెన్నుకొను విషయములో ప్రస్తుతాన స్థానిక సేవీయధ్యక్షులవారి నధిష్టించుటకు నాయత్తతను గూర్చి ఇంతకుముందు ముట్టాడిన నామిత్రులు కడుసమర్థతతో, నాపై నత్యంతకరుణ నహించి నుడివిన వాక్యములకు నావారలకు నాకృతజ్ఞతాపూర్వకమందనము లర్పించుచున్నాను. కృష్ణాంధ్రపత్రికాధిపతుల సన్మానించుటకు నాకును ఆపకాశము కలుగజేసినందుకు సన్మానసంఘమువారికిని నా నమస్కృతులు

కృష్ణాపత్రిక

కృష్ణాపత్రిక 1902 సంవత్సర ప్రాంతమునందు స్థాపింపబడెను. దేశభక్త కొండా వెంకటప్పయ్య పంతులుగారు ఈపత్రికకు మొట్టమొదట సంపాదకులుగా నుండిరి (హర్షధ్వనులు). అనంత రము 1905 సంవత్సర ప్రాంతమునందు శ్రీయ్యతముల్పూరి కృష్ణారావు పంతులుగారి పత్రికా సంపాదకత్వమును వహించిరి (మరల హర్షధ్వనులు). 1905 వత్సరమునబాగాశాఖిజన సమయ మననీ. కృష్ణాపత్రికా విజృంభణమును, ఆయాంధ్రనా దినము

గౌ. సి. వి. నరసింహారాజుగారు. ఆంధ్ర, కృష్ణా పత్రికా సన్మానసభ కధ్యక్షులు.

లలో కృష్ణారావుగారు ప్రాసన్నాతలును ఆంధ్రప్రజలకుకోము ద్రితములై యున్నవమట నిక్కువము. అప్పటిలో స్వదేశీ యు ద్యమమునందు వారు కడుకడకు శ్రద్ధసహించి, దేశమున పత్రికా మాలమున గావించిన ప్రచారమారము. 1907 సంవత్సరమున దినగతులైన లాల్-లజపతిరాయగారికి ప్రభుత్వమువారు ప్రసాసక్షి విధించినపుడు కృష్ణాపత్రికయందు శ్రీకృష్ణారావు గారు ప్రాసన్నాతమైనవారము మనమనకులందు గాధముగ నాటుకొనియున్నది. పిదప 1916 సంవత్సరము. "హోంయూ లు" ఉద్యమము ప్రారంభింపబడినపుడు అందరికంటె ముందం జెచ్చి, ఆంధ్రదేశములో జాతీయత్యమును బోధపరచినవారి లో బంధువారు ముఖ్యులు. ఆయుధ్యుని న్యాయై కృష్ణారావు గారు గావించిన ప్రచారప్రభావ మనల్పమై లోకవిదిగమై యున్నది. మరియు సహాయనిరంకరణ్యుల ప్రారంభమున నిశ్చల ధర్మబుద్ధితోడను, తదేంద్రియపరితంత్ర తోడను వారు దేశమునొనర్చిన సహాయకృతినెనమెన్నటికిని మరుంజాలము. కృష్ణా పత్రిక తెలి గ్రాములు కొరుల కిలిగినది. వారి పద లాలిత్య ముద్వితీయము. 1918 సం॥ నుండియే నేను కృష్ణాపత్రి కకు జండాదారినిగ నుంటిని. ప్రతివారమును పత్రిక యరుడెం చు సరికి అందలి ప్రధానవ్యాస రాజమును పతింప నెంలేని కుతూహల పడుచుండును. అందుచేత కృష్ణాపత్రిక యనిన వాకుగల యభిమాన మెక్కుడని మనవిజేయుచున్నాను.

ఆంధ్రపత్రిక

దేశోద్ధారక కాశీనాథుని నాగేశ్వరరావు పంతులు గారు మొట్టమొదట నీయాంధ్ర పత్రికను 1908 సంవత్సరములో బొంబాయి పట్టణమున స్థాపించిరి. అప్పకది వారపత్రికగ మాత్రముండెను. తెలుగు పత్రికను బొంబాయినుండు యేల స్థాపించి నిర్వహించుచున్నారని నాకాశ్చర్యముగ నుండెడిది. కాని వారియొక్క సమర్థతయును, వారి ఉత్సాహశక్తులును, అరంభము నుండియే వెల్లడి యగుచు నుండెను. 1914 సంవత్సర మన పీఠీ పత్రికను చెన్నపురికి మార్చిరి. అప్పటిలో ఐరోపా మహా సంగ్రామము ప్రారంభ మయెను. ఆంధ్రదేశమునందు ప్రతి గ్రామమునందును ప్రజల్లరికిని యుద్ధసమాచారములను తెలిసి కొన వలయునను ఆసక్తి యుండెడిది. అన్ని గ్రామముల వారును విశేషముగా నాంధ్రపత్రికను దెప్పించుచు, అనుదిన మాపత్రికద్వారా వార్తలను దెలిసికొనవలయునను నాకురతను ప్రకటించు చుండెడివా రనుట సర్వజన విదితమే. సంగ్రా మవార్తలను ప్రజా సామాన్యమున కెప్పటి కప్పుడు ఆంధ్రపత్రిక తెలుపుచుండెడిది. సహాయనిరంకరణ్యుల మారంభము నుండియే ఆంధ్రపత్రిక చండాదారుల సంఖ్య వృద్ధిచూయెను. ఏతదుద్యమమున ఆంధ్రపత్రిక దేశమునందు గావించిన ప్రచార ప్రబోధములు ఆంధ్రసహజులెల్లరకు సువిదితములే గావున నే నేరుగనొక్కొక్కాణింపబనిలేదు.

పత్రికానిర్వహణపై పుణ్యము

ఆంధ్ర, కృష్ణాపత్రికలు ఆంధ్ర దేశమున జాతీయ తత్వమును ప్రబోధించుచుండు విశేషముగ పాటుబడెనటు లునుప్రసిద్ధము. దేశోద్ధారక నాగేశ్వరరావు పంతులుగారు మొదటిసంఘటియ న్యాయపరిషత్తును గొప్పసభాసభలని మనకు తెలియును. ఏపత్రికనైనను జనుప్రచరముగ నిర్వహించుటకు న్యాయపరిషత్తుయొ, నిష్పాక్షికత పుణ్యమును అన్యోక్యము లై యున్నవి. పత్రికాపాతకులు సాధారణముగా పలువిధము లగు రుచులు కలనాడై యుండును. అప్పటికప్పుడు వార్తలను మాత్రము చూచెడివారు కొందరు. ప్రస్తుతదేశపరిస్థి తలన గూర్చియు, దేశీయసహస్యలనుగూర్చియుపై పత్రికా సంపాదకుల యభిప్రాయములకు కనుకొనవలెనాయు గల వారు మరికొందరు. న్యాయపరిషత్తును దెలిసికొనుటకై పత్రికలదెప్పించునారు నింక కొందరు గలరు. నాగేశ్వర రావుపంతులుగారి రీతియనున గ్రహించి ఈ మూడువిధము లను సమాచారములకు లుపత్రికయం దలి నిపుతంతో ప్రక టించుచుండుటయే ముఖ్యముగ నీపత్రిక జనుప్రచరముగ నడచు టకు కారణమని నాయుద్దేశము.

ప్రభుత్వము-పత్రికల స్వేచ్ఛ

దేశపరిపాలననుజేయు సామ్రాజ్యప్రభుత్వములవారు ఆంధ్రుల భావలనెటుంగనికారణమున తమ ప్రభుత్వము నేరీతినిగూడించి, తమ కెట్టియొపద్రవమును కలగజేయునోయని యాదేశభావా పత్రికలనొకకంట కనిపెట్టియుండుట సహజమే. విదేశీయులగు పాలకులకు,

మాన్యదేశములను ప్రజలకును సీభేదాభిప్రాయము రాకతిప్పును. తమప్రభుత్వమును నిలుపజేట్టుకొనవలయునని వారికిని, పత్రి కలు ప్రజలలో ప్రబోధమునుపెచ్చి, సంస్కరణభావముల నెక్క జల్లి, దేశమును ముందుకు నడిపింపవలయునను నభిమతము పత్రికలకు నుండుటచేత ఇరువురకును సంఘర్షణము రాకనూ నదు. కావున పత్రికల స్వేచ్ఛ నెంతసర కరికట్టులనెను సమస్య గొప్ప రాజ్యతత్వము. వార్తాపత్రికలకు తిని స్వాతంత్ర్యము నొసంగవలయునను భావ మిపుడు ప్రబలమైనది. మన దొర తనమువారును కొంతవర కావార్తను గమనించుచునే యున్నా రుగాని వార్తాపత్రికలకు తినినంతస్వేచ్ఛ నిచ్చియుండలేదు. రాజ్యతంత్ర మెప్పుడు ప్రజలబుద్ధిన మనునో అప్పుడు పత్రికలు నిశ్చయముగ రాజకీయతత్వమునుగూర్చి నిర్దిష్టపరిచిన యావ శ్యకత కలనును. ప్రస్తుతము మంత్రివర్గముయొక్క గుణద్వేష విమర్శనజేయు నధికారము శాసనసభలందలి ప్రతిమాలపక్షసభ్యు లకు అసభ్యోమాత్రమే కలదు అని దేశమునం దెట్టివిమర్శన జేయు విలులేమన్నది. ముఖ్యముగా పత్రికలమాలముననే దేశమునంద యుద్యమము విజృంభణము జేందవలసియున్నది. ఇంగ్లండు దేశములో సభికబలసంపన్న లగు కాన్ఫరెన్సీస్టు పక్షమువాడు గడదిన ఎన్నికలం దోడింపబడుటకు పత్రికాప్రచారమే ముఖ్య కారణముగాని స్పష్టమెటు సభయందలి తిప్పప్రసంగములు గావు. అట్టియొపకాశము మున్నందు మనదేశమునకలగును గావున ప్రభుత్వముపా రీపత్రికలకు తినిస్వాతంత్ర్య మొసంగు టావ శ్యకమునను. కాని అస్వేచ్ఛకు కొన్ని సహద్ధు లుండుటయు నావశ్యకమే. న్యాయవాదసంఘమునందు వారల స్వాతంత్ర్య మను కొంతవరకు నిరోధించుకొను నధికారము వారలకేగలదు.

తైత్తిర్యశాఖయందును అట్టి కట్టుబాటులును, నియమములును కొన్ని యేర్పరుపబడియుండుటయు, అట్టినియమములకు భిన్నముగ ప్రవర్తించువారిని తొలగించుటయు కలదు.

సక్రమనిమిర్త్య

అవిధముగ పత్రికలవారసు తమలో తాము కొన్ని నిబంధన లేర్పరుకొన నలయును. పత్రికా సంపాదకులెల్లరును గౌరవము కలుపబడుచుండుట నిశ్చయించుకొనినట్లు ఆ తీరుననే ప్రజల బాధించునపుడు పట్ల పానుభూతి గలవారై విశాలదృష్టి కలిగి ఉద్దాత్తగుణములను ప్రకటింపవలసియున్నారు. ఇదియే ముఖ్యముగాని రాజకీయ పట్టుములను నిరసింపవలసిన యవసర ముండునట్లు. ప్రతిదేశమునందు పాలకుల చర్యల విమర్శించి, ఖండించవలసిన బాధ్యత ఎంతయైన గలదు. కావున వ్యంగయాచిన్దమున వెంటబారడి నైవ్యమును, దూరముగ వచ్చు ననుయాయలు నెటులావశ్య మో యటులే శాసనసభలందు ప్రజాప్రతినిధులు ముందునడచు వారును, పత్రికలు దూరముగనుండి అనుసరించుచుండునట్టివని నాయభిప్రాయము. ఈయభిప్రాయము నుండిగాని మంత్రవర్తము తొలగింపబడుటయు, నూతనవర్తము స్థాపితమగుటయు సాధ్యముగాదు. ఆంధ్ర, కృష్ణా పత్రికలు రెండును తమ ప్రధాన వ్యాస రాజములం దెప్పుడును నేడెప్పుడు నియమములను దాటియుండ లేదని నాయభిప్రాయము. ఎవరినైన విమర్శింప లేక ఖండింప వలసివచ్చినపుడును ఒక పెద్దచునీసి మరొకయొక్కని విమర్శించు వట్టి వానిని గాని నీచమున వ్రాతలకు పాల్పడియుండలేదు. సుమా రిరువది, యిరువదియైదు హేయములనుండి వీరిట్లు నిర్భయముగ ఖండించుచున్నను దొరతనమువారిచేతులలో బడక అవిచ్ఛిన్నముగ నిర్వహించినందులకు మన మెంతయు సంతసింపవలయును (హర్షధ్వనులు). వీరి రచనలవలన దేశమునందు కలిగిన ప్రబోధముల్యము, వీరిసామర్థ్యముసామాన్యము, మున్నుందును ఇత్తిధికముగ దేశసేవ జేయుటకు వీరి కవకాశము కలుగజేయుటదని నమ్ముచు నింతటితో విరమించుచున్నాను" అని పత్రిక. (హర్షధ్వనులు).

సన్మానపత్రము

ఆంధ్ర, కృష్ణా పత్రికాసంపాదకులగు

నాగేశ్వరరావు కృష్ణారాయల చరణసన్నిధికి

ఇప్పటి కిరువది యైదేండ్లనుండియు ఆంధ్ర కృష్ణా పత్రికల మాలమున యావదాంధ్రజీవనవికాసమునకై సర్వతోముఖముగ ప్రబోధించుచున్న దేశోద్ధారక కాశీనాథుని నాగేశ్వర రావుగారికిని ముట్టూరి కృష్ణరావుగారికిని ఆంధ్రమహాజనుల కక్షమున భక్తితాత్పర్యములతో ప్రణమిల్లుచున్నాము.

తరతరములనుండియు నఖండమున తన సహాక్షిని విస్తరించి నిద్రామాంధ్యమున నున్న ఆంధ్రమహాజనులను ముక్తకంఠముతో మేల్కొల్పిన మీ యిరువురుకు నమస్కారములు.

స్వతంత్ర దేశములందు వారాపత్రికలు రాజ్యతంత్రమునం దత్యంతప్రధానములుగా గౌరవింపబడుచున్నవి. పరాధీనముగ మనదేశమున నొకవైపున నిరాశావాతులైన ప్రజల చిరాదరణమునకును, వేరొకవైపున ప్రభువుల వైముఖ్యమునకును పాత్రములై నిస్తేజము లగుచున్న నాపత్నీయమున మహా దీక్షుబద్ధులై ప్రతిభాంతయులను ప్రజారంజకములును, నేక సౌత్తములు నగు రచనలతో, వ్యాఖ్యలమున నాంధ్ర జీవనమున స్థైర్యమును, శాంతిని చేపట్టిన మీకు వందనములు!

తీర్థభూతులైన మీకివే ప్రణామములు. కాలపరి త్యక్తములై ప్రాప్తవృద్ధియున్న ఆంధ్రుల మనోబుద్ధులు మీరచనలచే నుత్తేజితములై నవనవోదయాభిరుచుల దనరారుచున్నవి. కాలపు శంఖి ఆర్షత్యరంజిత మగు మీ మనస్సీరుయందు శారదామూర్తి యైనది. ఆ దేవమూర్తి చిత్రవిద్యామూర్తియై, ప్రృథ్వి నేయుష దేశించెనో, వైరాగ్యతోభిరియై నిష్ప్రతి నే గతి పెనో, కాలమూర్తియై జాతీయధర్మమునే యుద్ధోషించెనో కాని యాంధ్రులు తరించిరి, తన్మయై లైరి.

నాగేశ్వర, కృష్ణారాయ, నిరంజనారాయణగ మీ రొనర్చిన దేశసేవ నువిశిలీని సత్కరింపజాల మని యెఱింగియు, నీ శుభ సమయమున మీ సమక్షమున మా యానందమును వెలిపుచ్చి భజ్యుల మగుచున్నాము. సర్వేశ్వరుడు మీ యిరువురను చిరతరాయురారోగ్యవంతుల నొనర్చుగాక!

జెజనాద. } ఇట్లు మీ శ్రేయోకాంక్షి,
8-9-1929 } ఆంధ్ర, కృష్ణా పత్రికల సన్మాన సంఘము.

దేశోద్ధారకుని ప్రత్యుత్తరము

ఓం నమః ప్రణవాగ్ధాయ సుధామృతక మాగ్ధయే,
నిర్మలాయ ప్రసన్నాయ దక్షిణాయార్యయేనమః.

ఈ సన్మానపత్ర కర్తవ్యతభారమును సహించిన శ్రీయుత గౌ|| వరసింహరాజుగారికిని, సన్మానసంఘాగృహ్యమునకును, సన్మానసంఘమునకును, సదస్యులకును, దేశభాగవతులకును వాగు మాపిన గౌరవాదరణములకు వందనములను సమర్పించుచున్నాను. ఆనందసమయమునం గు మానవాభ్యుదయచిత్రము బహిరంగముగ సన్మానోద్యమమునందు ప్రమేయముగల మిత్రులకువలెనై రహస్యముగ నభిషేకించిన మహాజనులకును వందనముల సర్పించుచున్నాను. ఆంధ్రత్వసిద్ధికిని పత్రికానిర్వహణమునకును నేనుచేసిన ఘనకార్యమేదియును లేదని నేను బాగుగ నెఱుగుదును. ఏస్వల్పప్రయోజనమునో సమకూర్చినను నదిలోప భూయిష్టమనియును నేనెఱుగుదును. ఇట్టి సందర్భములందీ సన్మానమునం భూమికారమున కవకాశములేదని మనవి చేయుచున్నాను. కేవలమాంధ్రసోదరుల శ్రేమయే దీనినికూలమనియును నాప్రయోజకత్వము గాదనియును మనవి చేయుచున్నాను. ఈసన్మానము నెవరేర్పరచినదియును నెందుల కేర్పరచినదియును, దీనిప్రయోజన మేదియోనదియును నేనుహింపజాలక పోయినను ఆంధ్రపత్రికాసన్మానము వ్యక్తిగతమైన సన్మానముగా దనియు ప్రజాశ్రేయసన్మాన మనియును నేను విశ్వసించుచున్నాను. ఆంధ్రాభ్యుదయమున కెందరో మహానుభావు లితరంగములందువలెను పత్రికానిర్వహణమునందును పాటుపడి ప్రజాగౌరవమునకు బాతులైరి. ఆ మహానుభావులందు రావుబహద్దరు వీరేశలిందము పంతులుగారును సకలవిధములను పూజ్యులు. 1840 న సంవత్సరమునందు శృతాంతిని ప్రకటించిన మహాపాధ్యాయ వేంకటరాయశాస్త్రిగారు మొదలు నేటివరకును నెందరో మహానుభావు లాంధ్రాభ్యుదయమునకై పత్రికానిర్వహణమును జేసియుండిరి. రావుబహద్దరు వీరేశలింగము పంతులుగారు, చిలకమర్తి లక్ష్మీనరసింహము పంతులుగారు, చిలుమూరి వీరభద్రరావుగారు ఏ. సి. పార్థసారథినాయుడుగారు, రంగయ్య నాయుడుగారు, శేషాచార్యులుగారు, శేషాచలపతిగారు మొదలగు పత్రికానిర్వాహకులు సన్మానమునకు పాత్రులు, పురుషార్థప్రదాయిని, విశేషగణి, చింతామణి, ఆంధ్రకేసరి, దేశమాత, ఆంధ్రపకాళిక, శోకేశ్వరి, దేశాభివాని, న్యాయదీపిక, సమదీప్తి, కాంగ్రెసుపత్రిక, సత్యాగ్రహి, విప్రదానతి, మొదలగు పత్రికలును సన్మానమునకు భాజనంబులు. స్వధాప్యమునందును నీసన్మానపత్ర వలంకరించుచున్న న్యాపతి మహారావు పంతులుగారును పత్రికానిర్వహణమునందు కష్టముల నభరించి సర్వోత్తరమరావుగారును యధాధ్యముగ నీసన్మానమున కర్తులుగ నున్నారు. హిందూ, విశేషగణి, చింతామణి మొదలగు పత్రికల నిర్వహణమునందును, రాజ్యాంగ రంగమునందును పంతులుగారు చేసిన సేవ సన్మానమునకు దగియున్నది నేటి సన్మానమున కాంధ్ర కృష్ణా పత్రికలు నిమిత్తకారణము కాని యధాధికారము గాదు. సన్మానమున కాంధ్రపత్రికా నిర్వాహకులందరును నభికారులు.

బొంబయి నగరమునందు 1908 వ సంవత్సరమునం దాంధ్రపత్రికను ప్రారంభించినపుడు కలలోనైనను నేనీమహాసన్మానము నుహించి యుండులేదు. ప్రపంచమునందు ఘటనాఘటన ఫలములను, మహానుభావులకును నుహించుట సాధ్యముగాదు. నావంటి యల్పజ్ఞునకది బొత్తుగా నసాధ్యము. కాని మహాసంకల్పముచేసి యంకురాగోపణమును జేయుట మానవస్వభావము. ఫలము వైవాధీనము. బొంబయి కలకత్తా నగరములందు విశేష వ్యాపకముగల దేశీయవారాపత్రికలును జూచినపు డాంధ్రాభ్యుదయమున కాంధ్రపత్రికా ప్రయత్నాంశరము గోచరింప నది. రెండవ సంవత్సరాది నందిక కుం దాంధ్ర రాష్ట్ర నిర్మాణావసరమును వ్యక్తీకరింపబడినది. ఆంధ్రమహాసభ లాంధ్రరాష్ట్రావసరము నంగీకరించినది. ఆరంభమునందు పరిహాసపాత్రమైన ఆంధ్రరాష్ట్ర నిర్మాణమునంద్రమానకాలమునందు ప్రయోగ యోగ్యముగ గ్రహింపబడుచున్నను, కాగ్యూరూపమును దాల్చుచుండుట శోచనీయము. దీనికి మనవి ద్రావస్థయై కారణము. గ తిం చి న 22 నీంక్షయం దును ఆంధ్రపత్రిక ఆంధ్రాభ్యుదయమునకు చేసిన సేవను నిర్ణయింపకల యధికారము ప్రజలమీదనే గలదు. ఆంధ్రపత్రిక చేసిన స్వల్పమైనసేవను గొప్పగాజేసి సన్మానించినందులకు కృతజ్ఞతను దెలుపుచున్నాను. ఈ స్వల్పఫలమునకైనను పత్రికా

నిర్వహణమునందు బాల్గానిన నేవాపరాయణు లందరును పాత్రులు. నేను నిమిత్తమాత్రుడను. కోపల్లి వెంకటరమణారావుగారు, ఆదిభూడి గోపాలరావుగారు, ఆచలపల్లి నారాయణరావుగారు, కోటంరాజు పున్నయ్యగారు, గాకిపల్లి హరిసర్వోత్తమరావుగారు, పల్లా శేషగిరిరావుగారు మొదలగు సంపాదకులును నితర సహాయసంపాదకులు, అన్నపూర్ణాడివారు, పనివాండును నీసన్మానమునకు పాత్రులు. ముఖ్యముగా బొంబాయి యందు పత్రికను ప్రారంభించిన కాలమునుండియును నేటివరకును పత్రికాప్రకటనను నం దభిమానముతో పనిజేయుచున్న నారాయణస్వామినాయుడు, పార్థసారథినాయుడు, గోపాలస్వామినాయుడుగారు మొదలగువారు కృతజ్ఞతకు పాత్రులు. అనుదినమును పత్రికానిర్వహణమునం గు పాల్గానెడివారందరును సానదశాభేదము లేకను సన్మానసందర్శమునందు జేర్కొనదగియున్నారు.

వారాపత్రికలు ప్రజాసంకల్పములకును, ప్రజాభీష్టములకును, ప్రజాశ్రేయములకును ప్రతిబింబములు. స్వాతంత్ర్యదేశములందువలెను పారతంత్ర్యదేశములందు వారాపత్రికలకు గౌరవప్రతిష్ఠలు లేవు. ముఖ్యముగను దేశభాషాపత్రికలకు బొత్తుగ లేవు. దేశభాషాపత్రికలు ప్రభుత్వ నిర్బంధములకును ప్రజల నిరాదరణకును పాల్పడుచున్నవి. ఆరంభమునుండియును కాంగ్రెసు నిర్ణయించిన రాజ్యసీమిని నవలంబించుట కాంధ్రపత్రిక ప్రయత్నించినది. అంతర్విభేదములను ప్రభుత్వధిక్కారములను గమనింపకను స్వరాజ్యసిద్ధికై కాంగ్రెసుగృహ్యమును సంగ్రహించుటకై ప్రయత్నించినది. ఆర్థిక నైతిక మతసాంఘిక విషయములందు సమరసభావమును గాపాడుట కాంధ్రపత్రిక యత్నించి నది. కాని సాధన ను సాధ్యము ను సంభావించిన పుడుకు రుతేత్రము నందు విజయునకు గలిగిన విషాదమే పత్రికా నిర్వాహకులకును గలుగుచున్నది. చేసినది స్వల్పము. చేయవలసినది యపారము. చేసినదానియందును సంశయములు ప్రబలునపుడు నిరుత్సాహము గలుగుచున్నది. కాని నేడీ మహాసభయం దాంధ్రస్వరూపస్వభావములను ప్రత్యక్షముగ సందర్శించునపుడు సందేహసమ్మోహములంతరించి స్వధర్మ నిర్వహణాభిలాష సుఖ్యక్తమగుచున్నది. ఆంధ్రదేశమునకు దూరస్థమైన బొంబయినందు జేసిన యంకురాగోపణ నేడాంధ్రదేశ మధ్యస్థమైన విజయవాడయం దాంధ్రమహాజనల సమక్షమునను మూర్తిభవించినది. ఈమహాసభ ఆంధ్రాభ్యుదయమునకు స్వధర్మ నిర్వహణాదీక్షను నుపదేశించుచున్నది. ఆంధ్రుల కుపాస్థ్యదైవమైన శ్రీరామచంద్రమూర్తి కళ్ళియోగి, జ్ఞానయోగి. ఈరెండుయోగములను సమన్వయముచేయుటయే విశేషకల్యాణమునకును ఆంధ్రాభ్యుదయమునకును సాధనములు. అహింసా దీక్షాపరాయణులకు సత్యాగ్రహసంపన్నుడుగాంధిమహాత్ముడు భారతజాతీ మనోమయసంకల్ప ప్రపంచయూత్ర యందు నూతనయుగ నిర్మాణమును జేయుచున్నాడు. ఈశుభ సమయమునందు వారి యనుచులమై పనిజేయుట మహాభాగ్యము. ఆంధ్రకృష్ణాపత్రికల సన్మాననిమిత్తమున ఆంధ్రలోకము ప్రతిభిజ్ఞానసంస్కరణములు గలిగి పురుషార్థములను బడయునట్లు శ్రీరామచంద్రమూర్తి యాశీర్వదించుగాత. ఈ సన్మానసభలను సంకల్పించి బహుశ్రమలకోర్చి వానిని జయప్రథముగను నిర్వహించిన అచలపల్లి నారాయణరావుగారు మా కృతజ్ఞతకును ఆంధ్రుల కృతజ్ఞతకును పాత్రులు." అ నాగేశ్వర రావుగారు నుడివీరి.

శ్రీముట్టూరు కృష్ణారావుగారి ప్రత్యుత్తరము

ఈ సన్మానము, దీర్ఘ కాలమునుండి పని చేయుచున్న నను కారణమున కృష్ణాంధ్ర పత్రికల చేరున జగుపబడుచున్నను, తెలుగుపత్రిక లన్నిటి శ్రేయము నుద్దేశించి సంకల్పింపబడిన చరి కార్యపర్యలు చెప్పినందున నా యనంగీకారము నుపసంహరించుకొంటిని. ఇంతకు నీ సన్మానము కేవలము అభిమాన పూర్వకమైనదేకాని తెలుగు పత్రికల యభివృద్ధికి సంప్రతిచెంది చేయబడుచున్నది కాననుట నిస్సంశయము. తెలుగు పత్రికలలో, కొంతవఱకు ఆంధ్ర పత్రిక తప్ప, యింక నేవియు జీవకళ కలిగి ప్రగ్రహనములగు లేవని చెప్పుట యనవసరము. తెలుగు పత్రికల మోగ్య స్థితికి ప్రజాబాధ్యులు కారని మాత్రము చెప్పవలసియున్నది. విద్యానంతులును, సంస్కారులును పత్రికా నిర్వహణమునకు బూనుకొనక పోవుటచేతనే పత్రికలకు దేశములో దగిన న్యాప్తికాని, పలుకుబడి గాని, లేకన్నవనుట నిజము. వైద్యకాస్త్రము

నందు ముగిసినట్లుగాని దాని ప్రాతినిధ్యమును మోగింపక
కలుగను. వ్యాయాసమును వారితో ప్రయోగించు కొంత పాం
డిత్యమును తీర్చియుతును బొందినగాని వారికి పట్టాలు పుట్టవు
టిచ్చును ఎత్. టి. కిరణము విధింపబడినది. కాని ఎడిటర్లగు
టకు ఇట్లు కిరణము అనుసరములేదు. ఒక అచ్చుకూటము,
ఒక జేలు కాగితము, ఒక ఊట కలము, సమకూడినచాలును,
పత్రికాధిపత్యము సిద్ధించును. పత్రికా
నిర్వహణము చాల బాధ్యతతో గూడిన కార్యము.
భాషాప్రభుత్వము, రచనాకళలము, భావోదేకము ఉన్న
చాలవు. క్రమానుగతములైన సంప్రదాయములను, భారవా
హికములైన మరియదలను గురింపగల చరిత్రజ్ఞానము ప్రజల
నిజమనోరధములను నిగూఢ చిత్తవృత్తులను బహిష్కరింపగల
భావనాశక్తి, ప్రపంచపరిణామ రీతులను బరికింపగల వికాల
దృష్టి, దేశభవితవ్యమును పలకరింపగల గంభీర విశ్వాసము, పత్రి
కాధిపతులు అలసరచుకొన దగిన లక్షణములు. వీనియన్నిటి
కంటెను గావలసినది నిర్మలమైన సత్య నిరతి. ఈ లక్షణములు
పత్రికా నిర్వాహకులలో జాలవలె గౌరవదీ యుండుటచేతనే,
తెలుగు పత్రికలు పొందదగినంత గౌరవమును బొందుట లేదని
చెప్పినందుకు సోదరపత్రికాధిపతులు మన్నించెదరు గాక!

పత్రికల యువకృతితో బాటు, ఆకృతిని గూడ చలచు
కొననప్పుడు పత్రికా వ్యాప్తి తగినంతగా లేకపోయిన దని
చింతించుట కవకాశముండదు. ఇక్కాలమున ప్రజాసజ్జాధము
నకును, ప్రపంచ పరిజ్ఞానమునకును, సామాన్య విద్యా వ్యాసన
మునకును, పత్రిక యొక సాధన మునుటకు సంభయము లేదు.
కాని వాయాతపవ్యాసముగ, నీ మేల్లనంటి కొన్ని కీళ్లు కూడ
గలవు. పత్రికాసకము మూలమున జ్ఞానసృష్టిమైన ఉద్బోధన
లోకమున క్రమముగ మరుగచుచున్నదని విజ్ఞులకు తెలియని
విషయము కాదు. ప్రజలలో గ్రంథాలలోకము చాలయరుదు.
అక్షరాస్యులే కొలది నిమిషములైనను మేధావులను, జ్ఞాన
సంపన్నులను, రచించిన ఉత్తమ గ్రంథములను బరిపఠక
తాత్కాలిక వినోదమును గల్పించు పత్రికలను జరుపు అభ్యాస
మొకటి దేశమునందు వ్యాపించుచున్నది. కొందరు యువ
కులు బలము, పుష్టి, నిచ్చు భోజనమునుమాని, జిహ్వచాపల్య
మును బురికొల్పు కాఫీ హోటల్సునే కేరణ్యముగ జేసికొని
అజీర్ణవ్యాధులకు లోనగుచున్నట్లు, ఆత్మోన్నతికిని చిత్తసం
స్కారమునకును తోడ్పడు సద్గ్రంథసమయమున బ్రత్యాక్షా
యముగ బుద్ధిచాపల్యకములగు పత్రికలను పారాయణము
చేయుచుండుటచే చిత్త విభ్రమణములకు లోనగుట సంభవించు
చున్నది. పత్రికాసకము ప్రజలలో గొంత ప్రబోధమునకు
సాయపడుచున్నను, స్వతంత్ర చింతనా పటిమను బురికొల్పజా
లక పరప్రత్యయనేను బుద్ధిని బలపరచుటకే యెక్కువగ
నుపకరించుచున్నదనికూడ గొంచెము బరిశీలించిన తెలియగలదు.
పత్రికల యభిప్రాయములు సహితము భ్రమ ప్రమాదములతో
గూడిన వ్యక్తిగతాశయములేయని చెలిసికొనుటకు బదులు, అవి
శిరసావహింపదగిన ప్రమాణవాక్యములగు జనసామాన్యము స్వీక
రించుటకు దగు సందర్భములు కల్పింపబడుచున్నవి. పత్రికలు
ప్రజాభిప్రాయవ్యక్తికరణమునకు బూసుకొనుచున్నట్లొక యహా
హా వ్యాపించియున్నది. ప్రజాభిప్రాయమునది భాష్యాచన
స్పష్టముగ నిర్ణీతమైయుండు భావముకాదు. పత్రికాధిపతి తన
యొక్కయో తన పక్షముయొక్కయో, తాత్కాలిక నిర్ణయము
సర్వజనామోదము బడయునట్లు చేయుటకు దాని ప్రాశస్త్య
మును స్వతంత్రయత్నముతో నిరూపించుటకు బదులు, దానిని
బ్రజలమైద్య, వారు నమ్ముచున్న సిద్ధాంత మదియే యను వ్యా
మోహమును గల్పించుట పత్రికారచనా నైపుణ్యముగ నెంచ
బడుచున్నది. అర్చకుడు తన చేతితోజేసిన పసుపుమధ్యను
విఘ్నేశ్వరునిగ భావించి ధూపదీపవైవ్యము లొసగునట్లు,
పత్రికాధిపతులు స్వకీయాభిప్రాయములను ప్రజాభిప్రాయ
ముగ బ్రతిష్ఠించి పత్రికలలో నూరేగించుట ప్రచారకర్తృయుగ
విశ్వసింపబడుచున్నది. ఇది పత్రికలవలలించుచున్న "మెస్సరి
జము" పద్ధతి. ఈ మెస్సరిజము మూలమున పత్రికాపాఠకులలో
స్వతంత్రతలోచనాశక్తి కుంటుపడకతప్పదు.

ఇంతయికాదు. పత్రికలు సర్వ సామాన్యముగ దేశము
లోని ఆయాపక్షముల నాశ్రయించుకొనియే ప్రార్థిల్లుచున్న
వనుట లోకవేద్యము. ఒక పక్షమునకే సంబంధించిన పత్రిక
యందు స్వపక్షమును బలపరచుటకై కొందరు వ్యాయాసముల
నిత సత్యమును మరుగుపరచి అబద్ధమును స్ఫురింపజేయుపద్ధతి
యెక్కువగనో తక్కువగనో పత్రికాధిపతియొక్క రచనాచరు
త్వమునిబట్టి సహజముగ ప్రయోగ్యమగుచున్నది. ఈపద్ధతిలో
అర్థోక్షులు, అతిశయోక్తులు, కొన్ని సందర్భములలో అసత్యో
క్తులుకూడ బ్రయోగింపబడుటచే సత్యహాని కలుగకుండ నుండ

జాలదు. పత్రికాప్రపంచ మంతయు వెదకి జూచిన
గాంధీ మహాత్ముని ఒక "యంగు
ఇండియా పుత్ర యారాజనీతి నుండి తప్పించుకొన గలిగిన
పత్రిక యింకొకటి కలదా యని సంశయింప నలసి వచ్చుచు
న్నది. పాశ్చాత్య దేశములలోని పత్రికా రాజములు మితిమీరి
రాజ్య దురహంకారములను, జాతిద్వేషములను బురికొల్పి గత
యూరసియను మహాసంగ్రామమునకు గారణభూతులు లయ్యె
నని ఒక యాధునిక చరిత్రకారుడు వాడుచున్నప్పుడు పత్రికల
యవకృతి యెట్టిదో యూహించుకొన వచ్చును. మన దేశము
నందు రాజకీయ పక్షభేదములు కేవలము రాజకీయముగ నుం
డక, కుల కక్షలుగనూ, మతకలహములుగనూ బురిమించుటకు
గొంతవలె! నేక పరిస్థితులు గారణములైనను, పత్రికలకు గూడ
నీదుస్థితికి కొంతభాగ్యత కలదని యొప్పుకొనక తప్పదు.
ఉత్తర హిందూస్థానములో ఉర్దూ హిందీ పత్రికలే హిందూ
మహమ్మదీయ కలహములకు హేతుభూతులని గవర్నమెంటు
వారు ప్రకటించిన విషయములో గొంత సత్యముకలదు. మన
ప్రాంతములలో కలవైషమ్యములకు పత్రిక లెంతవలెను గారణ
ములో యోజించిన, పత్రికా ప్రచార మీదేశమునకు గూడ నెం
దుకు సంకమించినదా యని దేశ క్రేయోభిలాషులు సంతాప
పడవలసి యుండును.

యూరపు ఆమెరికాలలోవలె పత్రికా ప్రకటన మీదే
దేశములో నింకను వర్తక వ్యాపారముగ బురిమించి యుండలే
దు. పత్రికా ప్రకటనము పెద్దములధనముతో వ్యాపార సర
ణి నడపిన, పత్రికకు స్థిరత్వమును బహుశ సచారమును గలుగు
ననుటకు సంభయములేదు. కాని, ఆసద్ధతివలన పత్రికాస్వాతంత్ర్య
యమునకు భంగకరములు సందర్భము లెన్నియో సంఘటించును.
పత్రికలు ధనికులకు సహకారులకు, పెట్టుబడి దారులకు, అమ్మ
డు పోయినయెడల నవి యెంతవలెను బ్రజోపయోగ కరములగు
టకు అవకాశముకలదో యోజింపుడు. పత్రికా సంపాదకుడు
తన శుద్ధాంతకరణ ప్రవృత్తిని బట్టి వ్యాఖ్యానము చేయుటకు
వీలుండదు. పత్రిక యజమానులను రాజ పోషకులను, రంజింప
జేయు ఇచ్చుకపు వ్రాతలను వ్రాయవలసియుండును. ఇటీవల
స్వదేశ సంస్థానాధీశుల చేతులలో బడిన పత్రికలు కొన్ని తమ
తొల్లింటి స్వాతంత్ర్యమును గోలు
పోయి, మాలి కట్టి వ్రాతలను బ్రకటించుచున్నవియు లోక
మెరుగనిది కాదు. నంగదేశములో గొన్ని బంగాలీ పత్రికలు
గవర్నమెంటు సబ్సిడీకి లోబడి యాత్మ గౌరవమును సప్త మొన
ర్చుకొనినవి. వివిధ సంఘముల వారు వారి వారి ప్రత్యేక
ప్రయోజనముల కొఱకు వేరు వేరు పత్రికలను బెట్టుకొనిన బెట్టు
కొందురుగాక. కాని బయటకు ప్రజల పేరున నడుపునట్లు ప్రక
టించుచు, రహస్యముగ ఏ ధనాధ్యులలో నీజమిందారులతో,
నిసంస్థానాధీశులతో అమ్మడు పోవుటమాత్రము విచారకరము.
అట్టి పరిస్థితు లీదేశమునకు గూడ క్రమముగ సంక్రమింప
నారంభించుటచే నీవిషయమును నూచించవలసి వచ్చుచున్నది
స్వతంత్రమైన పత్రికాధిపతుల చేతులలో వున్నప్పుడే, స్వా
తంత్ర్యభంగకరములగు సందర్భము లెన్నియో సంఘటించు
చుండును. ఒకమారు పత్రికా కార్యాలయమునకు వచ్చి అక్క
డనుజేరు ఉత్తరప్రత్యుత్తరములను బరిశీలించిన వీనియాంతర్యము
తెలియగలదు. "నాలేఖను బ్రకటించ నందున నాపేరును చందా
దారులపట్టిక నుండి కొట్టివేయుడు" అను ఉత్తరములు చాల
తరుచుగ నచ్చుచుండును. "మాసంఘములకు బ్రతికూలములైన
జాబులను ప్రకటించుచున్నందున మా సాంఘికులచే మీపత్రి
కను బహిష్కరింప జేసెద"మని బెదరించుచు వ్రాయువారు
కలరు. ధనాధిక్యత చేతనో, స్వసంఘాభిమానము చేతనో,
పలుకుబడి గల ఒక ప్రముఖుని చర్యలను ఖండింపవలసిన అవసర
మున్నను, అట్లుచేసిన పత్రికకు బ్రజలలో బలుకుబడి పోయి,
చందాదారులు తగ్గదరేమో యని బెదరు ఒక వైపు. ఏవిలేఖ
కుని వ్యాసమో ప్రకటనార్హము గాకపోయినను దానిని
ముద్రించక పోయిన వానియాదరణ పోవునేమో యను జంకు
ఇంకొకప్రక్క, లోపల నిష్ఠము లేకపోయినను బయటకు ఒక
యధికారిని, ఒకప్రముఖునో, ఒకధనికునో, బ్రశంసించుచు
వ్రాసి మెప్పుబడయవలయునను స్తోత్రాభిలాష యింకొక
దిక్కున, ఎంత రోషముతో, ఎంత మోటుగ దిట్టుచు వ్రాసిన
ప్రజలు తమ వైర్యసాహసములను, అంత మెచ్చుకొనెదరను
కీర్తికాంక్ష ఇంకొక చుక్క ని, స్వాభి
మానము చేతనో, స్వపక్షమును సమ
ర్థించుటయందో, విపక్షమును ఖండించుటయందో కేవల మనా
లోచితముగ శమదమములను వీడి భావోదేకమునకు లోనగు
చిత్త వికారము ఒక వంకను, పత్రికాధిపతులను బాధించుచుం
డు విషయము లని వారిలో గొంతమంది కైనను అనుభవక
వేద్యములు.

ఇదంతయు నిట్లుండ, పత్రికలలోని అడ్డవర్తి యిజా మెం
టులు కూడ పత్రికాధిపతులను బాధించు విషయములలో నొ
కటి. పత్రికలు ఏ యధికారినికైనా బ్రతుకుటకు ప్రకటనలే
అధారములను సంగతి యెల్ల తెలిసిన విషయము. వర్తకవ్యాపార
ములందు బ్రకటనము నవీన విధానములలో నొకటి. ప్రజల దృష్టి
నెట్లులైన నాకర్షించి తమ వస్తువులను గొనునట్లు చేయుటయే
వాని లక్ష్యము. ఇందు నిమిత్తము ప్రకటనదారులు తమ వస్తు
వుల ప్రాశస్త్యమును చెల్లించుటకు గాన్యచతురత నంతయు జూపె
దరు. ఎట్టి యతిశయోక్తులను వ్రాయుటకైనను జంకరు. కృత్రి
ములు లై నయోగ్యతా పత్రములను బ్రకటించుటకు వెనుదీయురు.
మఖ్యముగ నీ దేశములో నేపరీశ్రమయను అభివృద్ధిలో లేకవా
యినను, జోషగముల వ్యాపార మతిశయించినది. వీనిలో నేవి
మోసములలో, ఏవి గుణము గలవియో, పత్రికాధిపతులు విచ
క్షణ చేయలేరు. కాని ఈ ప్రకటనలు చాల వరకు కేవలము
ప్రజలను భ్రమింపజేయుటకు అతిశయోక్తులతో వర్ణింప బడు
నను సంగతి తెలియనిది కాదు. కొన్ని సందర్భములలో వీని
భాష జాగుపాగుకరముగ నుండుటయు కన్దు. కవులు గ్రంథకర్త
లనంటి సంస్కారులే యెట్టి మోమాటములు లేక తమ రచన
లనుగూర్చి అతిశయోక్తులతో వర్ణించి ప్రకటించుకొనుచున్న
ప్పుడు, జోషధాలవారు దేవాదిదేవుల పేర్లతో, పురాణోక్తిహా
సాలంకారములతో, చిత్ర విచిత్రముల వర్ణించి, ప్రజల విశ్వా
సము నాకర్షింప గడంగుటలో నాశ్చర్యము లేదు. గాంధీ మ
హాత్ముని "యంగు ఇండియా" లోవలె నీ యడ్డవర్తి యిజా
మెంటులను బూర్తిగ విస్మరించుటయే సర్వోత్తమ మైన పద్ధతి.
కాని యీ పద్ధతి నవలంబించిన పత్రికలన్నియు మూలబడక
తప్పవు. ఈ ప్రకటనలలో నే గ్రంథములు పతనార్థములలో,
ఏ కంపెనీలు మోసములలో, ఏ మందులు కృత్రిమములలో, విచ
క్షణ చేయుట కష్టసాధ్యము. ఇట్లుచుటచే నీ విషయములలో
బ్రతికాధిపతులకెట్టి బాధ్యతయు లేదనిగాను. పత్రికల యవ
కృతులలో, అడ్డవర్తి యిజామెంటులు బాధ యొగటియని నూ
చించుటకే యీ విషయము తెలుపబడినది. ఇక రవీంద్రుని
వంటి రసభోగి పత్రికలను క్రిగంట నైన జూడ దనిన ఆశ్చర్య
పడవలసిన పనిలేదు.

ఈ యపచారము లనివార్యములు కావు. పత్రికాధి
పతులు తమ బాధ్యతను గుర్తించిన కొలది, అధికారులను
సంస్కారులను, పత్రికా నిర్వహణమునకు బూసుకొనిన కొలది,
దేశములోని రాజకీయ సాంఘిక పరిస్థితులు పరిమళితములై
ప్రజాశక్తి జాగరిత మైనకొలదిని, పత్రికల పలుకుబడి, వక్రక
ణశక్తి, స్వాతంత్ర్యదీప్తి హెచ్చునే కాని తగ్గనేరవు. ప్రస్తు
తము దేశమునందు ప్రతికూల పరిస్థితు లధికముగ నున్నందున
తక్కిన సంస్థల వలెనే పత్రికా సంస్థయు గొంత వికృతరూప
మును దాల్చియున్నది. స్వాతంత్ర్యమే పత్రికలకు బ్రాణము.
స్వాతంత్ర్యసంస్థాపనమే పత్రికల లక్ష్యము. ప్రతి వ్యక్తియం
దు, ప్రతి సంఘమునందు, ప్రతి జాతియందు స్వాతంత్ర్య వీజ
ములను వెదజల్ల నారంభించినప్పుడు, ఆరంభ దశలో సమన్వ
యము కుదురక దేశసంక్షోభము కలుగుట సహజము. దేశమునం
దు నిద్రాణములై యున్నకేళ్లు లోకకృమాదుగ విజృంభించుట
తోడనే ప్రతి వ్యక్తియు తన హక్కులను బ్రతిష్ఠింప గోరును.
ప్రతి సంఘము ఉన్నతస్థానము నాక్రమింప జూచును. ప్రతి
జాతియు తన సంపూర్ణశక్తిని బ్రకటింప నభిలషించును. అం
తట ప్రాతజ్ఞాబులకు కట్టుబడిన పూర్వార్థచార పరాయణు లీ
సంచలనమును జూచి భీతిల్లుట సహజము. వారి నిరోధమే కుల
కక్షలకు సంఘవైషమ్యములకు గారణ మగును. ప్రభుత్వాధికా
రులను ఆగ్రహించినలై కఠిర శాసనములకు గడంగెదరు. దీనికి
ఫలితముగ రాజద్రోహము, విప్లవకరువులైన ఉద్యమములు,
బయల్దెడలును. వెనుకటి పూజలు, విధేయతలు, గౌరవములు
నిలువ నేరవు. క్రొత్త భావములు యుంర్భూమారుతములవలె
వీచి భయంకరరూపము దాల్చును.

ప్రాత కట్టడములు కూలిపోవును. వెనుకటి యధికారములు
భగ్గుములగును. ఎక్కడ జూచినను, ఆకాంతి, అసంతృప్తి,
అసహనము, వ్యాకులత, ఉద్వేగము బహిర్గతములగును. సంఘ
ములో నెక్కడను స్థిరత్వము స్థిమితతయు నున్నట్లు కన్పట్టును.
ఏప్రతిఘాతమునకో నిద్రాభంగము చెంది బెదరిననుజూడు
ఇటు నటు పరుగిడునట్లు సంఘ మొక్కమారుగ జాగరితముగు
టచే అధికారధిక్కారము, శాసనాతిక్రమణము, విద్రోహము,
విద్యేషము, మొదలగుసంక్షోభతరంగములు బయల్దెడలుట సహ
జము. ప్రాతక్రొత్తల కలయిక, తూర్పు పడమరల రాపిడి,
వ్యష్టిసమష్టుల సంఘర్షణ, పాలక పాలితుల వైరము, దేశమున
అపూర్వమైన అల్ల కల్లోలమును గలిగించు చున్నవి. దేశ
మంతయు నడుగంట గడలి పోవుచున్నది. భరతఖండములో